

De komst onder ons van de Emmanuel Eerste Openbaringen

De geboorte van Christus.

117.

Vrijdag, 23 november. –

De zon stond reeds diep, toen de H. Familie de ingang van de grot bereikte. De jonge, los meelopende ezelin, die bij het vaderlijk huis van Jozef aanstonds om de stad heen naar hier vooruit was gelopen, kwam hun dadelijk bij hun aankomst tegemoet; zij sprong en huppelde speels om hen heen; dit viel de H. Maagd op en zij zei tot Jozef: “Zie, het is gewis Gods wil dat wij hier onze intrek nemen.”

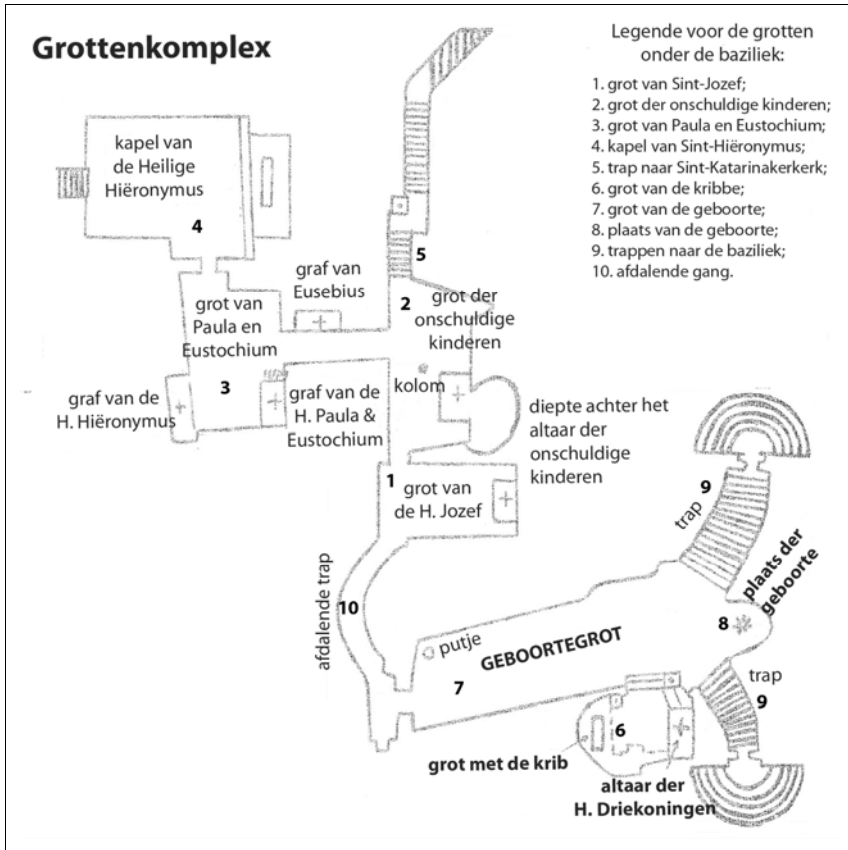
Jozef was evenwel zeer bedroefd en in zijn hart voor Maria verlegen, omdat hij haar zo dikwijls een goede ontvangst te Bethlehem had voorgespiegeld en nu niets voor haar had gevonden dan een eenzame grot. Hij plaatste het lastdier onder het afdak vóór de ingang van de grot en bracht daar voor Maria ook een rustplaats in gereedheid. Maria ging erop neerzitten en hierop ontstak Jozef het licht. Vervolgens opende hij de deur die uit licht vlechtwerk bestond en ging binnen.

De ingang van de grot was nauw²⁵³, doordat tegen de wanden vele bossen stonden van een soort stro dat op biezen geleeke en waarover bruine matten hingen. Ook verder, achteraan, in de gewelfde grotkamer stonden allerlei hinderende voorwerpen. Jozef hield een opruiming en bracht zoveel naar buiten als nodig was om voor de H. Maagd een gemakkelijke rustplaats in het

²⁵³ Even verder kent K. de gang een middelbare breedte toe, maar de tegenspraak verdwijnt, als wij de reden van zijn smalheid nazien: doordat bundels riet hem versmallen.

Waarschijnlijk om dezelfde reden noemt zij even verder de Melkgrot ruimer dan de grot der kribbe of geboortegrot, wat op zichzelf niet juist schijnt.

oostelijk punt van de grot te bereiden (nl. in de nis). Nu bevestigde hij een brandende lamp aan de wand van de deemsterige grot en bracht Maria binnen; zij ging op de met dekens en reisgoed aangelegde rustplaats neerzitten. Jozef verontschuldigde zich deemoedig dat hij geen fatsoenlijker onderkomen had kunnen vinden, doch in haar vurige, stildiepe godsliefde was de H. Maagd tevreden en gelukkig.

Terwijl zij nu uitrustte, spoedde Jozef zich met een lederen waterzak, die hij had meegebracht, achter de heuvel in de richting

van de Melkgrot²⁵⁴, naar het weidedal; er vloeide een zeer klein beekje door; Jozef maakte de zak met twee pinnen op zulk een manier in het beekje vast, dat hij vol lopen moest en hij kwam ermee naar de grot van de kribbe (geboortegrot) terug. Hierna ging hij in de stad enige schoteltjes kopen, ook wat vruchten en bundeltjes rijshout (= in het algemeen alle takken van twijgen van taaie rechtscheutige houtsoorten, die volgens bepaalde maten gehakt en tot rijssbossen samengebonden zijn. Men verkiest hiertoe vooral het wilgenhout, terwijl ook elzen en populierenhout gebruikt wordt).

De sabbat naderde en wegens de vele vreemdelingen in de stad, die zich hier zelfs de onmisbaarste dingen moesten aanschaffen, waren op de hoeken van de straten tafels of kramen met de meest onontbeerlijke levensbehoeften opgeslagen. De prijs legde men daar neer voor wat men nam of kocht. Ik meen, doch weet het niet meer zeker, dat de lieden, eigenaars of knechten, die er toeziend bijstonden, geen Joden waren.

Jozef keerde terug en bracht in een soort vuurpot, die gesloten, getralied en onderaan van een steel voorzien was, gloeiende kolen aan; hij stortte ze uit in de ingang (bedoeld is: gang) van de grot tegen de noordelijke wand en legde ermee een vuurke aan. Zo'n vuurpot had hij, evenals ander klein huisgerei, op reis bij zich. Het bundeltje hout bestond uit knoestige takken die met dikke biezen behoorlijk tezamen gebonden waren. Jozef maakte nu wat spijzen klaar en zij gebruikten hun sobere maaltijd op een voor mij zeer stichtelijke wijze; hij bestond uit een moes van gele granen en uit een dikke, gekookte vrucht, waarin men, als men ze aan stukken sneed, vele zaden vond; ook verschenen op de maaltijd kleine, platte broden.

Nadat zij gegeten en hun eetmaal met gebeden besloten hadden, maakte Jozef voor de H. Maagd een legerstede gereed. Over een strooisel van biezen spreidde hij een deken uit, zoals die welke ik

²⁵⁴ In de richting van de Melkgrot. – Deze woorden staan niet in het leven der H. Maagd, maar wel in het dagboek van Brentano en zijn ook juist, *gegen die Milchhöhle zu* (Glw. 154).

beschreven heb, terwijl men ze in Anna's huis aan het vervaardigen was; hij legde aan het hoofdeinde ervan een opgerolde deken voor oorkussen. Nadat hij nu de ezel binnengebracht had en vastgebonden op een plaats waar hij niet hinderlijk kon zijn, stopte hij de openingen in het gewelf om tocht te voorkomen en richtte tenslotte een rustplaatsje in voor zichzelf in de gang van de grot.

Nu was de sabbat begonnen; ik zag Jozef en de H. Maagd onder de lamp staan bidden; zij reciteerden gezamenlijk de sabbatgeden. Daarna verliet Jozef de grot en ging nog een keer naar de stad terug. (Misschien wel om de sabbatoefening in de synagoge bij te wonen).

Maria echter wikkelde zich in om zich ter ruste te leggen (zie fasc. 1, nr. 19, voetnoot 43).

Haar hoofd rustte op haar arm, die op het kussen der opgerolde deken lag.

Het was al laat, toen Jozef terugkeerde (van de synagoge); hij was bedroefd; het scheen me toe dat hij weende; hij bad nog enige tijd en legde zich dan rouwmoedig op zijn legerstede in de gang van de grot.

Zaterdag, 24 november. –

Heden was de zienster zeer ziek; hier volgt het weinige dat zij in staat was over de H. Familie mee te delen.

De H. Maagd bracht de sabbat in de grot der kribbe in gebed en overweging door: zij was vol vurige godsvrucht. Jozef ging verscheidene malen uit, waarschijnlijk om de sabbatoefeningen in de synagoge te Bethlehem bij te wonen. Ik zag hen samen de gisteren toebeide spijzen gebruiken²⁵⁵ en ook hun gebed gemeenschappelijk verrichten.

²⁵⁵ Spijzen daags te voren klaar gemaakt. – Het gebod van de sabbatrust was zo streng dat men op de sabbat geen vuur in de huizen mocht aanmaken (cfr. Ex. 31, 14; 35, 2-3).

Bij de auteur van een Christusleven lezen wij: “Na haar genezing diende Petrus’ schoonmoeder een smakelijk sabbatgerecht op, dat reeds daags te voren bereid was en dat men warm had gehouden onder een omgekeerde schotel waarover men stro en dekens had gelegd.” (De Godmens blz. 65).

Men kon op meerdere manieren, zoals onder gloeiende asse het eten warm houden.

Volgens K. werd deze rust ook op vastendagen onderhouden (fasc. 6, nr. 144; fasc. 7, nr. 191, enz.).

's Namiddags, om de tijd waarop de Joden op de sabbat een wandeling plegen te doen, (zie fasc. 4, nr. 107, voetnoot 227), gingen zij door het kleine dal achter de grot naar de grafspelonk (Melkgrot) van Maraha, Abrahams voedster; zij bleven een aanzienlijke tijd in die grot, die ruimer was dan de grot van de kribbe (zie huidig nr. 117, voetnoot 253). In deze grafgrot zorgde Jozef weer voor een zitplaats voor Maria; daarna baden zij ook nog lange tijd onder de heilige boom boven de grot. Maria volhardde hier in het gebed, totdat Jozef, die weer voor het sluiten van de sabbat naar Bethlehem gegaan was, haar kwam halen om met haar naar de geboortegrot terug te keren.

Maria had tot de H. Jozef gezegd dat haar Kind heden te middernacht geboren zou worden; het was immers op dat uur 9 maanden geleden dat Gods engel haar begroet had.

Zij had Jozef gesmeekt om van zijn kant geen moeite te ontzien om het door God beloofde en miraculeus ontvangen Kind bij zijn intrede in de wereld zo eervol mogelijk te ontvangen.

Ook verzocht zij hem zijn gebed met het hare te verenigen, om voor de hardvochtige lieden, die hun onderdak geweigerd hadden, genade te verwerven.

Jozef vroeg haar of zij het niet goed vond dat hij naar Bethlehem ging, om de hulp in te roepen van een paar goede vrouwen, die hij daar kende, doch zij wees dit voorstel af met de verzekering dat menselijke hulp haar onnodig zou zijn²⁵⁶.

²⁵⁶ Menselijke hulp onnodig. – “De H. Lukas”, zo schrijft F. Prat (Jezus Christus I, 185), “verhaalt met bewonderenswaardige takt de maagdelijke geboorte van Jezus; hij voelt zich niet bevoegd er iets aan toe te voegen. De apokriefen hebben dit eerbiedig zwijgen geschonden met smakeloos verzonnen bijzonderheden, om niet te spreken van het onbetamelijk verdichtsel der twee, door Jozef ontboden vroedvrouwen.”

Hier spreekt K. wel van vroedvrouwen, doch het is enkel een aanbod van Jozef, die minder in Gods geheimen ingewijd was dan Maria. Hier zien wij weer dat K. niet door de apokriefen beïnvloed is, oorspronkelijk en natuurlijk is. Wellicht heeft Maria Jozefs bekommernis, zoals meer andere dingen uit haar en Jezus' leven, aan vriendinnen meedeeld en kwam deze

Jozef begaf zich nog vóór het einde van de sabbat naar Bethlehem en kocht er haastig, zodra de zon ondergegaan en de sabbat uit was²⁵⁷, enige benodigdheden, te weten, een voetbankje, een klein, laag tafeltje, enkele schoteltjes, ook gedroogde vruchten en druiven, en spoedde zich daarmee naar de grot terug. Nu snelde hij naar de grafspelonk van Maraha, om de H. Maagd af te halen en naar de grot te begeleiden (herhaling van boven reeds gezegde). Hier ging Maria weer plaats nemen op haar rusttapijt of deken in de meest oostelijke hoek der grot (gekeerd naar de wand van de nis).

Jozef maakte nog spijzen gereed en zij aten en baden tezamen. Vervolgens zonderde hij zijn slaapcel geheel van de overige ruimte af, door ze af te sluiten met matten die hij in de grot gevonden had en die hij op enige staken hing. Hij voederde ook nog de ezel, die, gezien van de ingang (of gang) uit, links tegen de wand van de geboortegrot stond. Dan vulde hij de ruif of de van staven gemaakte kribbe, met biezen en fijn zacht mos en spreidde er een deken over uit, die over de rand van de ruif neerhing.

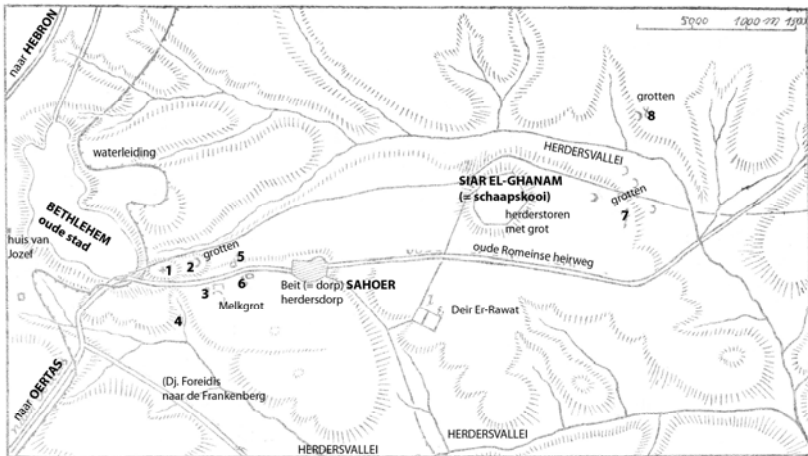
Toen nu de H. Maagd hem zei dat haar ogenblik naderde en dat hij zich in zijn celletje in gebed zou afzonderen, hing hij nog verscheidene brandende lampen (of lamp met verscheidene wieken, cfr. nr. 126) in de grot op en ging dan, daar hij gerucht buiten de grot meende te horen, nog even zien. Hier vond hij de jonge ezelin, die tot nog toe vrij in het herdersdal rondgelopen had; ze was vol speelse vreugde naar hier gerend en nu dartelde

bijzonderheid verdraaid in de apokriefen terecht. Bij K. is ook geen spoor van de apokriefe, traditionele os te vinden, die er wellicht bijgesleurd werd op grond van Jesaja: de os kent zijn meester en de ezel zijn heer.

Dat in later dagen Essenvrouwen Maria in haar werk komen helpen en de priesters een hulpvrouw meebrengen, wanneer zij het Kind komen besnijden, wie kan daar aanstoot aan nemen?

²⁵⁷ Zodra de sabbat uit was. – Op sabbat was kopen en verkopen verboden. Ook de heilige vrouwen kopen, later, eerst als de sabbat voorbij is, specerijen om Jezus' lichaam te balsemen. (Zie Markus, 16, 1). De sabbat eindigt met zonsondergang.

zij rond Jozef heen; deze bond haar onder het afdak vóór de grot vast en strooide haar voeder voor.

BETHLEHEM en omgeving.

Van links naar rechts: Allereerst het huis van Jozef; dan Bethlehem met de oude stad in het centrum.

Vervolgens

1 = basiliek met als crypte de geboortegrot.

2 = grotten in de oostkant van de heuvel, waarin de essener vrouwen leefden (nr. 75).

3 = melkgrot.

4 = vallei(tje) en beek, waarin Jozef zijn waterzak ging vullen.

5 = kloostertje van Franciscanessen, missionarissen van Maria.

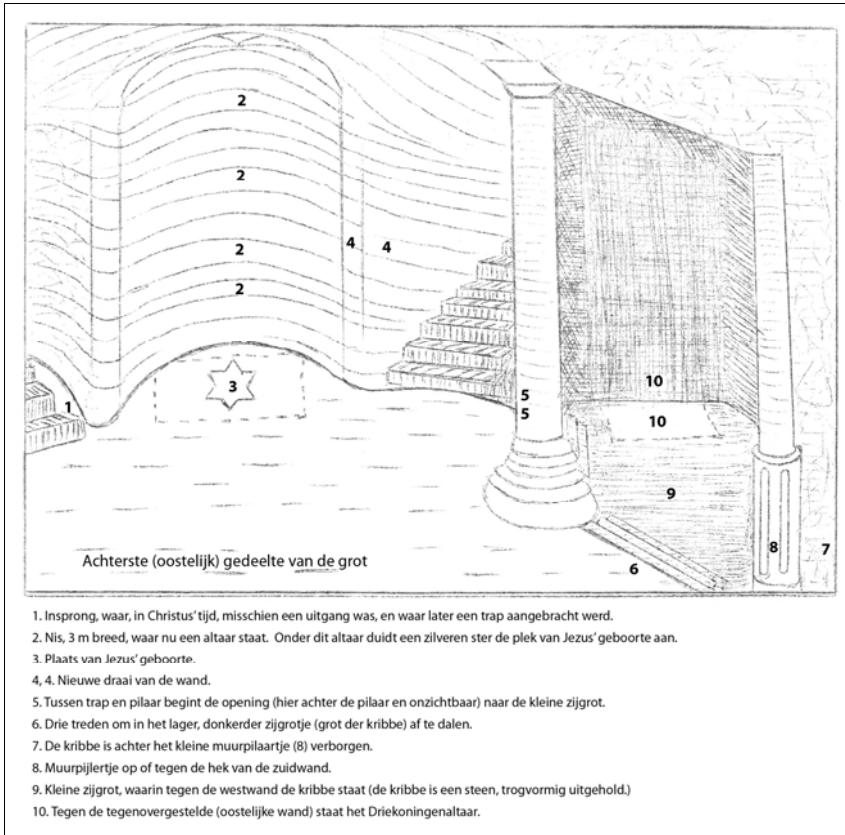
6 = kerkje van de H. Jozef.

Verder naar 't oosten het herdersdorp Beit Sahoer.

Nog eens zo ver de herderstoren (Migdal Eder, Gen. 35, 25).

Overal rondom herdersvalleien (nr. 119, enz.).

De geboortegrot.

1. Insprong, waar, in Christus' tijd, misschien een uitgang was, en waar later een trap aangebracht werd. De wendingen die de achterwand maakt, kan men nagaan op plattegrond.

Grottenkomplex

Legende voor de grotten onder de basiliek:

1. grot van Sint-Jozef;
2. grot der onschuldige kinderen;
3. grot van Paula en Eustochium;
4. kapel van Sint-Hiëronymus;
5. trap naar Sint-Katarinakerkerk;
6. grot van de kribbe;
7. grot van de geboorte;
8. plaats van de geboorte;
9. trappen naar de basiliek;
10. afdalende gang.

2. Nis, 3 m breed, waar nu een altaar staat.

Onder dit altaar duidt een zilveren ster de plek van Jezus' geboorte aan.

3. Plaats van Jezus' geboorte.

Maria, in gebed en extase naar het oosten en de wand gekeerd, zag opeens het licht der wereld liggen aan haar knieën.

4. Nieuwe draai van de wand waar deze later doorbroken werd om een nieuwe trap aan te leggen en de grot, in crypte veranderd, met de basiliek te verbinden.

5. Tussen trap en pilaar begint de opening (hier achter de pilaar en onzichtbaar) naar de kleine zijgrot.

Hier, achter de pilaar, zoals ook ervoor, zijn drie treden(6) om in het lager, donkerder zijgrotje (grot der kribbe) af te dalen.

7. De kribbe is achter het kleine muurpilaartje (8) verborgen.

8. Muurpijlertje op of tegen de hoek van de zuidwand.

Van hier omvat men met één blik de plaats der geboorte en nagenoeg de ganse kleine zijgrot.

9. Kleine zijgrot, waarin tegen de westwand de kribbe (is een steen, trogvormig uitgehold) staat.

10. Tegen de tegenovergestelde (oostelijke wand) staat het Driekoningentaltaar.

De geboorte van Christus.

118.

Na de ezelin vastgebonden te hebben, keerde Jozef terug in de grot. Alvorens in zijn slaapcel binnen te gaan, wierp hij een blik in de richting van de H. Maagd en zag haar op haar legerstede in gebed neergeknield, met het aangezicht naar het oosten en dus met haar rug naar hem gekeerd; **hij zag haar als met vlammen omgeven; de gehele grot was als met een bovennatuurlijk licht vervuld; hij beschouwde deze vlammen gelijk eertijds Mozes verbaasd de brandende doornstruik beschouwde (Ex. 3, 3).**

Dan trad hij vol heilige schroom zijn slaapvertrek binnen en wierp zich biddend op zijn aangezicht neer.

Ik zag de glans rondom de H. Maagd voortdurend in helderheid toenemen; het licht van de door Jozef ontstoken lampen was niet meer zichtbaar. Maria zat geknield op haar rusttapijt in een ruim, ongegordeld, rondom haar op de grond uitgespreid kleed, met het aangezicht naar het oosten, naar de nis.

Op het twaalfde, middernachtelijk uur geraakte zij onder haar gebed in extase. Ik zag haar van de aarde omhoog geheven en de grond onder haar; zij hield de handen gekruist op de borst; de glans om haar heen groeide gedurig; alles, zelfs het levenloze, scheen beziel en vol vreugde te leven en te bewegen; het rotssteen van het gewelf, van de wanden, van de bodem der grot, alles was in dit licht als met sprankelend leven vervuld.

Opeens was voor mij het gewelf van de grot verdwenen; boven Maria opende zich een baan van licht, die zich met toenemende glans verhief tot in het hoogste van de hemel.

In deze lichtbaan was in de verte een drukke, wonderbare beweging van gloriën die door elkander wemelden, doch die, naar gelang ze nader kwamen, duidelijker in de vorm van hemelse engelenkoren verschenen.

De H. Maagd, in vervoering van de aarde opgeheven, doch haar blik ter aarde nederrichtend, aanbad nu haar God, wiens moeder zij geworden was, haar God, die haar nu als pasgeboren, hulpeloos wichtje, haar Kindje vóór haar op de grond neer lag²⁵⁸.

²⁵⁸ Geboorte. – Wij hoorden boven F. Prat de bewonderenswaardige takt loven, waarmee St. Lukas Maria's maagdelijke bevalling beschrijft.

Dezelfde lof verdient voorzeker K.'s beschrijving, waarin onze aandacht gevestigd wordt op de lichtglans rondom Maria, op de engelen langs de lichtbaan, totdat wij opeens, zonder het zo vlug te verwachten, het nieuwgeboren, met licht omstraalde Kind op de aarde zien liggen.

Niet alleen komen ons hierbij de boven geciteerde woorden van Prat voor de geest, maar ook de volgende van Bossuet: “Jezus treedt uit de moederlijke schoot naar buiten als een straal uit de ster, als een licht uit de zon.

Maria schenkt Jezus aan de wereld zonder moeite, smart of inspanning. Wonderbaar in zijn ontvangenis is Jezus nog wonderbaarlijker in zijn geboorte. De heiligen hebben het als een groter wonder beschouwd op zulk een wijze geboren te worden, dan zonder menselijke medewerking ontvangen te zijn door een maagd!”

Tot de H. Brigitta zegde Maria: **“Op mijn jawoord aan de engel des Heren bij de boodschap werd ik onmiddellijk iets wonderbaars en levends in mij gewaar, en toen Hij uit mij geboren werd, verliet Hij onder een onuitsprekelijke vreugde van mij, met wonderbare schielijkheid (= gezwindheid, vlugheid, rapheid) mijn gesloten maagdelijke schoot.”** (Openb. VI, 88).

“In haar gebed was Maria met de rug naar de kribbe gekeerd”, vertelt Brigitta verder, “het aangezicht naar het oosten en ten hemel omhoog geheven.

Met opgeheven handen en hemelwaarts gerichte blikken was zij als in extase verrukt en dronken van goddelijke zaligheid.

Onder haar gebed zag ik het leven dat in haar was, in beweging komen en opeens, in één oogwenk had zij haar Zoon gebaar.

Hierop ging zulk een groot en onbeschrijfelijk licht, zulk een schitterende glans van het nieuwgeboren Kindje uit, dat het zonnelicht er niet mee te vergelijken is en nog minder het licht der lampen die de H. Jozef had ontstoken en dat verdween in dat goddelijk licht. Maria's wijze van bevallen geschiedde zo vlug, dat ik niet had kunnen nagaan hoe ze verlopen was. In tegenstelling hiermee zag ik het Kindje naakt en schitterend van licht geheel rein op de bodem liggen. Ook vernam ik een verrukkelijk en wonderzoet engelengezang.

Ik zag onze Verlosser als een schitterend, heel klein Wichtje, dat met zijn eigen licht de omringende glans overstraalde, op het tapijt vóór de knieën van de H. Maagd neerliggen. Het leek me heel klein te zijn en onder mijn ogen te groeien. Doch dit alles was slechts het trillen en bewegen van zulk een grote glans, dat ik niet nauwkeurig zeggen kan hoe ik het gezien heb.

De H. Maagd bleef nog een tijdlang in geestverrukking en ik zag hoe zij een doek over het Kind uitspreidde, maar zij raakte het nog niet aan en nam het niet op. **Dit duurde een aanzienlijke tijd en dan zag ik het Kindje Jezus zich bewegen en ik hoorde het wenen.**

Hierop kwam Maria tot zichzelf, hief het van het rusttapijt op en hulde het in de doek die zij erover uitgespreid had en hield het nu in haar armen aan haar borst gedrukt; vervolgens ging zij zitten en hulde zich met haar Kind geheel in haar sluier, en ik vermoed dat Maria nu de Verlosser voedde aan de borst.

Thans zag ik om haar heen vele engelen in een geheel menselijke gedaante vóór het Kindje in aanbidding op hun aangezicht ter aarde liggen ...

Er kon een uur na de geboorte verlopen zijn, toen Maria nu de H. Jozef, die nog aan het bidden was, uit zijn cel riep. Hij naderde en wierp zich vol godsvrucht, vreugde en nederigheid op zijn aangezicht neer. Eerst toen Maria hem opnieuw verzocht om met

Maria boog het hoofd, vouwde de handen samen en aanbad zeer eerbiedig en eerbaar het Kindje met woorden als deze: **“Welkom, mijn God, mijn Heer en mijn Zoon.”**

Nu begon het te wenen en het bibberde als van kou en van de hardheid van de rotsbodem, waarop het lag; het wendde zich even, strekte zijn kleine ledematen uit en zocht naar de lafenis en de zachte verzorging van zijn Moeder. Deze nam het op de arm, drukte het tegen haar borst en verwarmde het met teder medelijden aan haar wangen en hart.” (Openb. VII, 21).

vreugde en dank het geschenk van de Allerhoogste aan zijn hart te drukken; richtte hij zich op, ontving het Jezuskindje in zijn armen en loofde en dankte onder vreugdetranen de barmhartige God.

De H. Maagd wikkelde het Jezuskindje in doeken; ik kan mij die zwachtels op het ogenblik niet duidelijk meer herinneren; ik weet alleen nog dat het eerst in een rode doek, en hierboven in een witte tot onder de armpjes gewonden werd. Hogerop hulde Maria het tot aan het hoofdje in een ander doekje; zij had slechts vier windsels bij zich.

Nu zag ik Maria en Jozef naast elkander met de benen onder zich gekruist op de platte aarde neergezeten; zij spraken niet en schenen in aanbidding en beschouwing verzonken.

Vóór Maria lag op het dekentapijt, als een klein kind ingewikkeld, de pasgeboren Jezus, schoon en schitterend als een licht uit de hemel.

“Ach!” zo dacht ik, “deze plaats bevat het Heil van de gehele wereld en niemand vermoedt het!”

Hierna legden zij het kind in de kribbe die Jozef met biezen en fijne kruiden opgevuld en met een aan de zijden neerhangende deken overdekt had (nr. 117); ze stond op 4 staken boven de op de grond liggende steentrog of drinkbak, rechts van de gang van de grot, waar deze een ruime verbreding naar het zuiden maakt. Dit gedeelte van de grot, waarin men met treden afdaalt, ligt dieper dan het gedeelte waarin Hij geboren is. Nadat zij het Kind in de kribbe hadden neergelegd, stonden zij allebei ernaast en stortten tranen van geluk, God lovend en dankend.

Jozef bracht nu opnieuw een legerstede en een zitplaats voor de H. Maagd in gereedheid, naast de kribbe; ik zag haar vóór en na Jezus' geboorte geheel in een wit kleed en sluier gehuld. Ik zag haar daar in de eerste dagen, hetzij neerzitten, knielen of staan, of ook op haar zijde gelegen ingehuld sluimeren; ze was echter ziek

noch vermoeid²⁵⁹. Wanneer mensen haar bezochten, omsluierte zij zich nauwer en zat overeind op het geboortetapijt.

Wonderen en openbaringen bij Jezus' geboorte.

119.

Ik zag in deze beschouwingen over de geboorte van Christus, die zich aan mij als een historische gebeurtenis en niet als een louter kerkelijk vreugdefeest vertoonde, wel niet zulk een stralende, vreugdedronken zaligheid in de natuur, zoals ik dit zie in mijn beschouwingen in de Kerstnacht, wanneer de verschijning meer de innerlijke betekenis van het gebeuren uitdrukt, maar toch ontwaarde ik ook heden een ongewone vreugde, en op vele plaatsen tot in de verste wereldstreken een uitzonderlijke bezieling en een beweging van leven en vreugde op dit middernachtelijk uur²⁶⁰.

Ik zag de harten van vele goede mensen vervuld met een blij en hoopvol verlangen, die der slechten daarentegen met pijnigende angst. In vele dieren zag ik een gevoel van vreugde; op vele plaatsen zag ik de bloemen hun kroontjes en kelkjes verheffen, de kruiden, struiken en bomen herleven en hun geuren verspreiden.

²⁵⁹ Ziek noch vermoeid. – “De maagd onderging bij de geboorte”, zegt nog de H. Brigitta, “niet de minste verandering door verbleking of verzwakking. Ook namen haar lichaamskrachten niet af, zoals het bij andere kraamvrouwen pleegt te zijn; alleen nam haar te voren voller lichaam weer de dunnere omvang aan, die het had, eer zij bij de boodschap van de engel het Kind ontving.” (Openb. VII, 21).

²⁶⁰ Vreugdige beweging in de natuur. – Dit wordt ook vermeld door Maria van Agreda: “Andere engelen werden uitgezonden tot sommige uitverkorenen; zij brachten de blijde boodschap aan Zakarias, Elisabet, Simeon en Hanna en meer anderen; in het algemeen ondergingen de mensen die in staat van genade waren, bovennatuurlijke invloeden; zij beleefden een heilige vreugde, hoewel zij er de oorzaak niet van kenden. Zelfs de levenloze wezens schenen er op enige manier deel aan te hebben, doch de gelukkigsten van allen waren de herders in de omstreken, die op het uur van Christus' geboorte hun kudden bewaakten.”

Ik zag bronnen ontspringen en zwellen. Zo ontsprong op het uur van de geboorte van Jezus, in de grot die zich ten noorden van die der geboorte in dezelfde heuvel bevindt, een rijke bron, waarvoor de H. Jozef de volgende morgen een bekken en een afleiding maakte²⁶¹.

23 december 1819. –

Hier lassen wij een andere beschrijving in van de vreugde in de natuur in de kerstdagen, zowel kort vóór als na het feest.

Wat de zienster beschrijft is eerder een beeld van een bovennatuurlijke, dan van een natuurlijke werkelijkheid, hoewel een visionaire geest in de natuur eventueel verschijnselen kan zien, die voor een gewoon waarnemingsvermogen onzichtbaar zijn.

“In de avond van 23 december 1819 ontboezemde de zienster”, zo zegt Brentano, “haar opgetogen geestdrift, in extase en bijna in een toestand van gedaanteverandering, vlot en met het grootste gemak, als volgt:”

“Kijkt hoe door heel de natuur een vreugdevolle rilling vaart, hoe ze glanst en lacht in de blijdschap van de onschuld. Het is alsof een dode uit zijn windsels komt, alsof een lijk uit de rotheid, uit het stof en de duisternis van het graf oprijst, te voorschijn treedt en getuigt dat het niet alleen het lichaam, het leven, de jeugd, de gezondheid, de vreugde, de lach heeft teruggekreken, maar ook de onsterfelijkheid, de onschuld en reinheid en dat de mens voortaan weer het evenbeeld is van de heilige en onsterfelijke God.

Alles herleeft, alles is dronken van de vreugde der onschuld, is vervuld met de jubel der dankbaarheid (voor de Verlossing die met Christus' geboorte begint).

²⁶¹ Hoewel K. van die bron verder (b.v. fasc; 11, nr. 307) nog gewag zal maken, is deze aanwijzing moeilijk te verklaren. In die grot is achter het altaar een put van 4 m bij 4 m in de rotsbodem. De vraag nu is of die put door een kanaal een uitmonding heeft naar buiten.

O die bevallige heuvels met de bomen er omheen in beweging, als spoedden ze zich naar de kribbe om de Schepper, die zijn schepselen bezoekt, bij zijn aankomst te begroeten, om de bloesems en vruchten die zij van Hem ontvingen, weer voor zijn voeten uit te strooien.

Overall openen de bloemen hun kelken (in 't H. Land bloeien ze ook in de winter), en brengen als welkomsgeschenk aan de Heer zichzelf, hun vormen en kleuren en geuren, waartussen Hij weldra zal komen wandelen.

De bronnen verlangen om Hem met hun gemurmel bij hun rand te begroeten; de fonteinen springen Hem tegen en dansen met jubelend ongeduld als kinderen die hun kerstgeschenken komen halen.

De vogelen houden een vrolijk en welluidend concert, de lammeren blaten en huppelen vol hoop, alle dieren zijn opgewekt en dartel en tam. Alle bloed gaat reiner en krachtiger aan het stromen.

Een voorgevoel doet alle vrome harten, die zwanger van verwachting zijn, feller kloppen en de nabije Verlossing vermoeden. Alles is ontroerd. Zondaars worden vervuld met droefheid, ontroering en berouw; de hoop herleeft in hun hart, maar de onverbeterlijken, de versteenden, de verklaarde vijanden van God, de toekomstige beulen en kruisigers van Christus worden overvallen door onrust, schrik en verwarring, die zichzelf niet begrijpen, want ook zij hebben het gevoel, het vermoeden dat er iets plaats heeft gehad in deze tijd die nu zijn vervulling bereikt.

Doch van deze vervulling is Maria zich bewust en getuige; zij beleeft die. Alle geluk en zaligheid is besloten in haar nederig, allerzuiverst, menslievend en barmhartig hart, dat bidt bij de Verlosser, die onder dat hart mens is geworden en nu als het licht van de wereld zijn intrede heeft gedaan in zijn eigendom,

gekomen is onder de zijnen, die Hem helaas! niet zullen aanvaarden.

Een vernieuwende stroom vaart door de natuur, die heden de frisheid herkrijgt, waarmee ze kwam uit Gods scheppende hand ... wat ik zie is onuitsprekelijk. Ieder mens die Jezus in eenvoud en geloof ontvangt, wordt aan deze gave deelachtig.

Maar anderzijds wordt in deze dagen de duivel gebonden; hij kruipt en siddert; daarom moet ik de kruipdieren die zijn afbeelding zijn, haten. Dat afzichtelijk monster, die eeuwige zondestoker, wordt heden overwonnen en vernederd; hij vermag in deze dagen niets: het is de genade die voor alle tijden en immer aan deze tijd is verbonden.” Tot hier deze inlassing en visionaire schouwing.

Het verhaal vervolgt:

Boven Bethlehem zag de hemel er somber uit; hij vertoonde daar een mistige roodachtige schijn; doch boven de geboortegrot, boven het kleine dal bij de grafspelonk van Maraha, Abrahams voedster, en boven het herdersdal hing een heldere lichtnevel.

Op een afstand van ongeveer 1,5 mijl (of km) van de grot der kribbe lag in het herdersdal een heuvel. Daar begonnen de wijnbergen die zich naar Gaza toe uitstrekken²⁶².

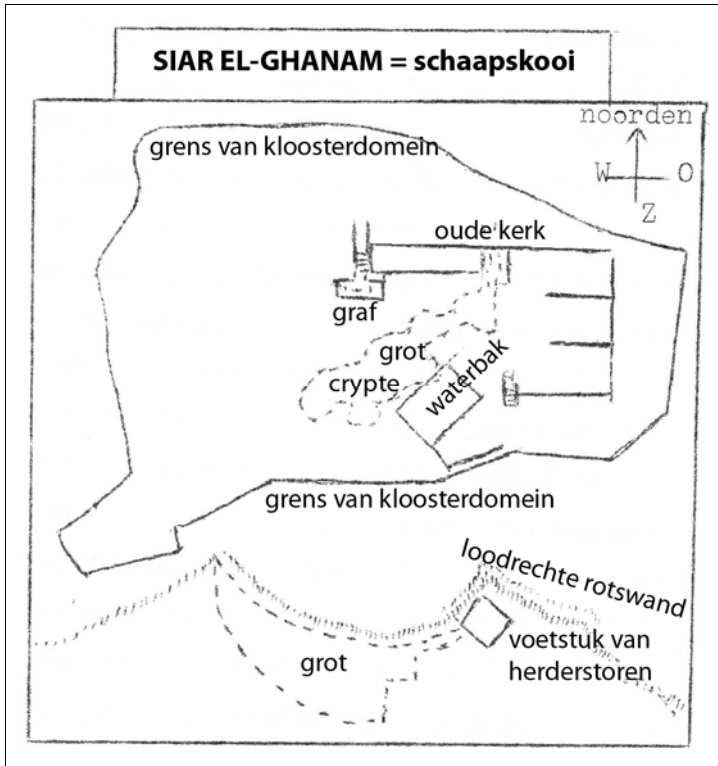
²⁶² Waar de wijngaarden begonnen. – Bezie men een orografische kaart van Judea, dan valt het op hoe het middelgebergte van het land vanaf Bethlehem zijn hellingen eerst naar het zuidoosten, dan naar het zuiden en bijgevolg naar de zon gekeerd heeft.

Het middelgebergte eindigt ten zuiden van Hebron; deze naar het zuiden gekeerde hellingen lopen parallel met de wadi of vallei el-Khalil, die zich met een enorme boog westwaarts wendt en 2 uren ten zuiden van Gaza in de zee uitmondt. Die hellingen, vanaf Bethlehem, zijn de wijnbergen, waarvoor het land bekend is.

Gaza was, zoals Sarepta, ervoor beroemd: “*Et dulcia Bacchi munera, quae Sarepta ferax, quae Gaza creat.*” (Fortunatus).

Op deze heuvel stonden de hutten van 3 herders, die de hoofden van de omwonende herdersfamilies waren, zoals de H. Driekoningen het hoofd waren van de hun ondergeschikte stammen. (Die heuvel heet nu Beit Sahoer, d.i. herdersdorp).

Ongeveer nog eenmaal zo ver van de geboortegrot verhief zich de zogenaamde toren der herders (nu Siar el-Ghanam = schaapskooi).

In Guides bleus, Israël, pag. 383 is 5 km ten zuiden van Bethlehem een stijging (*une montée*) van de weg genoteerd in een streek van wijngaarden, (*dans une région de vignobles*).

In D.B. Juda, c. 1768 worden eveneens voor het stamgebied van Juda de heuvelhellingen vermeld, geschikt voor, en beplant met wijngaarden.

Hij bestond uit een zeer hoge, piramidevormige toerusting van balkwerk, opgetrokken op een voetstuk van natuursteen op een heuvel midden in het veld en tussen het groen van bomen²⁶³.

Hij was omgeven met trappen en galerijen met hier en daar een overdekte standplaats, die op wachthuisjes geleken; en alles was er met matten behangen; hij geleek op de toreninstallatie waarop men, in het land van de H. Driekoningen bij nachte de sterren beschouwde, en hij maakte uit de verte de indruk van een zeeschip met vele hoge masten en zeilen.

²⁶³ Herderstoren. – Hij is te zoeken op het hoogste van een tamelijk lage heuvel ongeveer 3 km ten oosten van Bethlehem. De plaats heet Siar el-Ghanam, d.i. schaapskooi.

Daar vermelden de oude pelgrims een kerk en klooster, een drie-personen-graf, hetwelk dat zou zijn van de drie herdershoofden, ook het voetstuk van een wachtoren. Dit is de kuddetoren van Gen. 35, 21. (Zie kaart van Bethlehem en omgeving en schets hiervoor).

Onmiddellijk ten noordoosten van de top van de heuvel die te midden van de vlakke tussen de dalen oprijst, ziet men nu nog het rotsvoetstuk van die herderstoren. Zowat 35 m ten zuiden van kerk- en kloosterruïne, nabij de heuveltop gaat een rotswand regelrecht de lucht in; zijn hoogte was 8 m doch nu door ophoging van de bodem nog slechts 4 m. Dat voetstuk meet 5 m in het vierkant. Het reikt tot 1 m boven de heuveltop.

Van het bovenvlak geniet men in alle richtingen het wijdse panorama dat ook K. beschrijft. Men ziet zeer klaar Bethlehem en Jeruzalem, ja, ook, naar het zeggen van K., de berg van Jezus' vasten en bekoring (Qarantania).

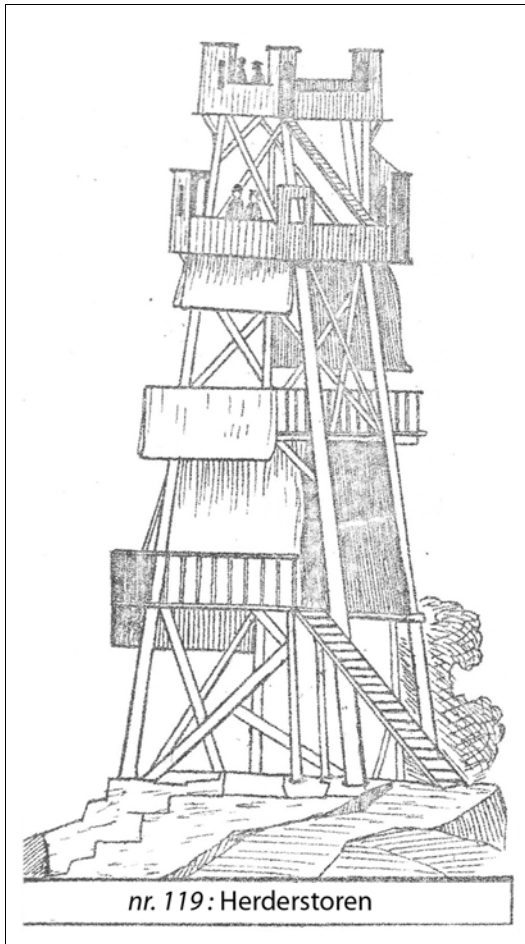
Even ten zuidwesten van de verticale rotsblok of voetstuk van de toren begint een grot, die 22 m lang, halve-maانvormig en naar het westen gericht is. Aan haar noordkant is ze nagenoeg over geheel haar lengte open en dus binnen goed en aangenaam verlicht, hoewel ze in haar grootste uitgestrektheid 15 m diep of breed is. Dit is misschien wel de schuur waarvan K. hier ook spreekt.

Het oude kloosterterrein is weer in het bezit van de Franciscanen die ook het terrein met de herderstoren aangeworven hebben. Op het kloosterterrein ligt een reusachtige waterbak, eronder grotruimten. Achteraan onder de kerk, links is een drie-personen-graf dat een voorwerp van verering is geweest.

In de nabije omgeving zijn meerdere waterbakken. Alles, zoals ook de verdere omgeving wijst erop dat hier een verzamelplaats van kudden was.

Van op de toren kon men ver in het rond het omliggende land overzien: men zag van daar Jeruzalem en ook de berg van Jezus' vasten en bekoring (Qarantania) in de woestijn van en bij Jericho.

De herders hadden hun wachters boven op de toren om hun kudden in het oog te houden en om de eigenaars door hoorngeschal te waarschuwen tegen gevaar van rovers of voorbijtrekkend krijgsvolk, die men daarboven uit de verte kon zien naderen (zie kaart Bethlehem en omgeving).

De afzonderlijke herdersfamilies bewoonden in een omkring van wel 5 uren rond de toren, verspreide eigen hofsteden, die met tuinen en velden omgeven waren. Bij de toren was hun algemene verzamelplaats en ook de verblijfplaats van de wachters; zij bewaarden hier hun gereedschappen en ontvingen van hier hun spijzen.

Op de helling van de heuvel waarop de toren zich verhief, lagen hutten en hiervan afgezonderd ook een grote schuur die in meerdere vakken ingedeeld was; hier verbleven de vrouwen van de wachters en zij bereidden er de spijzen voor hun mannen.

Hier bij de toren zag ik hedennacht de kudden grotendeels nog onder de blote hemel; bij de heuvel der drie herders integendeel zag ik ze onder een afdak.

120.

Op het uur van Jezus' geboorte zag ik de 3 herders, getroffen door de geheimzinnig wondervolle nacht, vóór hun woning bij elkander gekomen; zij keken overal rond en staarden met verbazing naar de wonderbare lichtglans boven de heuvel van de geboortegrot. Ook de herders bij de verder afgelegen toren zag ik in beweging; sommigen van hen zag ik de toren oplopen en boven uitzien in de richting van de geboortegrot naar dit lichtverschijnsel aan de hemel.

Terwijl nu de 3 herders hun ogen op dat wonderbaar licht gevestigd hielden, zag ik een lichtwolk tot hen nederdalen. Terwijl ze neerkwam, bemerkte ik er een beweging in, eerst vaag dooreen, doch weldra duidelijker wordend, zodat ik tenslotte daarin lijnen, vormen en gestalten onderscheidde ...

Tevens vernam ik een naderend, aanzwellend, zacht, zoet en vreugdig, en toch helder gezang.

Aanvankelijk schrokken de herders, maar spoedig stond daar een engel vóór hen, die hun zei: "Vreest niet, want ziet: ik boodschap u een grote vreugde, die voor het hele volk zal zijn;

heden is namelijk Christus de Heer (de Messias), de Verlosser (van u en van het hele volk) geboren in de stad van David. Hieraan zult gij Hem herkennen: gij zult een kind vinden in doeken gewikkeld en liggend in een kribbe.”

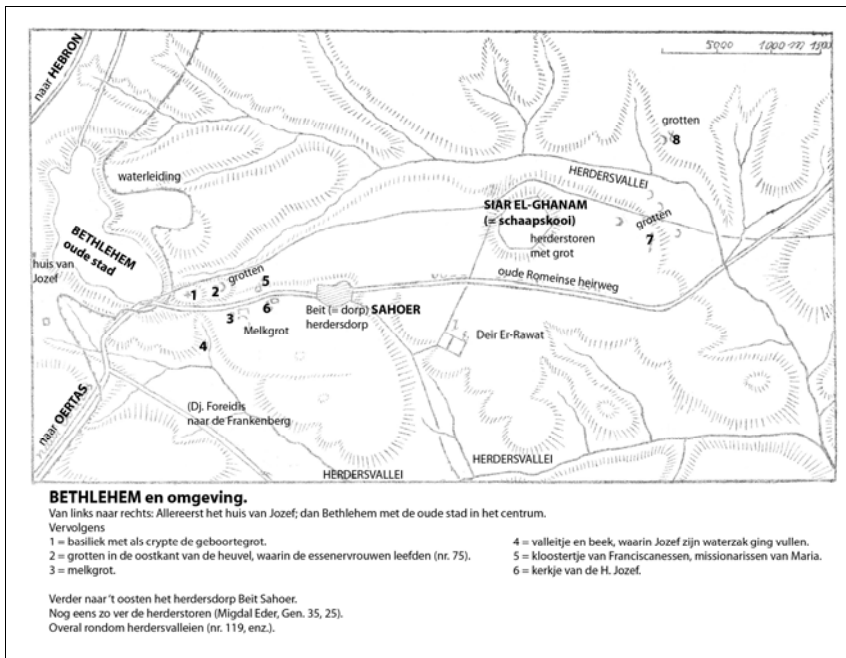
Terwijl de engel sprak, nam de glans rondom hem toe, en ik zag nu vóór de herders 5 of 7 innemend schone, lichtende engelengedaanten verschijnen, die een lange baan, als een banderol in de handen (opengespannen) hielden.

Deze was met letters van wel een hand hoog beschreven en ik hoorde hen God loven en deze woorden zingen: “Eer aan God in den Hoge en vrede op aarde voor alle goedwillige mensen.”

De herders bij de toren kregen dezelfde verschijning, doch een weinig later.

Eveneens verscheen zij aan een 3^e groep herders bij een bron, 3 mijlen van Bethlehem, ten oosten van de herderstoren (zowat een half uur ten oosten).

Tot daar zullen de herders 30 jaren later Jezus tegemoet komen, wanneer Hij hen komt bezoeken. Daar zien wij op de kaart meerdere keren het teken van grot, maar ook van put. (Zie op onze kaart Bethlehem en omgeving het cijfer 7, en bij K.E. fasc. 11, nr. 304).

Ik zag de herders niet onmiddellijk naar de geboortegrot snellen, waarvan zij wel driemaal zo ver, en de herders bij de toren tweemaal zo ver verwijderd waren als de drie herders van het herdersdorp, maar ik zag hoe zij aanstonds onder elkaar beraadslaagden wat zij voor het pasgeboren Kind tot geschenk zouden meenemen en hoe zij zo snel mogelijk hun giften gingen halen en bijeenbrachten; zij kwamen pas de volgende morgen in de vroege naar de kribbe.

Aankondigingen van Jezus' geboorte op verscheidene plaatsen.

121.

a) Aan verwanten en bekenden van Maria²⁶⁴.

Mijn ziel maakte op het uur van Jezus' geboorte bliksemsnel vele en lange reizen in alle richtingen van de wereld, om wonderbare aankondigingen van de geboorte van de Heiland te zien; ik ben van ontelbare gebeurtenissen en verschijnselen en tekenen getuige geweest, maar allerhande stoornissen en smartelijk lijden hebben mij het meeste daarvan weer doen vergeten. Ik herinner mij in elk geval nog het volgende.

Ik zag heden nacht hoe Noëmi, de leermeesteres van de H. Maagd, hoe de profetes Hanna en de oude Simeon, alle drie in de tempel, hoe moeder Anna te Nazareth, en hoe Elisabet te Joetta visioenen en openbaringen over de geboorte van de Heiland ontvingen.

Ik zag de kleine Joannes bij Elisabet met een wonderbare vreugde vervuld; allen zagen en herkenden weliswaar Maria in hun gezichten, maar zij wisten niet, waar het wonder was geschied; zelfs Elisabet wist niets van de plaats der geboorte.

Aan Anna alleen was het bekend dat Bethlehem de plaats was van het Heil.

²⁶⁴ Wij vernemen dat aan meerdere verwanten en bekenden van Maria de geboorte van de Heiland werd geopenbaard, maar – behalve moeder Anna – wist nog niemand van hen dat die geboorte plaats had in Bethlehem.

Hieruit blijkt wel duidelijk dat de zin van bepaalde Messiaanse profetieën, zelfs door sommige vromen in Israël, slechts achteraf en geleidelijk werd verstaan. Anderzijds lezen wij bij Matteüs 2, 4-6 dat de opperpriesters en schriftgeleerden, op de vraag van koning Herodes, waar de Christus geboren zou worden, zonder aarzelen durfden te antwoorden met de woorden van de profeet Micheas: "In Bethlehem van Juda, want van daar zal uitgaan de Leider van mijn volk Israël ..."

b) Te Jeruzalem.

Vannacht was ik getuige van een vreemd voorval in de tempel. Alle schriftrollen van de Sadduceeën werden meermalen uit hun kasten geslingerd en rondgesmeten; dit baarde een groot alarm; zij schreven het toe aan toverij en spaarden geen geld om te bekomen dat het voorval geheim gehouden zou worden.

Hier vertelde K. nog, doch onduidelijk, iets over twee zonen van Herodes, die hij in de tempel had weten aangesteld te krijgen en die hij met spionagedienst belast had; hoe hij met de Farizeeën betreffende meerdere punten in onenigheid leefde en hoe hij zich hoe langer hoe meer macht en recht in de tempel aanmatigde²⁶⁵.

c) Te Rome.

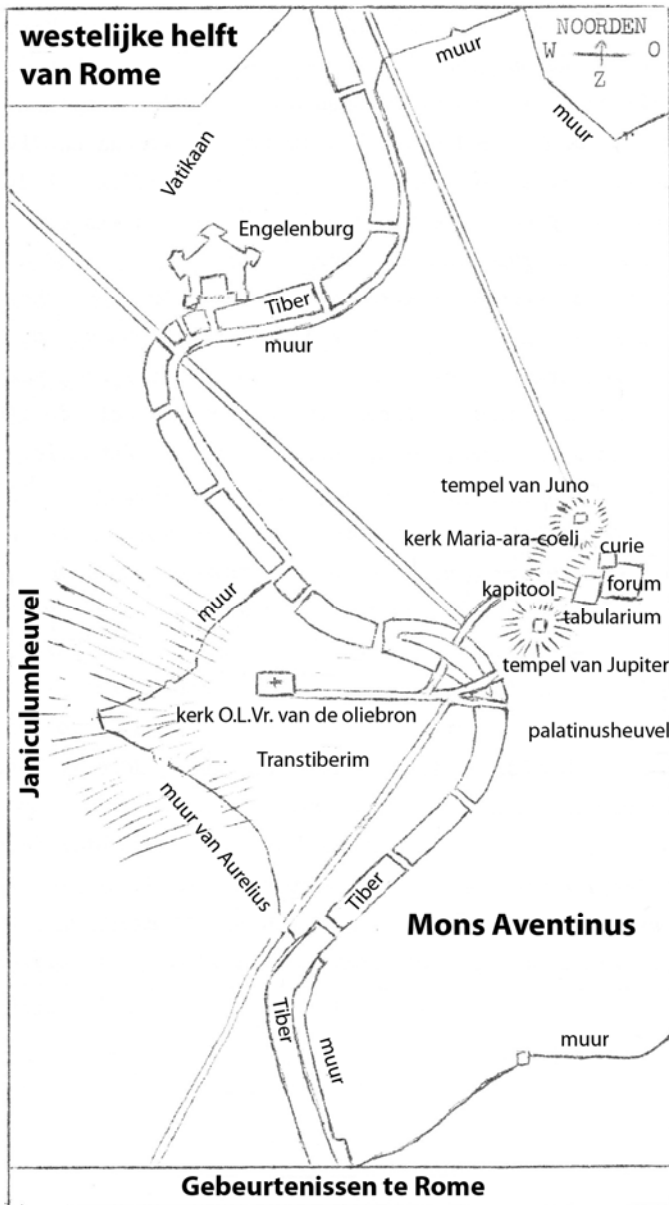
Te Rome heb ik deze nacht zeer veel gezien, doch overstelpt door meer andere taferelen en hun overvloedige bijzonderheden, is er mij weer veel van ontgaan; het kan dus licht gebeuren dat ik hier en daar wat verwar; ik zal verhalen wat ik mij op het ogenblik er nog van herinner.

Op het uur van Jezus' geboorte zag ik te Rome een bron als van olie ontspringen; hierover verwonderden zich allen ten zeerste. Dit voorval had plaats in een wijk over de rivier Tiber, waar vele Joden woonden²⁶⁶.

²⁶⁵ Hier en ook in nr. 126 vernemen wij dat Herodes aan 2 van zijn bastaardzonen, die Sadduceeën waren, gewichtige ambten in de tempel had toevertrouwd, om er te kunnen spioneren ten gerieve van zijn geheime politie. We vernemen ook dat Herodes en de Farizeeën geen goede vrienden waren ...

Zeer lezenswaardig is in dit verband de historische roman van Abel Herzberg (Amsterdam, 1974) 'De mémoires van Koning Herodes', meer bepaald vanaf blz. 160 'Ik en de Farizeeën'.

²⁶⁶ Schiereiland door water omgeven. – Zie kaartschets van de westelijke helft van Rome.

Hier beschreef zij een plaats als een heuvel die (aan drie zijden) van water omgeven was en een soort schiereiland vormde.

Van een tempel stortte het hele dak naar beneden en rukte in zijn val een prachtig afgodsbeeld van Jupiter mee; het stortte te pletter. Geheel verslagen brachten de Romeinen nu offers, en vroegen aan een ander afgodsbeeld – ik meen dat het Venus (misschien beter Juno?) was – wat die ramp te betekenen had. Noodgedwongen antwoordde de duivel door dit beeld: “Dit is geschied omdat een maagd zonder man een zoon ontvangen en hem nu ter wereld gebracht heeft.”

Dat beeld bracht ook de ontsprongen oliebron ter sprake. Waar zij ontsprongen is, staat nu een kerk, de Moeder Gods gewijd.

Ik zag nu de verschrikte afgodenpriesters de stadsannalen naslaan en doorvorsen en ziehier wat zij vonden.

Het schiereiland is ten noorden, ten oosten en ten zuiden door de Tiberrivier en ten westen door de muur van Aurelianus ingesloten. Het is een aparte wijk met name Transtevere (= Transtiberis), d.i. over de Tiber.

Ten tijde van keizer Augustus was het een voorstad: regio transtiberina, met vele villa's. Aurelianus voegde de wijk bij de stad en omgaf ze ten westen met een muur. De bevolking bestond grotendeels uit vreemdelingen en vooral uit Joden. Dit duurde tot in de 16^e eeuw, toen hun een andere wijk tot woonplaats aangewezen werd. Nu wonen er meest volksmensen, die zich nochtans door hun voornaamheid onderscheiden.

De wijk omvat een deel of de laatste hellingen van de Janiculumheuvel ten westen. In de wijk staat de kerk van de H. Maria in Transtevere, ook H. Maria van de oliebron genoemd, omdat ze gebouwd is op de plek, waar, luidens een traditie, een oliebron ontsprong op het ogenblik van Jezus' geboorte. Reeds in 499 is die kerk vermeld.

Zowat 70 jaren geleden²⁶⁷, toen men dit afgodsbeeld zeer prachtig

²⁶⁷ Zowat 70 jaren geleden. – In 83 vóór Chr. brandde de tempel van Jupiter af. Aan zijn heropbouw zal men wel meerdere jaren besteed hebben. Daar de 70 jaren van K. wel een rond getal zullen zijn, mogen wij aannemen dat het door K. hier vermelde voorval gebeurd zal zijn, als men de nieuwe tempel inwijdde.

Op het kaartje (zie hiervoor) is te zien hoe het capitol of de heuvel Capitolinus zich verhiel tegenover en ten noordoosten van de wijk Transtiberis. De heuvel is gericht van noordoost naar zuidwest. Het was de kleinste, maar voornaamste van de 7 heuvelen waarop Rome gebouwd is. De 2 uiteinden zijn wat hoger dan het middengedeelte en de noordtop is de hoogste, tevens de burcht of toevluchtstad (hoogstad). Hier stond de tempel van de schuts- en waakgodin Juno Moneta (van monere = waarschuwen).

Het middengedeelte van de heuvel tussen de 2 hogere uiteinden heette 'intermontium', d.i. tussen de 2 toppen. De heuvel is in zijn geheel 350 m lang. Tegenover de noordoosttop met de tempel van Juno stond op de zuidwesttop de tempel van Jupiter. Hier kwam men na iedere overwinning der legers de beschermgod van Rome met grote plechtigheid een dankoffer opdragen. Hier stond ook zijn beeld dat door de invallende tempel vernield werd.

Op de resten van de Junotempel staat nu de zeer oude kerk van Maria-ara-coeli, d.i. kerk van Maria van het altaar des hemels. Deze benaming dankt haar ontstaan aan het feit dat men hier de plaats lokaliseert waar keizer Augustus een verschijning gehad zou hebben op het uur van Jezus' geboorte.

In die kerk geniet een beeld van het Kindje Jezus onder de titel van 'il santo Bambino' een algemene en aanhoudende verering. In de linkerkruisbeuk staat een baldakijnvormige kapel, die op 8 marmerkolommen rust en aan de H. Helena toegewijd is. Het altaar omsluit een ouder altaar en dit laatste is, naar men zegt, hetzelfde dat keizer Augustus ten gevolge van het visioen dat hij daar had, oprichtte met het opschrift: 'Altaar voor de eerstgeboren Zoon van God.'

Tussen de tempel van Jupiter en Juno, doch meer oostelijk op de oosthelling van het 'intermontium' en zowat 140 m ten zuidzuidoosten van de kerk Maria-ara-coeli stonden de staatsgebouwen, '*tabularium aerarium*' met het ganze staatsarchief. Gebouwd in 78 vóór Chr. bestond het uit een 5-dubbele gang. De meest oostelijke, die een alomvattend uitzicht op het dieper gelegen forum had, was een open zuilengang. Vanaf de 5^e of hoogste galerij had men een heerlijk panorama op de gehele stad.

met goud en edelstenen versierde en daaraan met grote plechtigheid offers bracht, leefde te Rome een vrome vrouw, het kan wel een Jodin geweest zijn, maar dit weet ik niet heel zeker; haar naam klonk als Serena of Cyrena. Zij leefde van haar vermogen en had visioenen en hiernaar moest zij voorspellingen doen. Soms maakte zij ook wel aan mensen de reden van hun onvruchtbaarheid bekend. Deze vrouw had het openlijk geblameerd dat men ten prijze van zo grote kostbaarheden aan die afgod zulk een eer bewees: eenmaal moest hij toch, voorspelde zij, middendoor barsten en ten gronde in stukken storten.

De priesters vroegen haar rekenschap van die voorspelling en dwongen haar te zeggen wanneer dit gebeuren zou. Daar zij dit niet aanstonds kon, werd zij gevangen gezet en zolang lastig gevallen en gepijnigd, tot zij door haar gebeden van God het antwoord had bekomen: het beeld zou te pletter vallen, wanneer een reine maagd (zonder man) een zoon zou baren.

Wegens deze verklaring lachte men haar uit, verklaarde haar zot en stelde haar op vrije voeten.

Nu de ingestorte tempel de afgod werkelijk had verbrijzeld, erkenden zij dat haar voorspelling waar was geweest en zij stonden alleen nog verbaasd over de uitdrukking waarmee zij het tijdstip van het voorval had bepaald, aangezien zij over de geboorte van Christus uit de H. Maagd natuurlijk niets wisten.

De naam tabularium wijst op de daar bewaarde verzameling van bronzen tafelen, waarop de staatswetten, de teksten der dekreten, verdragen, akkoorden en meer andere oorkonden gegraveerd waren.

Op het nabije forum bevonden zich het spreekgestoelte, de voornaamste openbare gebouwen, het paleis van justitie, de senaatszaal en meerdere tempels. In zijn geheel was het kapitoel met zijn forum, tempels, administratie- en regeringsgebouwen het middenpunt van het godsdienstig, maatschappelijk en staatkundig leven van de natie en in nooddijden de toevlucht- of wijkplaats der gehele stad.

Op dit kapitoel met zijn forum is een toespeling bevat in deze woorden van de zienster: "Steeds werden daar vele zaken afgehandeld."

Ik zag dat ook de 2 burgemeesters of consuls van Rome nopens deze gebeurtenis en het ontspringen van de oliebron inlichtingen inwonen. Één der twee heette Lentulus²⁶⁸; het is een voorvader van de priester en martelaar Mozes en van die andere Lentulus, welke later met de H. Petrus te Rome bevriend zou zijn (zie nr. 124, voetnoot 277).

Ik zag ook nog iets van keizer Augustus, doch dit herinner ik me minder nauwkeurig. Ik zag de keizer met nog andere magistraten te Rome op de heuvel, op de andere zijde waarvan de ingestorte tempel lag²⁶⁹. Er leidden trappen de heuvel op en boven verhief zich een gulden poort. Er werden daar steeds zaken afgehandeld (staatsaangelegenheden geregeld).

Toen de keizer afdaalde, zag hij recht boven het midden van de heuvel een verschijning aan de hemel; het was het beeld van een maagd op een regenboog en een kind zweefde uit haar te voorschijn. (Dit was waarschijnlijk dezelfde verschijning welke

²⁶⁸ Hier en ook in nr. 124, zegt K. dat de Romeinse consul Lentulus een voorvader was van de heilige priester Mozes, die in 251 als martelaar stierf. Feestdag 25 november; zie Martyrologium Romanum.

Interessante bladzijden over deze verdienstelijke priester en over zijn briefwisseling met Sint-Cyprianus zijn te lezen in Tillemont: 'Mémoires', tome 3, p. 420-424, + note p. 734, en in 'Grande Vie des Saints', par Collin de Plancy.

²⁶⁹ Onbevangen deze plaats lezend, heeft men de indruk dat de wijk bedoeld is met de staatsgebouwen naast het forum, hoewel ook de noordoostop van de heuvel in aanmerking komt. Op beide plaatsen zijn voorname trappen. Ook trappen van een gebouw kunnen bedoeld zijn.

De door K. vermelde trekken betreffende Rome vindt men ook bij kerkenschrijvers, hoewel een tikje anders. Onze K. vertelt alles op een eigen, meer natuurlijke en aanvaardbaarder en dus op een waarachtiger manier. Wij kunnen eruit afleiden dat heel vaak in zulke geschiedenissen, of, zo men wil, legenden, een kern van waarheid zit. K. noemt de orakelgod niet, maar volgens Suidas was het die van Delphi in Griekenland.

De plaats waar de oliebron een dag vloeide was, volgens Orosius, een invalidengesticht.

de H. Driekoningen hadden op het uur van Jezus' geboorte, zie nr. 130).

Ik geloof dat alleen de keizer dit zag. Hij liet over de betekenis van deze verschijning een orakel ondervragen, dat sedert lang stom was geweest; nu echter gaf het een antwoord en maakte de geboorte bekend van een kind, waarvoor zij allen zouden moeten wijken. Dientengevolge liet de keizer een altaar oprichten op de plaats van de heuvel, waarboven hij de verschijning gezien had en liet dit met offers en grote plechtigheid toewijden aan de Eerstgeborene van God.

Dit zijn slechts enkele trekken uit het vele dat ik geweten heb.

d) In Egypte.

Ook in Egypte zag ik op het uur van Jezus' geboorte een teken gebeuren. Ver voorbij Matarea, Heliopolis en Memfis verstomde opeens een grote en vermaarde orakelgod, die voorheen allerlei waarzeggersspreuken had gegeven. Hierop vaardigde de koning het bevel uit, waarbij de opdracht van offers het hele land door voorgeschreven werd, opdat de afgod zou verklaren waarom hij weigerde te orakelen. De afgod werd nu door God gedwongen te zeggen dat hij zweeg en zwichtte, omdat de Zoon van de Maagd geboren was en dat hier een tempel ervoor moest worden opgericht.

De koning van dat land wilde na deze godsspraak voor dat godskind een tempel oprichten naast die van de afgod.

Ik herinner me niet meer hoe de zaak verder verliep, maar toch nog zoveel dat ik dit zeggen kan: het afgodsbeeld werd weggeruimd en een tempel gebouwd voor de Maagd met het Kind, die door de afgod verkondigd waren en hier werden zij voortaan op heidense wijze vereerd.

122.

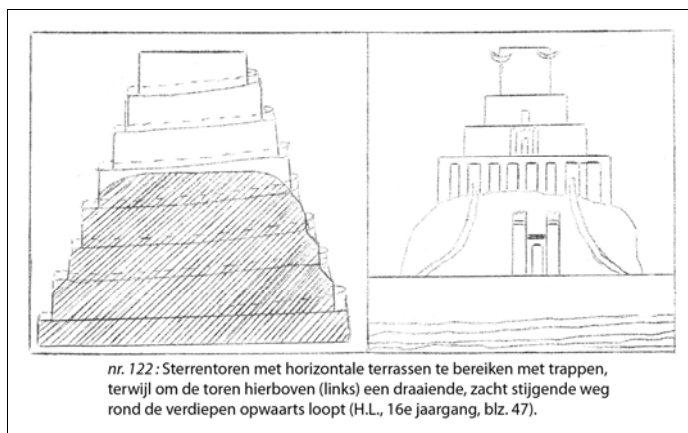
e) Aankondiging in het Driekoningenland²⁷⁰.

²⁷⁰ K. vertelt over de astronomische waarnemingen van de H. Driekoningen ten tijde van Jezus' geboorte.

Ter vergelijking verwijzen wij hier graag naar de gezagvolle uiteenzetting van pater Gerhard Kroll, S.J. in zijn prachtig boek: 'Auf den Spuren Jesu' (5^e druk, St. Benno-Verlag, Leipzig 1974) van blz. 83 tot 90.

Op blz. 87, foto van het kleitafeltje met spijkerschrift, dat gevonden werd in de ruïneheuvel van de oudtijds befaamde tempelstad Sippar, ten noorden van Babylon. (Daar leefde rond 320 vóór Chr. de beroemde astronoom Kidinnu). Dat kleitafeltje bevat een beschrijving van de zeldzame, bijzonder indrukwekkende constellatie (= onderlinge stand van de sterren, sterrenbeeld) van Jupiter en Saturnus in het sterrenbeeld van de vissen, anno 305 van de Seleuciden, ± 7 jaar vóór onze tijdrekening. Natuurlijk geven die astronomische bevindingen op zichzelf geen voldoende verklaring voor de Bethlehem-reis van de koningen.

Op het uur van Jezus' geboorte zag ik de wonderbare verschijning welke de H. Driekoningen kregen; zij waren sterrendienaars en hadden op een berg een piramidevormige waarnemingstoren; hij was van trappen voorzien en bestond voor een groot deel uit houtwerk, waarop steeds één hunner met enige priesters verbleef om de loop van de sterren gade te slaan; zij noteerden zorgvuldig alle waargenomen verschijnselen en brachten er aan elkander verslag over uit²⁷¹.

Volgens het Evangelie en ook volgens onze K. moeten die natuurlijke waarnemingen gepaard gegaan zijn met bovennatuurlijke verlichtingen en visioenen ... zoals b.v. Lucia van Fatima – naar men zegt – er ook kreeg in verband met het indrukwekkend 'noorderlicht', dat over heel Europa waarneembaar was in de nacht van 25 op 26 januari 1938, als verwittiging dat de 2^e wereldoorlog nakend was.

(Over Jezus' bezoek aan Sippar-Sikdor, zie fasc. 28, nrs. 1606-1609).

²⁷¹ Piramidevormige waarnemingstoren. – Als Jezus daar zal zijn, willen wij er meer over zeggen. Hier staan 2 modellen van sterrentorens uit de oudheid.

Onder trappen zal K. waarschijnlijk terrassen verstaan, die ofwel horizontaal rond het gebouw liepen en met trappen bereikt werden of langzaam stijgend er omheen liepen. Vaak diende de bovenste verdieping tegelijk tot tempel en observatieplaats. Het gestreepte onderdeel van één der beide figuren is het deel dat nog overblijft van een trappiramide met 7 verdiepingen en uitgestrekte grondslag.

In deze nacht van Jezus' geboorte meen ik twee van die koningen gezien te hebben (nl. Mensor en Saïr). De derde (Teokeno) die oostwaarts van de Kaspische Zee woonde²⁷², bevond zich niet bij hen.

Een bepaald gesternte was steeds het voorwerp van hun waarnemingen en bij de beschouwing ervan merkten zij allerhande veranderingen op en kregen zij verschijningen aan de hemel.

Hedennacht zag ik het beeld dat zij ontwaarden; het was in (of: het was het resultaat van) verscheidene veranderingen. Het was niet één ster, waarin zij het herkenden, maar een uit meerdere sterren samengestelde figuur en daarin was een beweging.

Zij zagen een prachtige regenboog boven de maan, die in een kwartier was. Op deze regenboog was een Maagd gezeten; zij hield het linkerbeen opgeheven als in zittende houding; het rechterbeen hing meer recht naar beneden en rustte op de maan. Ter linkerzijde van de Maagd verscheen op de regenboog een wijnstok en ter rechterzijde een bos tarwe-aren.

Ik zag vóór de maagd de figuur van een kelk verschijnen of opstijgen of met nog heller glans uit **haar** glans te voorschijn

²⁷² Oostwaarts van de Kaspische Zee. – Zie de volgende kaart; ze steunt niet op één aanduiding van K., wat soms op een dwaalspoor kan brengen, maar op alle verzamelde en met mekaar vergeleken gegevens. Wij moeten eruit besluiten dat het gegeven 'oostwaarts van de Kaspische Zee' een overdreven uitdrukking is.

Alle mededelingen samennemend, moeten wij het verblijf van de 3e koning Teokeno, de Medieër, plaatsen ten zuiden van de zuidoosthoek van die Zee.

Hun gemeenschappelijke sterrentoren meer dan 100 uren ervan, in het hoge gebergte Zagros dat toppen heeft van 3000 m, 4220 m, 4440 m en 5200 m.

K. zal verder spreken van een hoog gebergte tussen twee zeeën, maar ze bedoelt niet het Kaukasusgebergte, zoals Brentano meent, maar het Zagrosgebergte tussen de Kaspische Zee en de Perzische, of Golf van Perzië (zie nr. 123).

komen; hij had dezelfde vorm als de kelk die Jezus gebruikte bij de instelling van het H. Sacrament.

Nu zag ik een Kindje uit deze kelk omhoogstijgen en er boven een heldere schijf, gelijk een ledige monstrans, waaruit rondom stralen kwamen als korenaren; dit deed mij denken aan het H. Sacrament.

Uit de rechterzijde van het kindje, dat uit de kelk opsteeg, kwam een tak gegroeid en op het uiteinde van de tak ontloek als een bloem een achthoekige kerk met een grote gulden middenpoort en twee kleine zijdeuren.

De maagd bewoog nu met haar rechterhand kelk, kind en hostie vóór zich omhoog naar de kerk toe en deed ze erin gaan.

Ik wierp een blik in het binnenste van de kerk die mij zeer ruim toescheen. Achteraan in de kerk zag ik een verschijning van de H. Drievuldigheid en boven haar verhief zich de toren van de kerk, die geleidelijk uitgroeide tot een luisterrijke stad, zoals men in visioenen het hemelse Jeruzalem ziet.

In dit visioen zag ik zeer vele beelden zich uit elkander ontwikkelen, terwijl ik naar binnen in de kerk keek; ik herinner mij hun opeenvolging niet meer.

Evenmin staat het mij op dit ogenblik voor de geest op welke wijze de koningen ingelicht werden over de geboorte van het kind 'in Judea'.

Aan de derde, verderaf wonende koning verscheen in zijn vaderland hetzelfde tafereel op hetzelfde uur; deze verschijning vervulde de koningen met een onuitsprekelijke vreugde; zij verzamelden onverwijld rijke schatten en begaven zich op reis. (Later wordt dit onderwerp hervat en uitvoerig beschreven).

Eerst enkele dagen later haalde de derde koning de twee andere in. Reeds in de laatste dagen vóór Christus' geboorte heb ik bemerkt dat zij op hun sterrentoren zeer actief waren en met gespannen verwachting waarnemingen deden en gezichten hadden.

123.

O hoe barmhartig is God met de heidenen geweest!

Weet je waarvandaan deze voorspelling tot de heidenen gekomen is? Nu zal ik maar een klein gedeelte van hun geschiedenis vertellen, omdat ze mij op dit ogenblik niet in haar geheel voor de geest staat.

Reeds sedert 500 jaren vóór Christus' geboorte bestonden de voorouders van de H. Driekoningen, uit wie zij in een rechte, ononderbroken en onvermengde lijn van vader op zoon afstammen.

Elias leefde wel 8 eeuwen vóór Christus (870). Hun stamouders waren rijker en machtiger dan zij, want zij hadden al hun bezittingen meer bij elkaar en minder versnipperd. Ook leefden zij toen nog maar in tentsteden, behalve de stamvader die ten oosten (zuidzuidoosten) van de Kaspische Zee woonde en wiens stad ik nu zie; de woningen hebben er stenen onderbouwen of grondslagen en daarop zijn hun tenthuizen opgetrokken, want zij ligt nabij die zee die dikwijls buiten haar oevers treedt²⁷³.

Hier op dit gebergte bevind ik me zeer hoog; ik zie een zee aan mijn rechter- en een andere aan mijn linkerzijde; de blik ploft erin als in een zwarte afgrond²⁷⁴.

Die stamhoofden waren toen reeds sterrendienaars, doch in hun godsdienst hadden zij ook een wreedaardig gebruik: zij offerden grijsaards en kreupele mensen en ook slachtten zij kinderen. Het afschuwelijkste echter was dat zij kinderen in witte kleedjes in ketels plaatsten en levende kookten. Maar in de laatste tijden hadden zulke wreedheden opgehouden. En toch heeft God aan zulke verblinde heidenen zoveel eeuwen tevoren de geboorte van de Verlosser voorzien.

Die koninklijke stamhoofden hadden in dat ver verleden tegelijkertijd drie dochters; deze waren ervaren in de sterrenkunde en ontvingen alle drie tegelijk de geest van voorzegging.

In een gelijktijdig visioen kwamen zij tot de kennis dat een ster uit Jakob zou opgaan (figuurlijk te verstaan), en dat een maagd

²⁷³ Zee die overstroomt. – Dit is het geval met de Kaspische Zee aan haar westkant en meer nog ten oosten. Ook vloeien aan deze laatste kant de Oeral-meren en hun rivieren soms over, zodat een verbinding ontstaat tussen de Kaspische zee en deze rivieren, ja ook, volgens Géogr. univ., als ik het mij goed herinner, met de Indus.

Bij Baedeker, *Russie*, 378 lezen wij: "Bij Astrakan en langs de westkust van de Kaspische Zee, die soms overstroomt, zijn moerassige plaatsen."

²⁷⁴ Tussen twee zeeën. – nl. de Perzische en Kaspische, zoals reeds gezegd.

zonder de tussenkomst van een man de Heiland zou ontvangen en baren.

In lange mantels trokken zij nu het land door en predikten boete en verbetering van leven en kondigden aan, dat de gezanten van de Verlosser ook eenmaal tot hen zouden komen en onder hen de ware godsdienst zouden verspreiden; zij voorspelden nog vele andere gebeurtenissen, die zelfs in onze en nog later tijden plaats zouden grijpen.

Hierop bouwden de vaders van deze drie maagden een tempel ter ere van de toekomstige Moeder van God. Hij verhief zich ten zuiden van de (Kaspische) Zee, waar hun drie landen elkander raakten en daar brachten zij te harer ere hun offers, die voor een deel van het boven beschreven gruwelijke soort waren.

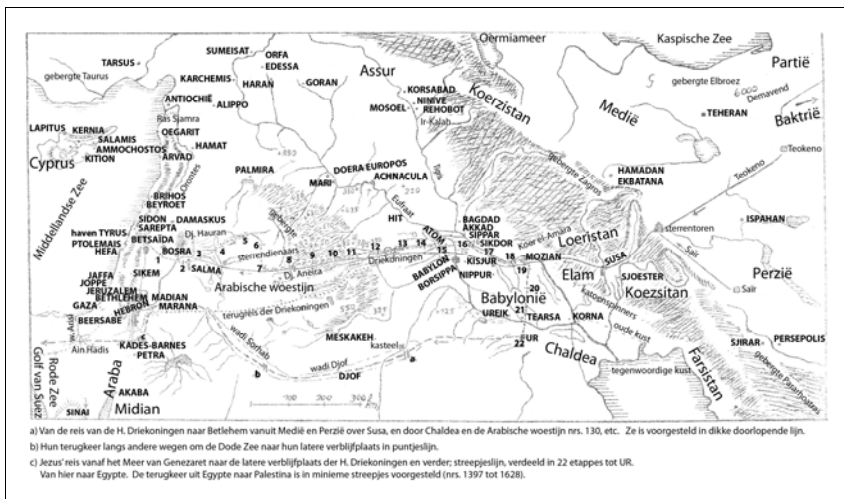
Die voorspelling van de maagden bevatte meer bepaald ook een nauwkeurige aanduiding van een sterrenbeeld, waarin verscheidene veranderingen gezien zouden worden, en zo begonnen zij van toen voort op een heuvel bij de tempel van de toekomstige Moeder van God hun waarnemingen op dat sterrenbeeld.

Niets ontging hun, zij noteerden alles, en, volgens de verschijnselen die zij in hun ononderbroken observaties waarnamen, brachten zij veranderingen aan in hun tempels, eredienst en opluistering; het tentdak van de tempel versierden zij nu eens met een blauwe, dan met een rode, dan met een gele of nog een andere kleur. Hun wekelijkse feest- of rustdagen verschoven zij, en dit leek me merkwaardig, van de donderdag naar de sabbat. De naam van hun rustdag weet ik nog.

Hier stamelde K. op onduidelijke wijze een woord als Tanna of Tanada²⁷⁵.

²⁷⁵ “De rustdag van de Perzen valt op vrijdag en heet Adine of Tzume, d.i. dag van bijeenkomst voor godsdienstoefeningen.” (Dapper, Perzië, 124).

Men ziet een duidelijke overeenkomst tussen Tanna en Adine, Tzume en TANAda of ook TAMAda.

Een voorval in Katarina's leven.

27 november 1821. –

Brentano plaatst dit in nota, die wij kunnen behouden.

De zienster had nauwelijks de woorden Tanna of Tanada gestameld, terwijl ze gedurig in extase was, of zij die sinds jaren verlamd en doodzwak was, nooit het bed verliet, ja zich slechts met de grootste moeite eventjes in zittende houding kon oprichten, sprong met de snelheid van de bliksem uit haar bed en uit haar ziekenkamer in de voorkamer naar het venster dat uitzag op de straat. Ondertussen bewoog zij aanvallend en afwerend levendig handen en voeten als was zij in een hevig gevecht gewikkeld.

Tot haar biechtvader die hier te brevieren zat, zei zij:

“Dat was een schelm, hoor! een boef van formaat, maar ik heb hem toch weggeschopt.”

Men vindt een soortgelijke afwisseling van medeklinkers in vele namen en woorden in die talen.

Om maar één voorbeeld te geven: Dsilkade = Dulkaida = Dsilhatse = Dsilhatze = Dalhage (ibid.).

Na deze woorden zonk zij uitgeput neer op de vloer van de voorkamer, dwars vóór het venster. Dit onverwacht voorval had zowel de schrijver als de biechtvader verschrikt. Doch deze zegde aanstonds: "Zuster Emmerick, keer uit gehoorzaamheid naar uw bed terug!" Ogenblikkelijk richtte zij zich op en ging weer uitgestrekt, zoals te voren, op haar bed neerliggen.

De schrijver zei haar: "Wat betekent toch die manier van doen?"

In wakende toestand, nog zeer vermoeid, doch met de voldaanheid van iemand die zegevierend uit de strijd terugkeert, antwoordde zij: "Het is inderdaad een zonderling geval; ik was zo ver van hier, ver weg in het land der H. Driekoningen op het hooggebergte (Zagros), tussen twee zeeën (de Kaspische en Perzische) en ik zag neer op hun tentsteden, zoals men hier uit het venster op het hoenderhof neerziet, toen ik mij opeens door mijn engel en gids naar huis teruggeroepen voelde; ik keerde mij om en zag hier vóór het huis een arme oude vrouw die ik ken, voorbijgaan; ze kwam van een kraamwinkel; ze was slecht gehumeurd, verbitterd; gromde en vloekte bij zichzelf op ergerlijke wijze. Ik zag haar engelbewaarder zich van haar verwijderen en de grote donkere gestalte van een machtige duivel tot haar naderen; deze legde zich dwars vóór haar op de weg opdat ze zou struikelen, vallen, de hals breken en in staat van zonde sterven.

Dit ziende bekommerde ik mij om geen H. Driekoningen meer, ik bad dringend tot God om hulp voor die arme vrouw en voelde me weer thuis in mijn kamer. Ik zag hoe de duivel door mijn gebed in zijn opzet bedrogen was en hoe hij uit wraak verwoed naar het venster sprong en binnen wilde. In zijn klauwen droeg hij strikken om hier onder ons onheil en onenigheid te stichten; ik vloog naar hem en gaf hem zulk een schop, dat hij achterover stortte; dat zal hij niet zo gauw vergeten zijn; dan legde ik me dwars voor het venster om hem de weg te versperren."

Het voorval had plaats in de avond van 27 november 1821.

Verdere bedenkingen van Brentano over het zonderling schouwspel en de verheven naastenliefde van K. die van de Kaukasus (beter: Zagros) terugkeert om een arm vrouwtje in zijn geestelijke nood te helpen, laten wij achterwege.

Datum van Jezus' geboorte.

124.

24-25 november. –

De eerbiedwaardige zuster heeft in de nacht zelf van Jezus' geboorte (24-25 november) veel vernomen over de datum van die geboorte, doch ziekte en noodlottige bezoeken de volgende dag, 25 november, haar naamdag, heeft haar veel daarvan doen vergeten. Nochtans kort daarna deelde zij op een avond in extatische toestand de volgende bijzonderheden mee, die zij zich nog uit dat visioen van de kerstnacht herinnerde.

Zij sprak:

Daar kunt gij het lezen, daar staat het wanneer Christus geboren is: nog vóór het einde van het jaar der wereld 3997. De niet geheel volle 4 jaren tussen zijn geboorte en het jaar 4000 heeft men achteraf geheel uit het oog verloren, en bovendien het begin van de nieuwe tijdrekening 4 jaar later (4004) gesteld.

Christus is dus geboren nog geen 8 jaren vóór onze tijdrekening²⁷⁶.

Één van de consuls van Rome heette toen Lentulus; hij was een voorvader van de martelaar en priester Mozes, van wie ik hier in mijn kast een relikwie bezit en die leefde ten tijde van de H. Cyprianus. Van Lentulus stamde ook die andere Lentulus in

²⁷⁶ Het jaartal van het begin van de wereld of der mensheid moet men hier zien met de ogen van de gewijde schrijvers, die eerder een heilshistorische dan een strikt chronologische kijk op de geschiedenis hadden; hier is het een middel om het jaar van Christus' geboorte te bepalen.

Wat dit jaar betreft, reeds in de 2^e eeuw bekende Clemens van Alexandrië (150-215) dat het niet met zekerheid te achterhalen was.

Alle geleerden nemen nu aan dat Jezus enige jaren vóór het jaar 1 geboren is, maar het antwoord is niet eensluidend op de vraag: hoe vele jaren?"

"Tussen het jaar 8 en 4", luidt het antwoord van Daniel-Rops (Jezus in zijn tijd, blz. 100).

Velen hellen nu over naar het jaar 7 en 8. Onze zienster is dus in goed gezelschap.

Rome af, die daar een vriend van de H. Petrus was (cfr. nr. 121 en hierna voetnoot 277)²⁷⁷.

Christus is in het 45^e jaar van keizer Augustus geboren.

Herodes heeft tot zijn dood in het geheel 40 jaren geregeerd. In de eerste 7 jaren van zijn bestuur was hij nog wel afhankelijk, doch reeds in dit tijdperk verdrukte hij zijn onderdanen en pleegde hij vele wreedheden; hij is ongeveer in het 6^e levensjaar van Christus gestorven en naar ik meen, werd zijn dood een tijdlang geheim gehouden²⁷⁸; hij is een ijselijke dood gestorven en heeft tot in zijn laatste dagen gruweldaden bedreven, dood en ellende veroorzaakt; ik zag hem rondkruipen in een grote kamer, die met tapijten belegd en rondom van zitkussens voorzien was. Hij had een piek bij de hand en wie hem benaderde, was niet zeker van zijn leven.

²⁷⁷ Lentulus. – K. vermeldt er twee, maar zij vermeldt geen brief van een Lentulus aan de senaat en het volk van Rome; dus is hier weer geen afhankelijkheid van apokriefe geschriften.

Lentulus is de naam van het geslacht der Cornelii te Rome. Meer dan 40 Lentuli worden door de klassieke schrijvers genoemd, 18 door Cicero alleen.

Onze K. noemt er twee.

- De oudste leefde in het tijdperk van Jezus' geboorte;
- de andere, zijn zoon, ten tijde van Jezus' openbaar leven; hij werd een vriend van de H. Petrus.

Juist in die twee perioden vinden wij

- te Rome een consul met name Lentulus, nl. Lentulus Getulicus (Cossus Cornelius) in het jaar 1 vóór Chr. Hij onderscheidde zich onder Tiberius.
- En Lentulus Cneüs Cornelius, zoon van de voorgaande, in 26 na Chr. Deze was één van de voornaamste personages in Rome, zegt K. in fasc. 35, nr. 2241.

Indien Jezus 7 jaren vóór het jaar 1 geboren is, is dit noodzakelijk de Lentulus uit Jezus' openbaar leven.

²⁷⁸ Herodes' dood een tijdlang geheim gehouden. – Wij lezen bij Flavius Josephus: "Zijn dood werd een korte tijd geheim gehouden en pas bekend gemaakt, nadat men de gijzelaars die in de paardenrenbaan opgesloten waren, vrij naar huis had laten gaan." (Hist. III, 188).

Jezus moet ongeveer in zijn 34^e regeringsjaar geboren zijn.

Twee jaren vóór Maria's intrede in de tempel, juist 17 jaren vóór Jezus' geboorte, is Herodes begonnen met aan de tempel te laten bouwen; doch hij herbouwde hem niet geheel en bracht slechts hier en daar veranderingen en verfraaiingen aan.

De vlucht naar Egypte had plaats, toen Jezus 9 maanden oud was; in zijn 2^e jaar werden de onschuldige kinderen vermoord.

K. verhaalde bovendien nog allerhande omstandigheden en reizen uit het leven van Herodes, die bewezen hoe duidelijk zij alles had gezien, maar het was onmogelijk die massa mededelingen die geen opeenvolging en samenhang vertoonden, goed te begrijpen en geordend aan te tekenen.

Verder zegde zij nog:

De geboorte van Christus viel in een jaar waaraan de Joden een 13^e maand toevoegden; deze tijdregeling was iets in de aard van onze schrikkeljaren. Ik zag ook hoe in hun kalender herhaaldelijk iets gewijzigd werd; eens was het na hun terugkeer uit een (de Babylonische) gevangenschap, toen men ook de tempel herbouwde. Ik heb de man die veranderingen in de kalender aanbracht, gezien en heb ook zijn naam geweten, maar helaas! ik kan me hem niet meer herinneren.

De maand waarin Christus geboren werd, is Kislew.

Dat zijn geboorte juist een maand vroeger voorviel dan de Kerk ze viert, komt hiervandaan, dat er eens bij een kalenderverandering enige tijden en dagen weggelaten zijn; ik heb dit zeer klaar gezien, maar kan de ware toedracht niet meer behoorlijk uiteenzetten²⁷⁹.

²⁷⁹ Jaar met een bijgevoegde 13^e maand. – Het joodse jaar bestond uit 12 maan-maanden om de beurt van 30 en 29 dagen. Het jaar telde bijgevolg 354 dagen, dus 11 dagen minder dan ons zonnejaar.

Herders huldigen het nieuwgeboren Kind.

125.

Zondag, 25 november 's morgens. –

In de morgenschemering na de geboorte van Christus begaven zich de drie hoofdmannen der herders van de heuvel (Beit Sahoer) naar de geboortegrot. De geschenken die zij vooraf in gereedheid gebracht hadden, bestonden in kleine dieren, die niet slecht op reebokken geleken. Indien het geitenbokjes waren, dan verschilden die van daar veel van deze in ons land; ze hadden lange halzen, schone helder blinkende ogen en waren fijn gevormd, vlug en licht. De herders leidden ze aan lange dunne touwen en ze liepen naast en achter hen aan. Ook hadden de herders nog trossen van geslachte vogels mee, die van hun schouders hingen, en onder hun armen droegen zij bovendien grotere vogels die nog leefden.

Zij klopten schuchter op de deur aan en Jozef trad hun vriendelijk tegen; zij zeiden hem wat de engel in de nacht hun verkondigd had en dat zij nu kwamen om aan het Kind der Belofte hun hulde en schamele geschenken aan te bieden. Jozef nam hun geschenken met ootmoedige dankbetuiging aan en liet hen de dieren in het kelderhol brengen, dat zijn ingang had naast de zuidelijke deur van de geboortegrot en hij ging tot daar met hen mee.

Om met dit laatste jaar in overeenstemming te blijven, moesten de Joden ongeveer om de 3 jaar bij de 12^e maand (Adar), een schrikkelmaand voegen, die Ve'Adar of Adar sjeni heette en 30 dagen moest tellen.

Enige tijden en dagen weggelaten. – Deze oncontroleerbare bewering kunnen wij met een voorbeeld aanvaardbaar maken.

In 1582 had op 4 oktober een verandering in de kalender plaats. Op deze dag stierf de H. Teresia en normaal had na haar heiligverklaring haar feest op die dag gezet moeten worden, maar 10 dagen werden uit de kalender uitgeschakeld en zo werd het geplaatst op de 15^e oktober, daags na 4 oktober; niet op deze laatste datum, omdat op 4 oktober het feest van Franciscus geplaatst was.

Hierna bracht hij de 3 herders bij de H. Maagd; zij zat op de geboortedeken ter aarde naast de kribbe met het Kindje Jezus op haar schoot. Met hun staven in de armen (zie fasc. 2, nr. 60, voetnoot 125) wierpen de herders zich allernederigst voor Jezus op de knieën en bleven lang in die houding, sprakeloos van ontroering en met troost overstelpt, terwijl tranen van vreugde en liefde over hun wangen rolden.

Eindelijk hieven zij de lofzang aan, die zij deze nacht van de engelen gehoord hadden en ook nog een psalm die ik vergeten ben²⁸⁰.

²⁸⁰ Hieven de lofzang aan, die ... – De oosterlingen, vooral herders en landlieden, waren, zoals de arabieren en bedoeïenen het heden nog zijn, vaardig in het improviseren van gelegenheidsrijmen.

Ook de H. Driekoningen zullen wij dat zien doen (nr. 140).

Wanneer zij nu afscheid wilden nemen, legde de H. Maagd hun nog één voor één het Jezuskindje in de armen; dan gaven zij het haar onder tranen van aandoening terug en verlieten de grot.

De ganse 25e november bracht de zienster door te midden van het hevigste lijden naar lichaam en ziel. 's Avonds was zij nauwelijks ingeslapen, of zij voelde zich in extase verplaatst in het H. Land. Daar zij dit jaar ook het eerste jaar van Jezus openbaar leven, meer bepaald zijn veertigdaagse vasten (heden de 30^e dag ervan) beschouwde, riep zij met naïeve verbazing uit:

“Hoe wonderlijk toch! daar zie ik enerzijds Jezus als een man van 30 jaren in de spelonk in de woestijn vasten en door de duivel bekoord worden, en anderzijds zie ik Hem als pasgeboren wichtje in de grot van de kribbe te Bethlehem, door herders van de herderstoren aanbeden worden.”

Na deze woorden richtte zij zich in extase met een verbazende snelheid van het bed op, vloog naar de openstaande deur van haar kamertje en riep vreugdedronken enige vrienden in de voorkamer toe:

“Komt gauw het Kindeke aanbidden, het is bij mij.”

Zij keerde nu even vlug naar bed terug en, terwijl haar gelaat straalde van bezieling en tedere godsvrucht, begon zij het Magnificat, het Gloria en enige onbekende, eenvoudige en diepzinnige lofzangen met een heldere en onzeglijk aangrijpende stem te zingen. Voor een

Ook Anna, zowel als Maria zelf en Zakarias en andere personen in de H. Schrift improviseerden in vervoering een lofzang. Dit schijnt zelfs eigen te zijn aan primitieve natuurmensen.

Een missionaris schreef: “Twee keren heb ik een kampvuur in Kongo meegemaakt en hoorde schitterende negerliedjes vol ritme en klank. Enthousiast dat ze kunnen zijn. Één zingt iets voor en de anderen nemen het meteen over; alles is improvisatie en men toont een geweldig geheugen te hebben bij het nazingen van wat de voorzanger inzet, het kan kwartieren duren aan één stuk.”

deel rijmden die liederen. Zij zong de kwint, d.i. de 5e bovenstem van een veelstemmig lied.

Zij was buitengewoon geestdriftig, vol troost en daags daarna vertelde zij het volgende.

Gisteravond zijn meerdere herders en hun vrouwen met hun kinders van de herderstoren met geschenken tot Jezus in de kribbe gekomen; zij brachten vogels, eieren en honig mee, ook grondstof van verschillende kleuren om te spinnen en bundeltjes die er als ruwe zijde uitzagen en bossen stengels van een rietachtige plant met grote bladeren; de aren van die plant zaten vol dikke granen (Maïs)²⁸¹.

Nadat zij de H. Jozef hun geschenken overhandigd hadden, naderden zij schuchter en ootmoedig tot de kribbe, waarbij de H. Maagd gezeten was. Zij zeiden: “Wees gegroet, bevoorrechte Moeder en teergeliefd Kindeke.”

Zij schaarden zich geknield er omheen en zongen zoetluidende psalmen, het Gloria en enige korte versjes. Ik zong mee; zij zongen meerstemmig; van een lied zong ik de 5^e partij; hieruit herinner ik me nog ongeveer de volgende woorden:

²⁸¹ Geschenken der herders. – “Volgens een overlevering voorzagen zij in de levensbehoeften der H. Familie; zij brachten afwisselend lammeren, geitjes, melk en honing.” (Ten minste aldus Dubois, 50).

De hier meegebrachte giften zijn misschien toch eerder te beschouwen als het gebruikelijke geschenk dat door burens, verwanten en vrienden wordt aangeboden aan de ouders ter ere van het nieuwe kind, zoals dit nog het gebruik is bij oosterse volksstammen; ook de pasgeboren Maria ontving bezoeken en geschenken en in dit opzicht laten de H. Driekoningen zich niet onbetuigd. (cfr. H. L. 4^e jg. 13).

Een rietachtige plant met grote bladeren ... – K. noemt de maïs niet bij haar naam, maar noemt die plant rietachtig, omdat in Palestina het riet ongelooflijk hoog en de stengels enorm dik zijn, niet te vergelijken met de halmen van ons riet. Met zulke stokken sloeg men Christus op de doornenkroon.

“O Kindje, hoe schittert gij toch rozerood,
Gij verschijnt onder ons als een bode van vrede.”

De lezer sta ons toe dit in een rijmpje over te zetten:

Gegroet, o Kindje, lief en klein,
die onze Heiland nu komt zijn,
de redder van geheel het volk,
zoals ‘t ons melden kwam Gods tolk.

Laat ons eerbiedig en voorzichtig
zacht kussen uwe kleine handen,
Uw hart treff’ ons met liefdeschichtjes
opdat ook d’ onz’ in liefd’ ontbranden!

O Kindje met Uw Hart van goud,
eens wordt gij ‘s werelds heilsheraut.
Zijt g’ eens volwassen, sterk en groot,
Dan redt gij allen van de dood.

Aan God zij glorie in zijn hoge stede
aan ons en allen de beloofde vrede.

Toen zij afscheid namen, bogen zij zich over het kribje heen, als om het Kindje te kussen.

De H. Familie in de grot.

Maandag, 26 november.

Ik zag heden de 3 herders beurtelings de H. Jozef helpen om het een en ander in en rondom de geboortegrot en in de zijspelonken geriefelijker in te richten. Ook zag ik meerdere vrouwen de H. Maagd ter zijde staan; het waren Essenvrouwen en zij woonden niet ver van de geboortegrot, nl. wanneer men zich om de oostkant van de heuvel wendde, in een dalbocht, een beetje hoog (op de helling), in kleine rotskamers naast elkander, op een weggehouden deel van de berg (*in einer ausgebrochenen Stelle*); zij hadden kleine tuintjes bij hun woningen en gaven onderricht

aan Essenerkinderen (zie nr. 75). De H. Jozef had hen ontboden; hij kende dit genootschap reeds in zijn kinderjaren, want, toen hij als knaap zich voor zijn broeders in de geboortegrot kwam verbergen, had hij menigmaal een bezoek gebracht aan deze vrome vrouwen, die hier in de rotswand hun woning hadden; zij kwamen nu beurtelings tot de H. Maagd, brachten haar kleine behoeften en bosjes rijshout en kookten en wasten voor haar.

Dinsdag, 27 november. –

Heden had een zeer treffend voorval plaats in de geboortegrot. Jozef en Maria stonden voor de kribbe en beschouwden met vurige liefde het Jezuskindje, en zie! opeens valt de ezel op de knieën en buigt zijn kop tot in het stof op de grond; Maria en Jozef waren hierdoor tot tranen toe bewogen.

Tegen de avond kwam een gezantschap van de H. moeder Anna aan. Een bejaarde man en de dienstmeid van Anna, die ene aan haar verwante weduwe was (nr. 59), waren van Nazareth gekomen; zij hadden allerhande kleine behoeften voor Maria mee; zij waren tot in het diepste van hun ziel ontroerd bij het zien van het aanminnig klein Kindje. De oude knecht stortte vreugdetranen; hij begaf zich ook spoedig weer op de terugweg om de H. Anna van het gebeurde in kennis te stellen; de dienstmeid bleef bij de H. Maagd.

126.

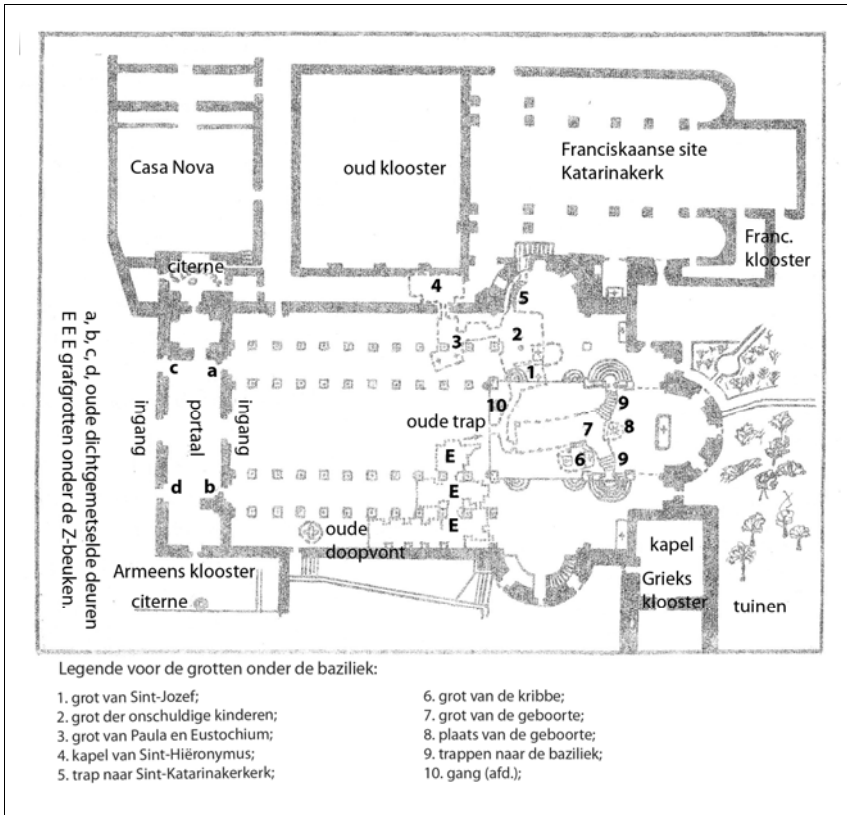
Woensdag, 28 november 1821. –

Heden zag ik de H. Maagd met het Kindeke Jezus en met haar dienstmaagd de geboortegrot voor enige uren verlaten. Ik zag haar de deur uitgaan en komen onder het aangebouwd en met riet bedekte afdak; hier wendde zij zich rechts om enkele schreden verder in de zijgrot te gaan schuilen. Hier was het dat op het uur van Jezus' geboorte de bron ontsprongen was, welke Jozef opgevangen en afgeleid had (fasc. 5, nr. 119, voetnoot 261). In deze grot vertoefde zij een viertal uren en later bracht zij er een

paar dagen door (nr. 19). Jozef had reeds met het aanbreken van de dag de grot voor haar gemak een weinig beter ingericht.

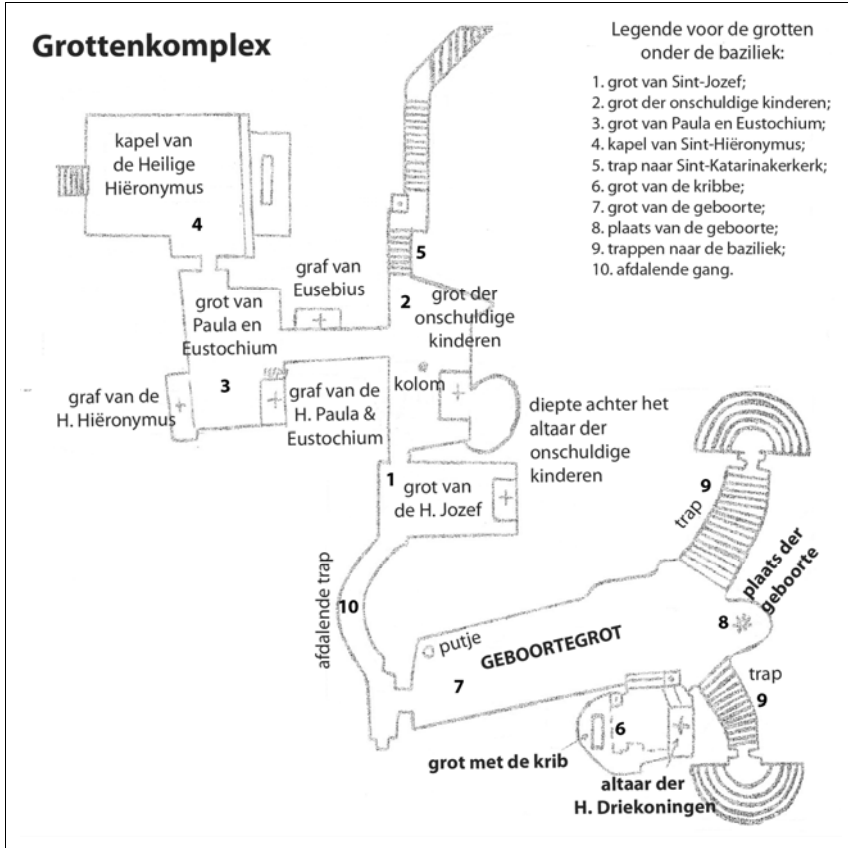
In overeenstemming hiermee had K. het vorige jaar 1820 op 29-30 december verteld:

“Ik zag heden Maria met het Kindje Jezus in een andere grot, die ik nog niet had opgemerkt. Haar deur was links van de ingang (wanneer men van buiten kwam), nabij de plaats waar Jozef vuur maakte (zie grondplan van de grot).

Men daalde een weinig af door een enge en ongemakkelijke gang. Er viel licht binnen door openingen die in het gewelf aangebracht

waren. Maria was naast het Kindeke gezeten, dat vóór haar op een deken lag; zij had er zich heen begeven om aan een bezoek te ontkomen: ik zag inderdaad vele mensen bij de grot en Jozef in gesprek met hen.

Tot hier die inlassing.

Een inwendige waarschuwing had hen in deze zijgrot gebracht, want vandaag kwamen naar de geboortegrot enige mannen uit Bethlehem, die mij spionnen van Herodes schenen te zijn.

Immers, ten gevolge van de verhalen der herders deed reeds het gerucht de ronde dat daar, bij de geboorte van een kind, grote wonderen plaats gehad hadden.

Ik zag de H. Jozef in gesprek met hen; zij hadden hem aangetroffen vóór de geboortegrot in het gezelschap van enige herders, maar ik zag dat zij hem met een hooghartig glimlachje verlieten, zodra zij zijn armoede en eenvoud bemerkten hadden.

Ondertussen hield de H. Maagd zich met het Kindeke Jezus ongeveer 4 uren in die zijgrot op en keerde dan naar de kribbe terug.

De geboortegrot ligt eigenlijk in een zeer aangename en rustige omgeving. Uit Bethlehem komt niemand naar hier; alleen de herders ziet men hier komen en gaan; men bekommert zich nu te Bethlehem helemaal niet om wat hier buiten de stad omgaat, want in de stad heerste wegens de ontelbare menigte van vreemdelingen een ongewone drukte en bedrijvigheid; er wordt daar nu zeer veel vee verkocht en geslacht, omdat een groot deel der schatplichtigen hun belasting in vee betalen. Ook worden nu vele heidense dienstknechten gebruikt (cfr. fasc. 5, nr. 117).

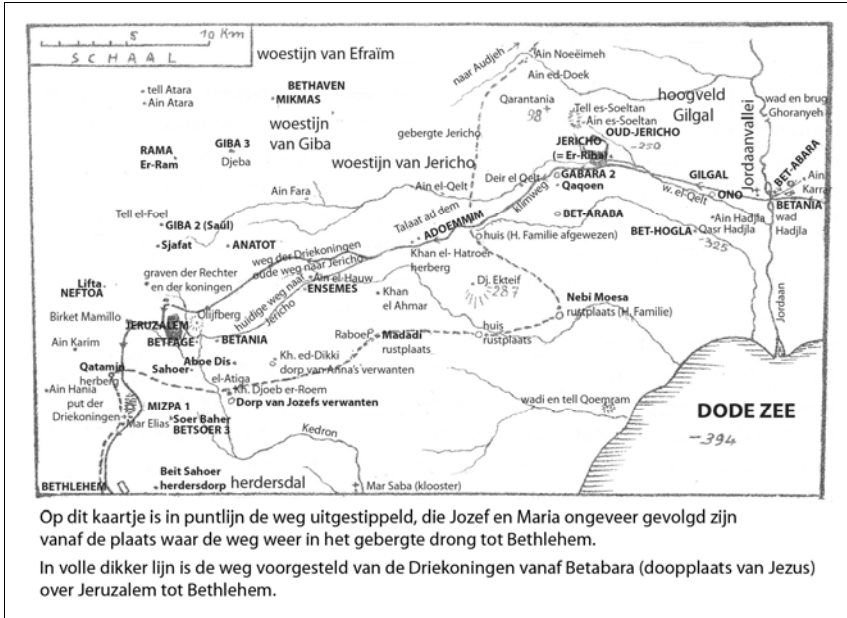
Hedenavond verhaalde de zienster in haar slaap onverwacht het volgende:

Herodes heeft een vroom man, die in de tempel een voorname bediening vervulde, om het leven doen brengen; hij had hem met een geveinsde vriendelijkheid bij zich te Jericho laten ontbieden en onderweg doen vermoorden. Deze man had zich tegen de aanmatigheden van Herodes in de tempel verzet (cfr. fasc. 6, nr. 147). Deze moord legde men Herodes wel ten laste, maar dit belette niet dat hij zijn invloed in de tempel wist te handhaven en zelfs te vermeerderen.

In verband hiermee bevestigde K. nogmaals dat Herodes daar twee onwettige zonen met hoge bedieningen had weten bekleed te krijgen; het waren Sadduceeën en zij verklikten hem alles wat daar voorviel.

Donderdag, 29 november. –

Heden in de vroege morgen stuurde de vriendelijke waard uit de herberg vóór Jeruzalem, waar de H. Familie tussen de 22^e en 23^e november had overnacht, een knecht met geschenken naar de geboortegrot en in de loop van de dag kwam hijzelf naar de grot om het Kindeke te vereren. (Die herberg lokaliseerden wij te Qatamin).

Door de verschijning van de engelen aan de herders op het uur van Jezus' geboorte hebben alle goede mensen in de valleien nu reeds de tijding van de geboorte van het wonderkind der Belofte vernomen en zij komen het nu vereren. Onder hen zijn er die aan het Kind, reeds eer zij het kenden, de gastvrijheid verleenden.

Vrijdag, 30 november. –

Heden kwamen meerdere herders en andere goede mensen naar de geboortegrot; terwijl zij het Kindeke vereerden, waren zij ten eerste ontroerd; zij hadden hun feestklederen aan en gingen te Bethlehem de sabbat vieren. Onder hen bemerkte ik de goede herdersvrouw, die op 20 november de onbeschoftheid van haar man jegens de H. Familie herstelde en deze in haar huis gastvriendelijk opnam; zij had weliswaar, van haar huis uit, een nadere weg naar Jeruzalem, waar zij de sabbat ging vieren, kunnen nemen, doch zij verkoos de omweg over Bethlehem, om aan het heilig Kind en zijn geliefde ouders haar hulde te brengen; de goede vrouw voelde zich nu zeer gelukkig, dat zij hun toen liefde had bewezen²⁸².

Hedennamiddag zag ik ook de verwanten van de H. Jozef, waar deze voorbij gekomen was, eer hij tussen 22 en 23 november overnachtte in de herberg vóór Jeruzalem, naar de geboortegrot komen en het Kindeke begroeten.

Het was de vader van Jonadab, die bij de kruisiging naar Jezus gelopen kwam met een doek ter bedekking van zijn naaktheid (fasc. 31, nr. 1925); hij had van de waard uit de herberg vóór Jeruzalem de doorreis van Jozef (door zijn dorp) en het wonder bij de geboorte van het Kind vernomen. Op zijn weg naar Bethlehem voor de sabbat was hij langs deze omweg gekomen om het Kindje zijn geschenken aan te bieden. Hij begroette eerbiedig en vereerde met zijn gaven het goddelijk Wicht. Jozef toonde zich zeer vriendelijk jegens hem, doch aanvaardde geen ondersteuning; alleen verpandde hij hem de jonge ezelin, die loslopend heel de reis had meegemaakt, onder voorwaarde dat hij haar tegen teruggave van het geld weer zou kunnen inlossen.

²⁸² Dit was het herdershuis dat wij verondersteld hebben op de heuvel, waar nu door de mohammedanen het valse graf van Mozes vereerd wordt (zie fasc. 4, nr. 109, voetnoot 235). De plaats heet Nebi Moesa. De reis van de vrouw naar Jeruzalem over Bethlehem was een aanzienlijke omweg met een grote zuidwaartse boog.

Jozef had dit geld nodig om de onkosten van de maaltijd en van de armengeschenken, die bij de plechtigheid van de besnijdenis behoorden, te dekken.

Nadat Jozef in deze onderhandeling tot een overeenkomst was gekomen en alle mensen, die de sabbat in de synagoge te Bethlehem gingen vieren, vertrokken waren, bracht hij in de geboortegrot de sabbatlamp met 7 wieken in gereedheid en stak ze aan; hij zette een met een rood en wit kleed bedekt tafeltje eronder, waarop de gebedsrollen lagen. De gebeden luidop voorzeggend vierde hij hier met Maria en de dienstmaagd de sabbat onder de lamp.

Twee herders stonden een weinig achteruit in de gang van de grot; ook Essenvrouwen waren er aanwezig en deze maakten daarna de maaltijd klaar; ook bereidden deze vrouwen, samen met de dienstmeid, reeds heden verschillende spijsen voor de sabbat van morgen; ik heb gezien dat de gepluimde en gekuiste vogels op een spit boven het vuur gebraden werden. Onder het braden draaiden zij ze af en toe eens in een soort meel dat gestampt werd uit granen, die in aren (of kolven) aan een rietachtige plant groeiden.

Deze plant groeit in dat land ook in het wild, doch slechts in vochtige, moerassige gronden, die goed aan de zon blootgesteld zijn. Op vele plaatsen wordt zij geplant en gekweekt. In de omgeving van Bethlehem en Hebron komt ze overvloedig voor in het wild. Bij Nazareth zag ik ze niet. De herders van de herderstoren hadden deze vrucht voor Jozef meegebracht.

Ik zag hen uit het graan ook nog een dikke, witachtig glanzende pap koken, en ook met het meel ervan koeken bakken. Onder de vuurplaats bemerkte ik verwarmde, netgehouden holten, waarin de koeken gebakken en ook de vogels gebraden werden²⁸³.

²⁸³ De plant door K. hier beschreven is de maïs of Turkse tarwe; ze heeft een dikke stengel gelijk het riet in Palestina; men zegt ervan dat haar voet in het water en haar kop in de zon moet staan; ze wordt gekweekt voor het meel van haar graan, voor haar bladeren als dierenvoedsel en tot nog meer

Van de vele levensmiddelen die de herders aangebracht hadden, gebruikte de H. Familie slechts zeer weinig voor zichzelf, zodat bijna alles aangewend werd om de gebruikelijke geschenken te kunnen geven, om bezoekers te onthalen en vooral om de armen te ondersteunen.

Morgenavond, bij het besnijdenismaal zal de voorraad terdege aangesproken en uitgedeeld worden.

De besnijdenis.

127.

Zaterdag, 1 december. –

Hedennamiddag zag ik nog verscheidene sabbatvierders naar de geboortegrot komen, en 's avonds, na het sluiten van de sabbat, zag ik Essener vrouwen, samen met de dienstmeid van Maria, een maaltijd bereiden in een loofhut vóór de ingang van de grot. Reeds meerdere dagen geleden was Jozef met de oprichting van deze hut begonnen; hij werd bij dat werk door herders ter zijde gestaan; ook had hij in de gang van de grot zijn eigen cel verwijderd, die hij met schermen van het overige der grot afgezonderd had; hij had daarna de bodem met tapijten belegd en, volgens zijn armoedig vermogen, de grot als voor een feest versierd. Met dit alles was hij reeds vóór de aanvang van de sabbat klaargekomen, want morgen, met het dagaanbreken, was het de 8ste dag na de geboorte, dag waarop het Kind volgens de wet van Mozes besneden moest worden.

andere doeleinden; het graan is rijk aan zetmeel en voedzaam: de stengels zijn stevig en hoog, de bladeren breed en lansvormig, nog groter dan de bladeren van hoog riet; het graan zit in rijen dicht tegeneen op een aarvormige kolf, die 40 cm lang en 7 cm breed kan zijn.

In de stengel zit merg; de plant heeft ook gelijkheid met suikerriet dat K. vaak zal vermelden. Hieruit blijkt weer hoe juist het is wat zij van de maïs zegt.

Jozef was tegen de avond naar Bethlehem gegaan en met drie priesters en een bejaard man en een vrouw teruggekeerd. Deze laatste vervulde bij de heilige handeling de taak van verpleegster; zij bracht de hierbij gebruikelijke stoel en een achthoekige, dikke steenplaat mee, die de nodige werktuigen voor de heilige handeling bevatte. Stoel en steen met de benodigdheden werden op de uitgespreide matten neergezet, op de plaats van de heilige handeling, nl. in de gang van de grot, tussen de weggemaakte cel van Jozef en de haard en ook niet ver van de gewelfde kamer der geboorte.

De stoel was een soort kast die uiteengeschoven kon worden en dan dienst kon doen als een laag rustbed met een leuning aan één zijde; hij werd met een rood kleed bedekt. De houding die men op dit rustbed aannam, was meer liggend dan zittend.

De achthoekige steen had een diameter van ten minste 2 voet; in zijn midden was een achthoekige holte die met een metalen plaat toegelegd was en 3 bussen en een stenen mes in verschillende vakken bevatte. De steen werd bezijden de stoel op een driepotig bankje neergezet; dit bankje had tot nog toe met een tapijtje bedekt steeds op de plek van 's Heren geboorte gestaan.

Na deze aanstalten begroetten de priesters de H. Maagd en haar Jezuskindje; zij toonden zich in hun gesprek met haar zeer voorkomend en waren ook hevig ontroerd, wanneer zij het Kindje in hun armen mochten ontvangen.

Vervolgens werd een maaltijd gehouden in de loofhut vóór de ingang. Hier verdrongen zich om de feestdis een menigte armen die de priesters naar hier gevolgd waren. Bij zulke gelegenheden laten de armen en bedelaars zich nooit onbetuigd (zie fasc. 6, nr. 143, voetnoot 324). Gedurende de ganse maaltijd kregen zij geschenken van de H. Jozef, zodat zijn voorraad in korte tijd uitgedeeld was.

Ik zag de zon ondergaan; haar schijf scheen groter dan hier in ons land. Als ze de kim (= horizon, de overgang in de verte van water naar

lucht) naderde, zag ik haar stralen door de openstaande deur van de grot binnendringen (cfr. fasc. 24, nr. 1241, voetnoot 674).

128.

Zondag, 2 december. –

Zr. Emmerick heeft niet gezegd of de priesters gisteren na de maaltijd naar de stad teruggegaan zijn om deze morgen naar de grot terug te keren, dan of zij gebleven waren.

In dit laatste geval of zij in de geboortegrot of ergens in de nabijheid overnacht hadden; zij verhaalde alleen het volgende:

In de grot waren lampen ontstoken en ik zag hen in de nacht nog veel bidden. (Misschien namen aan deze nachtwake de vijf personen van Bethlehem wel deel).

De besnijdenis van de Heer geschiedde bij het dag-aanbreken, de 8ste dag na zijn geboorte. De H. Maagd voelde het pijnlijk aan; zij had zelf gezorgd voor de doekjes om het bloed op te vangen en voor andere om de wonde te verbinden; zij hield ze op de borst in de boezem van haar mantel verborgen.

Onder gebeden en ceremonieën bedekten de priesters de achthoekige steen met een rode doek en een witte daarboven. Nadat nu een van de priesters op de zetel plaats genomen had, meer liggend dan zittend, overhandigde de H. Maagd, die gesluierd achteraan in de grot met de kleine Jezus in haar armen stond, haar Kind met de verbanddoekjes aan haar dienstmaagd. Deze reikte het over aan de H. Jozef, die het doorgaf aan de verpleegster, die met de priesters gekomen was. De verpleegster legde het Kind dat met een sluier of doek bedekt was, op de overdekte, achthoekige steen.

Vooraf werd nog gebeden; dan wikkelde de verpleegster het Kind los en legde het de gezeten priester in de schoot. De H. Jozef boog zich over de schouders van de priester heen en hield het Kindje vast bij zijn bovenlijfje. Twee priesters knielden aan weerskanten neer en hielden elk een voetje van het Kind in de

hand. De vijfde persoon, een bejaard man, die uit Bethlehem meegekomen was en de heilige handeling moest verrichten, knielde voor het Kindje neer.

De metalen dekselplaat werd van de achthoekige steen weggenomen en zo had men drie busjes met wondwateren en zalf in zijn bereik. Het hecht (= deel van een mes) en lemmer van het mes waren van steen; in het bruine, gladde hecht was een gleuf, waarin het lemmer bij het toevouwen kwam liggen; dit laatste was geelachtig als ruwe zijde en scheen mij niet zeer scherp.

De priester sneed met de haakvormige punt van het mes, dat, geopend, een flinke spanne (= lengtemaat, handbreedte) lang was; hij wondde het Kind ook nog met de scherpe nagel van zijn vinger, zoog de wonde uit en bette ze vervolgens met wondwateren en ook met een verdovingsmiddel of zalf uit de bussen. Het afgesneden huidje of velletje legde hij tussen twee roodachtigbruin glimmende rondplaatjes, die in het midden iets concaaf of ingebogen waren; het was iets als een zeer lage bus of doosje van een kostbare materie en met het afgesneden huidje werd het aan de H. Maagd overhandigd.

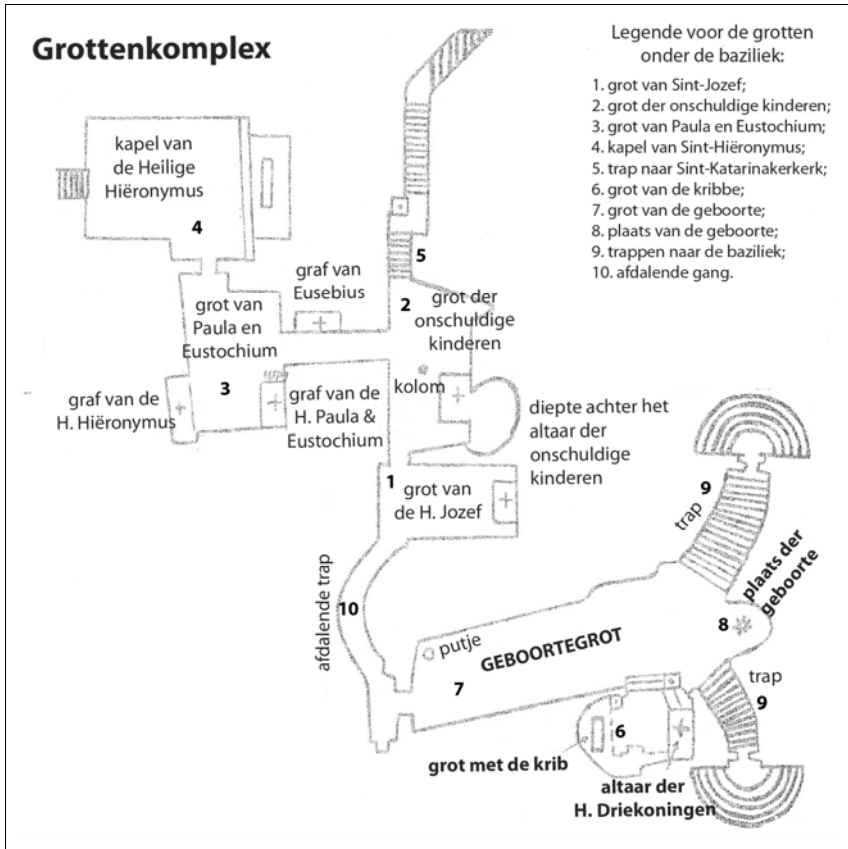
De oppaster ontving nu het Kind, verbond de wonde en wikkelde het weer in zijn doeken; het was te voren in rode en daarboven in witte luiers tot aan de oksels ingehuld geweest; nu echter werden ook de armpjes omwikkeld en de sluier die op zijn hoofdje had gelegen, werd nu als een doek er omheen gewonden. Aldus gebakerd (= strak inwikkelen van een baby in een deken of lappen) werd het weer op de overdekte, achthoekige steen neergelegd en werden er nog gebeden over gezegd.

Hoewel ik weet dat de engel tot Jozef gezegd had dat men het Kind de naam Jezus moest geven, toch herinner ik me dat de priester aan deze naam niet aanstonds zijn goedkeuring hechtte en dat hij in het gebed bij God te rade ging.

Nu zag ik vóór de priester een schitterende engel komen staan, die hem de naam ‘Jezus’ voorhield op een plankje dat

goed geleek op het titelbord boven het kruis; ik weet niet zeker of hij, of ook een andere priester de engel zag zoals ik, doch ik zag dat hij schrok en onder een ingeving van Boven die naam op een perkament schreef.

Na de heilige operatie weende het Kindje luid, en nu zag ik dat de H. Jozef het terug ontving en het de H. Maagd die met 2 vrouwen achteraan in de grot was blijven staan, weer in de armen legde.

Maria stortte tranen, trok zich met het Kindje in de hoek bij de kribbe terug, ging met haar sluier bedekt ter aarde zitten en

pogde het huilende Kindje te bedaren door het aan de borst te leggen. De H. Jozef bracht haar nog de met bloed bevlekte doekjes, doch enige bebloede rafels behield de pleegvrouw voor zich. Er werd nog gebeden en gezongen, de lamp brandde nog en de dag brak aan.

Na een wijle trad nu de H. Maagd zelf met haar Kind naar voren en legde het op de achthoekige steen neer. Over het Kind heen reikten de priesters nu gekruist haar hun handen, waarna Maria het Kind terugnam en zich terugtrok.

Alvorens met hun gereedschap te vertrekken gebruikten de priesters, samen met de H. Jozef en met een paar herders, die in de gang van de grot gestaan hadden, een klein ontbijt in de loofhut.

Ik ben ook te weten gekomen dat allen die de heilige handeling bijgewoond hadden, deugdzame personen waren en dat de priesters later het licht van het geloof gekregen en het Heil erkend hebben. Ook werden nog de ganse morgen aan armen, die met de hoop iets te krijgen hier bij de deur kwamen, milde aalmoezen uitgedeeld. Onder de plechtigheid stond de ezel verderaf gebonden.

Er trok vandaag nog veel bruinkleurig bedelaarsvolk, slordig gekleed en met een zak aan hun zijde, uit het herdersdal komend, voorbij de geboortegrot; zij schenen voor een feest op weg naar Jeruzalem (nl. voor het tempelwijdingsfeest der Makkabeeën). Zij vroegen op de man af zeer onbescheiden om geschenken en toonden zich onbeschoft, ja, vloekten en schimpten afschuwelijk bij de grot, omdat Jozef hun minder had gegeven dan zij hoopten; ik weet niet wat er met deze lieden aan de hand was, doch ik ondervond ervoor een gevoelige weerzin²⁸⁴.

²⁸⁴ In haar leven doorzag K. de mensen die haar benaderden of die zijzelf benaderde. Van slechte mensen, vooral wanneer ze bedorven waren, voelde zij zich hevig afgestoten, maar tot deugdzame mensen aangetrokken.

Overdag kwam de verpleegster nog eens tot de H. Maagd terug en vernieuwde het verband van het Kindje Jezus. De volgende nacht zag ik het herhaaldelijk woelig van pijn en het schreide erg. Maria en Jozef zorgden afwisselend er voor en wandelden er mee op de armen om het te sussen (²⁸⁵ en ²⁸⁶).

²⁸⁵ Jezus is in alles aan de mens gelijk willen worden, de zonde uitgezonderd. Hij heeft, door ze zelf te beleven, al hun levenstoestanden willen heiligen, ja, ook het onbewuste lijden van de kinderen.

Hij heeft zich aan hen gelijkvormig gemaakt en een ontwikkeling willen ondergaan en vandaar het woord van Sint-Lukas: "Hij groeide op en nam toe in wijsheid en in welgevallen bij God en de mensen." (Lk. 2, 52).

²⁸⁶ Bemerking op het geheel van de besnijdenisceremonie. – In de H. Schrift is niets bepaald nopens de wijze waarop de besnijdenis uitgevoerd moest worden, maar des te meer door de rabbijnen. Die wijze kennen wij ook door de nog bestaande gebruiken bij de hedendaagse orthodoxe Joden.

Het is treffend hoe juist de besnijdenis door K. beschreven wordt, afgezien wellicht van een paar dingen die later toegevoegd werden of waarop zij geen acht heeft gegeven. De meest treffende punten van overeenkomst zijn in het volgende begrepen.

Iedereen die er bekwaam toe is, zelfs de moeder, kan de besnijdenis toedienen; nochtans oefent in bevolkte middens een soort specialist vaak deze bediening uit.

De handeling geschiedt op de 8ste dag na de geboorte in de morgen en ze wordt door een in gebed doorgebrachte nacht, die men 'wake' noemt, voorafgegaan. (In Jezus' geval hebben hieraan die vijf personen van Bethlehem misschien wel deel genomen en zijn ze niet naar huis gegaan).

Het werktuig is een gewoon mes, of scheermes of stenen mes; dit laatste is veiligst.

Er komen een peter en meter bij te pas;

- de meter brengt het kindje aan;
- de peter ontvangt het en houdt het vast onder de besnijding.
In een zetel gezeten houdt hij het in de vereiste positie.
Een tweede zetel blijft ledig voor de aanwezig geachte profeet Elias.

De besnijder brengt een platte steen of stenen blad aan, waarin de nodige voorwerpen bevat zijn: mes, poeiers, zalven en doekjes om de pijn te verzachten of te verdoven, het bloed te stelpen, de wonde te helen en te verbinden. Eerst wordt het bovenste ruwe huidje of uiteinde der huid afgesneden en een zachter onderhuidje alleen maar gekwetst met de nagels

Elisabet komt op bezoek.

129.

Maandag, 3 december. –

Hedenavond zag ik Elisabet op een ezel, die door een bejaarde knecht gedreven werd (fasc. 10, nr. 249, voetnoot 66) van Joetta weggaan en bij de geboortegrot aankomen. Jozef wenste haar hartelijk welkom en zij en Maria omarmden elkaar met onuitsprekelijke blijdschap. Elisabet drukte het Kindeke Jezus onder vele tranen aan haar hart. Jozef bracht voor haar een legerstede in gereedheid naast de geboorteplek van Jezus. Vóór deze plek stond nu dikwijls een tamelijk hoog onderstel als een soort zaagbok (cfr. fasc. 2, nr. 49), waarop een wiegje rustte, waarin zij het Kindeke af en toe legden, om er dan liefkozend en biddend omheen te staan.

van duim en wijsvinger. Verder zuigt de besnijder twee- of driemaal, naar gelang het nodig is, het overvloedige bloed uit de wonde, die hij vervolgens behandelt, bepoeiert, zalft, belegt met kompressen en verbindt.

Hij legt het kind een naam op, die de vader wenst te geven, want voortaan behoort het kind tot het volk van God.

Nog wordt psalm 128 gebeden: "Zalig allen die de Heer vrezen."

Psalmen 128

Zegen zij dezen huize

1. Een bedevaartslied. Welzalig ieder die de HERE vreest, die in zijn wegen wandelt,
2. want gij zult eten de opbrengst van uw handen; welzalig gij, het zal u welgaan.
3. Uw vrouw zal zijn als een vruchtbare wijnstok binnen in uw huis; uw zonen als olijfscheuten rondom uw dis.
4. Zie, zo zal de man gezegend worden, die de HERE vreest.
5. De HERE zegene u uit Sion, opdat gij het goede van Jeruzalem moogt zien al uw levensdagen,
6. en opdat gij uw kindskinderen moogt zien. Vrede zij over Israël.

Uit: NBG-vertaling 1951

De peter geeft het kind terug aan de meter die het aan de moeder overhandigt, hetzij aanstonds, hetzij na thuiskomst uit de synagoge, want de besnijdenis mag zowel thuis als in de synagoge geschieden.

nr. 49: Onderstel dat op een zaagbok geleek

Zo'n voorwerp of meubel zal wel gebruikelijk geweest zijn, want ik heb vroeger ook bij moeder Anna Maria als kindje in een wiegje op zulk een onderstel zien liggen. Elisabet en Maria onderhielden zich met elkander in een zoete vertrouwelijkheid.

Dinsdag, 4 december. –

Reeds gisterenavond en ook heden overdag, zag ik Maria en Elisabet in een zoet, intiem gesprek bij elkander gezeten; ik voelde me dicht naast hen en beluisterde met een onuitsprekelijke vreugde hun onderhoud. De H. Maagd vertelde alles wat haar tot nog toe was wedervaren, en toen zij verhaalde hoeveel vergeefse pogingen Jozef te Bethlehem had gedaan en hoe smartelijk en moeizaam dat zoeken was geweest om een onderkomen te vinden, dan kon Elisabet haar tranen niet weerhouden.

Maria vertelde haar ook veel met betrekking tot haar moederschap en Jezus' geboorte. Ik herinner mij daaruit nog menige bijzonderheid.

Zo vertelde zij dat zij op het ogenblik van de boodschap des engels gedurende 10 minuten met de geest afwezig was geweest en het gevoel had gehad, als verdubbelde haar hart en als was zij met een onuitsprekelijke zaligheid, met een eindeloos heil

vervuld. Zo lang zij de Heer haar Zoon onder haar hart had gedragen, had zij er geen enkele last van ondervonden, maar integendeel een voortdurende en onmetelijke zielevreugde en hemelse zaligheid.

Op het ogenblik van de geboorte had zij, terwijl heilige liefde en een onmetelijk verlangen haar verteerden, in extase het gevoel gehad, als werd zij in knielende houding door engelen van de grond opgeheven, en als werd op dit ogenblik haar hart in tweeën verdeeld en de ene helft van haar afgescheiden. Tien minuten had zij in deze extase doorgebracht; hierop had zij haar binnenste ledig gevoeld; een smachtend heimwee had haar verteerd naar een oneindig goed dat zij voorheen bestendig in zich had gehad en dat nu buiten haar was; zij had vóór zich een lichtgloed gezien, waarin de gestalte van haar Kind onder haar ogen scheen te groeien.

Eerst nu had zij het Kind zich zien bewegen, het horen schreien en had zij het, nu zij tot haarzelf was teruggekomen, opgenomen en aan haar hart gedrukt, want aanvankelijk had zij, als in een droom, gevreesd en gearzeld haar van licht omstraalde Kind aan te raken (nr. 118).

Ook bekende zij nog dat zij er zich niet bewust van geweest was het Kindje ter wereld te hebben gebracht²⁸⁷.

²⁸⁷ De zienster beluisterde de twee heilige vrouwen van nabij, er naast gezeten. Hoe goed zij ze verstaan heeft mag blijken uit het volgende citaat, ontleend aan de Openbaringen der H. Brigitta; het is de moeite waard die heerlijke passage, geheel dezelfde, maar in een ietwat andere vorm, nog eens te herlezen.

“Wanneer derhalve mijn Zoon uit mij geboren werd, had ik een gewaarwording alsof de helft van mijn hart zich van mij afscheidde. Als Hij leed, had ik het gevoel zelf te lijden, want ZIJN Hart was het mijne ...” (Openb. I, 35).

Hierop antwoordde Elisabet: “Gij hebt met groter begenadiging gebaard dan andere vrouwen; de geboorte van Joannes ging ook met zoete troost gepaard, doch mijn bevalling was niet te vergelijken met de Uwe.” Dit herinner ik me nog uit hun gesprek.

Ik zag vandaag nog vele mensen naar de grot komen om de H. Maagd en het nieuwgeboren Kind een bezoek te brengen; ook zag ik nog verscheidene malen zulke onbeschaamde voorbijtrekkende bedelaars aan de ingang van de grot een geschenk van de H. Familie vorderen en dan schelden en vloeken, want Jozef had hun niets meer te geven.

Tegen de avond verborg Maria zich nogmaals met haar kindje en met Elisabet in de zijgrot naast de geboortegrot en ik geloof dat zij er de gehele nacht doorbrachten. De reden hiervan was dat een menigte voorname Bethlehemnaren uit louter nieuwsgierigheid naar de grot kwamen zien wat daar voorviel. Maria vond het raadzaam zich niet aan deze mensen te vertonen.

Op deze zelfde dag (4 december) zag ik de H. Maagd zich ook nog uit de geboortegrot in een andere, rechts gelegen grot begeven. De ingang was zeer nauw en 14 afdalende treden voerden eerst in een kleine voorspelonk en vervolgens in een

“Aanstands na mijn woorden: ‘Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord’, ontving ik mijn Zoon in mijn lichaam en dit onder een onuitsprekelijke vreugde van mijn ziel en met een weldadig gevoel in al mijn ledematen. Als ik Hem nu in mijn binnenste bezat, droeg ik Hem zonder moeite, last of lichamenlijk ongemak; ik veroetmoedigde mij in alles, daar Degene die ik in mij droeg, de Almachtige was.

Toen ik Hem ter wereld bracht, geschiedde dit zonder smart of verontreiniging, gelijk ik Hem ook onder de grootste vreugde van ziel en lichaam ontvangen had. Ik kwam in verrukking, zodat ik niet voelde of wist of mijn voeten nog de aarde raakten.

Zoals Hij in mijn lichaam was gekomen onder de grootste jubel van geheel mijn ziel, zo verliet Hij mijn schoot onder het grootste gejubel van geheel mijn lichaam en mijn ziel en zonder schending van mijn maagdelijkheid, terwijl geheel mijn wezen baadde in een onbeschrijfelijke blijdschap.” (Openb. I, 10).

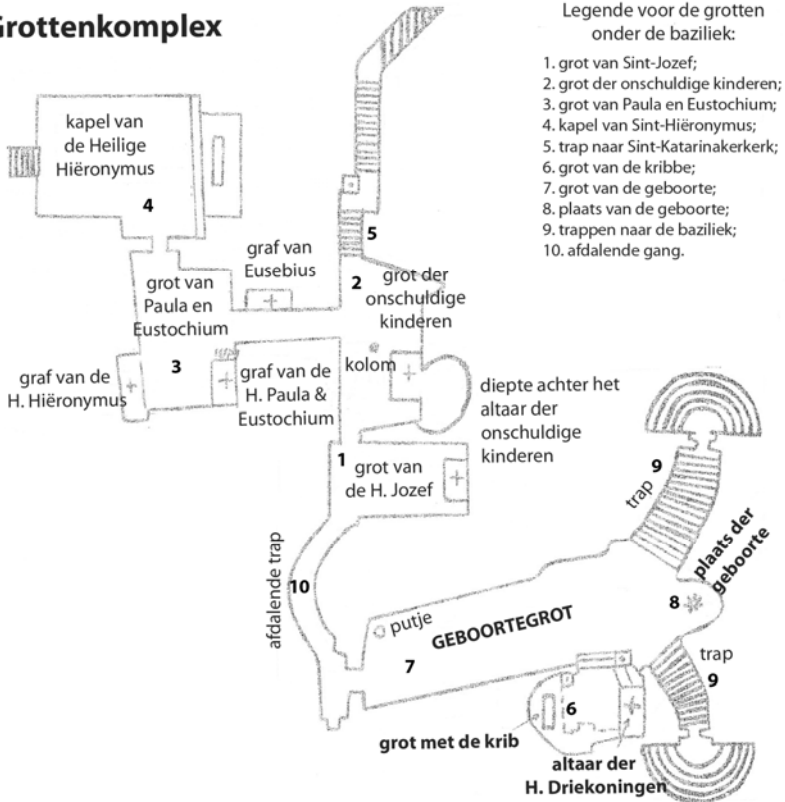
spelonk die ruimer was dan de geboortegrot. De halfronde ruimte ter zijde van de ingang sloot Jozef af met een neerhangend tapijt, zodat er een vierkant vertrek ontstond; het licht viel niet van bovenaf naar binnen, doch door zijopeningen, waarmee de rotswand doorboord was²⁸⁸.

²⁸⁸ Dit schijnt een herhaling te zijn van wat zij juist heeft meegedeeld.

De grot is bedoeld die men onmiddellijk aan zijn rechterhand heeft, wanneer men de geboortegrot verlaat.

Langs een smalle, geboogde gang daalt men met trappen. – K. spreekt van 14 – af naar de grot van Sint-Jozef, de eerste van een complex, maar in Jezus' tijd vormde ze één ruimte met de volgende grot, die der onschuldige kinderen; een muur scheidt thans beide.

Grottencomplex

Reeds een paar dagen geleden had ik gezien dat een oude man bossen rijshout, stro of riet, waarmee Jozef zijn vuur onderhield, uit deze grot wegruimde; de man die Jozef deze dienst bewees, zal wel een herder geweest zijn. In deze spelonk was het klaarder en ruimer dan in de geboortegrot; hier werd de ezel niet binnengebracht. Ik zag het Kindeke Jezus hier liggen in een uitgeholde trog die op de grond gezet was. Ik heb in de laatste dagen herhaaldelijk gezien hoe Maria de sluier, waarmee het Kindje bedekt was, wegnam en het zonder andere doeken dan een zwachtel om het middellijfje, aan sommige bezoekers toonde.

Andere malen zag ik het Kindje weer geheel ingebakerd. Ik zie de verpleegster nog dikwijls een bezoek aan het Kindeke brengen. Maria deelde haar ruimschoots mee wat zij van de bezoekers had gekregen om het in Bethlehem aan behoeftigen weg te schenken.

De reis der H. Driekoningen. (verhaald in 1821, Matteüs, 2, 1-12).

130.

Opmerking vooraf.

Reeds in de jaren 1819 en 1820 verhaalde de eerbiedwaardige zienster een reeks beschouwingen over hun reis naar Bethlehem. Doch aangezien in die jaren haar visioenen samenvielen met de dagen waarop de Kerk deze gebeurtenissen herdenkt, zo was de tijdruimte van 13 dagen tussen het Kerst- en Driekoningenfeest te kort voor hun lange reis; ook deelde zij daarom slechts enige voorvallen uit hun reis mee.

In 1821 evenwel wees zij de 25^e november aan als de historische datum van Christus' geboorte, die dus een maand vroeger plaats had dan de Kerk die viert. Op dezelfde dag zag zij de afreis van de H. Driekoningen naar Judea. Zo bleef er voor hun reis de gepaste tijd van een maand; dit

De herhaling geeft meer bijzonderheden over de grot: de afdalende trap door een nauwe gang.

was inderdaad de duur van hun reis, want om deze te bepalen zei de zienster:

“Altijd zag ik de koningen te Bethlehem aankomen, wanneer ik in het klooster de stal met het kribje in gereedheid bracht.” (24-25 december.)

Hierdoor is het beter te verklaren dat Herodes na hun afreis, na te vergeefs op hun terugkeer gewacht te hebben, het Kind in Bethlehem niet meer vond.

De 38^e dag na de geboorte was de H. Familie vertrokken naar de tempel voor de opdracht van Jezus.

Bij deze voorbemerking van Brentano voegen wij de veronderstelling dat Brentano de gegevens van de voorgaande jaren verwerkt heeft in die van 1821 en dat het misschien daaraan te wijten is dat een paar dingen minder op de juiste plaats schijnen te staan.

25 november 1821. –

(De datums worden hervat;

wij keren naar Jezus' geboortedag terug.)

Ik heb reeds op Kerstdag verteld hoe ik in de kerstnacht de geboorte van Christus heb zien aangekondigd worden (nr. 122). Ik zag Mensor en de bruine Saïr in het land van de eerstgenoemde in het bergland naar de sterren kijken. Hun reisgoed en reisbenodigdheden stonden reeds klaar; zij keken op een piramidevormige toren door lange buizen naar de ster van Jakob, die een staartster was; de ster verruimde en ging open voor hun ogen en ik zag hoe hun daarin een grote, schitterende maagd verscheen, voor wier midden zich een nog schitterender Kindje vertoonde.

Uit zijn rechterzijde kwam een tak geschoten, op wiens bovineinde een torentje ontloek, zoals een bloem op een stengel. Dit torentje (kerk) had meerdere ingangen en ontwikkelde zich

tenslotte tot een hemelse stad. In haar geheel staat die verschijning mij nu minder duidelijk voor de geest.

Aanstands na deze verschijning aanvaardden de koningen de afreis.

Teokeno, de derde, woonde een paar dagreizen meer oostwaarts (noordoostwaarts); hij had op hetzelfde uur hetzelfde beeld in de ster gezien en reisde ook zonder uitstel en in aller ijf af, om zijn beide vrienden nog in te halen, wat hem ook gelukte²⁸⁹.

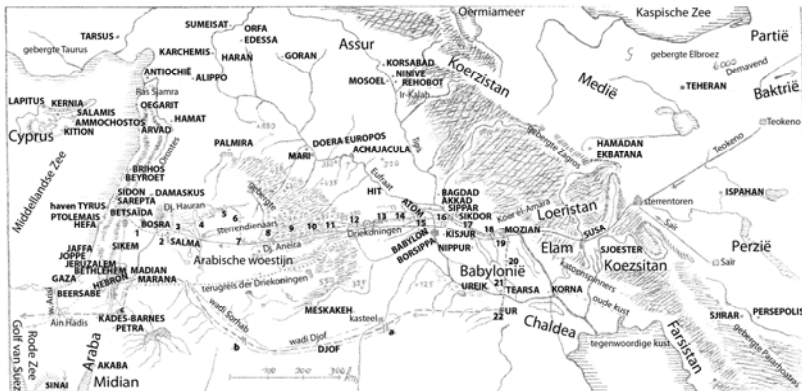
²⁸⁹ Gedurende het verhaal van de reis der koningen, zal men regelmatig de kaart nazien.

26 november. –

Ik viel in slaap met een levendig verlangen om in de grot van Bethlehem bij de Moeder van God te komen en om met haar toestemming het Kindje Jezus enige tijd in mijn armen te mogen houden en drukken aan mijn hart; ik kwam in de nacht inderdaad in de grot.

Jozef sliep met het hoofd op de rechterarm in zijn afgeschermd cel, rechts als men in de grot kwam.

Maria zat wakker op haar gewone plaats naast de kribbe en hield onder haar sluier het Kindje Jezus aan de borst; wanneer zij daar overdag wakker zat, was een deel van haar rustdeken achter haar tot een kussen opgerold om er met de rug tegen te leunen; nu was het hoofdeinde van haar legerstede wat lager.

a) Van de reis van de H. Driekoningen naar Bethlehem vanuit Medië en Perzië over Susa, en door Chaldea en de Arabische woestijn nrs. 130, etc. Ze is voorgesteld in **dikke doorlopende lijn**.
b) Hun terugkeer langs andere wegen om de Dode Zee naar hun latere verblijfplaats in **puntjeslijn**.
c) Jozef reis vanaf het Meer van Genezareth naar de latere verblijfplaats der H. Driekoningen en verder: **streeplijn**, verdeeld in 22 etappes tot Ur. Van hier naar Egypte. De terugkeer uit Egypte naar Palestina is in **minieme streepjes** voorgesteld (fasc. 27, nr. 1497 tot fasc. 28, nr. 1628).

K. doet hier Teokeno 2 dagreizen ten oosten van de sterrentoren wonen.

Eigenlijk 5 dagreizen van 12 uur, maar die keer heeft Teokeno die 60 uren in 2 dagen afgelegd om zijn vrienden in te lopen.

De 3^e dag legde hij de 36 uren af, die zijn vrienden in 3 dagen afgelegd hadden en haalde ze in in de vervallen stad, d.i. te Susa in de nacht tussen 27 en 28 november, 3 dagen na de geboorte (cfr. nrs. 133, 135).

Ik ging op mijn knieën liggen en aanbad het Kind, terwijl een hevig verlangen mij bezielde om het een korte tijd bij mij te mogen hebben. **Ach! de lieve Moeder wist het wel; zij weet alles; zij is zo liefdevol, meelijdend, toegevend en willigt alles in, wanneer men maar met waar geloof weet te bidden.**

Doch nu was zij in een diepe, eerbiedige, moederzalige aanbidding verzonken en zij gaf mij het Kindje niet; het was, meen ik, omdat zij het voedde; ik zou gedaan hebben net zoals zij.

131.

Onder mijn aanbidding in de grot vermeerderde mijn verlangen nochtans voortdurend; het verenigde zich met dat van alle zielen die, gelijk ik, naar het goddelijk Kindje verlangden. Dit smachten naar het goddelijk Heil was nergens zo onschuldig, zuiver, kinderlijk en trouw als in de harten van de lieve heilige koningen uit het Oosten. Eeuwen lang hadden hun voorouders, gelovend, hopen en beminnend, reikhalzend naar het Heil uitgezien. Zo voelde ik mij nu door mijn verlangen tot hen getrokken en, na mijn aanbidding in de grot geëindigd te hebben, sloop ik, om niemand te storen, zachtjes en heel eerbiedig uit de grot naar buiten en ik werd op een lange reis de tocht der H. Driekoningen tegemoet geleid.

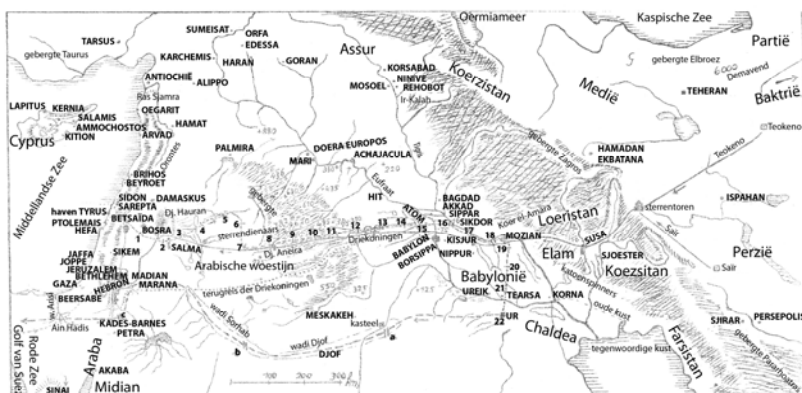
Ik heb onderweg veel vernomen nopens de eigenschappen, de aard, de woningen, kleding, zeden en gewoonten bij meerdere volkeren en ook nopens de verschillende vormen van de afgodendienst die zij pleegden, doch ik ben er het meeste weer van vergeten. Wat ik me nog duidelijk daarvan herinner, wil ik naar best vermogen beschrijven.

Ik werd oostwaarts naar een landstreek gebracht, waar ik nog nooit was geweest. De grond was bijna overal zandig en onvruchtbaar.

(K. schijnt hier over de Tigris in de oude provincie Elam aangekomen te zijn; zie verder de beschrijving van Elam)²⁹⁰.

²⁹⁰ Wij laten hier een korte maar zeer schone beschrijving volgen van het land dat K. in het laatste gedeelte van haar tocht doorreisde en waar zij nu aangekomen is. Hiermee zal reeds de juistheid van menige trek uit haar beschrijving bewezen zijn. Hierop zullen dan nog enkele bemerkingen volgen.

Zij is aangekomen in het hartje van het oude Elam, dat ongeveer gelijk te stellen is met de huidige Perzische provincie Koezistan + een deel van de provincie Ispahan.

a) Van de reis van de H. Driekoningen naar Bettehem vanuit Medie en Perzie over Susa, en door Chaldea en de Arabische woestijn nrs. 130, etc. Ze is voorgesteld in **dikke doorlopende lijn**.
b) Hun terugkeer langs andere wegen om de Dode Zee naar hun latere verblijfplaats in **puntjeslijn**.
c) Jezus' reis vanaf het Meer van Genezaart naar de latere verblijfplaats der H. Driekoningen en verder; **streepjeslijn**, verdeeld in 22 etappes tot Ur. Van hier naar Egypte. De terugkeer uit Egypte naar Palestina is in **minime streepjes** voorgesteld (fasc. 27, nr. 1497 tot fasc. 28, nr. 1628).

Deze uitgestrekte landstreek bestaat uit twee goed onderscheiden provincies:

- Het laagland dat ten zuiden begrensd is door de Perzische Golf en de benedenloop van Eufraat en Tigris; het heeft een naakt en dor uitzicht en is ook onvruchtbaar.
- (Men zie de kaart na).
Ten oosten en noordoosten van dit laagland verheffen zich geleidelijk de bergen naar een eerste zone of terras van middelbare hoogte, waar te allen tijde de voornaamste steden van Elam lagen, zoals het oude Susa; heden vindt men er vooral Sjoester.

Achter die middelbare hoogte rijst het eigenlijke gebergte, bestaande uit heuvelketens of klei- en zandbanken steeds op een hoger niveau; ze zijn in 't algemeen van noordwest naar zuidoost gericht en lopen parallel naast elkaar, ongeveer ook parallel met de Tigris. Na uit het laagland opgestegen

Op enige heuvels woonden in hutten van rijshout mensen in groepen, waarvan ieder een gezin scheen te vormen van 5 tot 8 personen. Het dak van rijshout leunde tegen de heuvel aan, waarin de woonvertrekken waren uitgehoud. Binnengetreden zag ik aan weerszijden vanaf de deur tot aan het achtereinde

te zijn, doorkruist men een 6-tal of 7-tal steeds hogere naast elkaar lopende terrassen of bergketens; ze zijn als evenveel versterkingsmuren tussen de hoogvlakte van Iran (Perzië) en het laagland naast de Tigris; men kan ze vergelijken met de sporten van een reusachtige ladder.

Tussen deze bergketens strekken zich valleien uit die natuurlijkerwijze dezelfde richting volgen en goed bevoeid worden door rijke rivieren; deze worden overvloedig gevoed door bronnen, door de sneeuw van de bergen en de regens.

Valleien en bergterrassen zijn rijk en vruchtbaar aan tarwe en gerst en alle soorten van vruchtbomen. Nochtans is het grootste gedeelte der valleien bedekt met onafzienbare weiden waarin men talrijke kudden zowel klein als groot vee ziet grazen.

In de zomer is het klimaat er gematigd, maar in de winter streng. Vandaar dat het plantenleven er van een andere aard is dan in de laagvlakte. Sommige bergtoppen bereiken een hoogte van meer dan 4.000 m.

Na een tijdlang de valleien gevolgd te hebben, vinden de rivieren een opening, waardoor zij zich naar het westen wenden, van bergketen tot bergketen afdalen om tenslotte het laagland te bereiken en in de Tigris en in zijn benedenloop (Sjatt el-Arab) en in de Perzische Golf uit te monden.

Dit alles geldt niet alleen voor Koezistan, maar ook voor de provincies Koerzistan, Loeristan en Farzistan. In zijn geheel loopt dat hoge bergland parallel met de Tigris en de Perzische Golf in hun gehele lengte.

Ook is dat bergland met zijn tussenvalleien nog rijk aan bos, uitgestrekte weiden, vruchtbomen: de palm, die zo dikwijls voorkomt op de assyrische reliëfs, de amandelboom, acacia, populier, wilg, peer-, appel-, granaat-, morel-, perzik-, citroen-, sinaasappel-, kastanje-, kerseboom, cipres, waal- en hazelnootboom, enz. (cfr. D.B. Elam, en Perzië, door Dapper).

Men ziet de treffende overeenkomst tussen deze beschrijving en die van K., maar op een paar andere punten moeten wij nog de aandacht vestigen.

kamertjes, waarin de binnenruimte verdeeld was; de naaste en verste vertrekken waren groter, de middelste kleiner²⁹¹.

Er groeide daar in die streek nagenoeg niets, tenzij lage struiken en hier en daar een klein boompje, dat enige van die doppen droeg, waaruit de landbouwers witte wolfe wonnen²⁹².

Nochtans zag ik er ook enkele grote bomen, waaronder zij hun afgodsbeelden staan hadden.

²⁹¹ De huizen van de katoenspinners in de laagvlakte of op de eerste heuvelen bestonden uit een achtergrot in de heuvel en een aangebouwde voorplaats van takken.

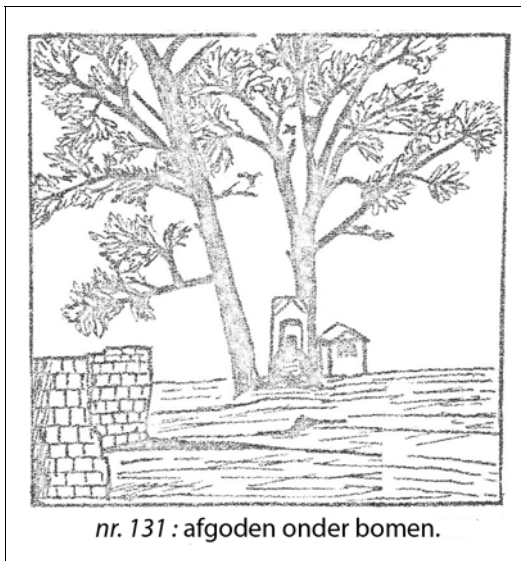
²⁹² In deze vlakte schijnt de kweek van boomwol niet zo overvloedig, maar overigens is ze een kenmerk van geheel Perzië. "Gehele landerijen staan ermee beplant. Het groeit hetzij aan een struik van 1 el hoog, hetzij aan struikbomen van 1 tot 2 m hoog of zelfs van 2 tot 3 m.

Aan de top van de stelen of takken komt een knop van de grootte ener gewone noot. Rijp geworden barst de dop op 4 of 5 plaatsen open en de witte wol dringt door de spleten naar buiten; ze is de grondstof voor allerhande katoenen weefsels.

Vele dorpen leven van de teelt en handel in boomwol (cfr. Dapper, Perzië; Géogr. univ. V, 143). In een film zag ik de plukkers onder de arbeid min of meer gebogen staan. Hun handen gingen vlug van bolster tot bolster en de kleine handvol sneeuw witte wol werd zonder moeite en vlug losgemaakt. Zo zullen hier de katoenspinners hun grondstoffen geoogst hebben, want K. noemt ze vlijtig, vlug en kwik.

Anders bracht dit land, zegt zij, bijna niets voort.

Inderdaad, het laagland ten oosten van de Tigris is dor en onvruchtbaar. In de zomer is het door een tropische hitte verzengd; in de winter is het gedeeltelijk overstromd, in meren en moerassen herschape door de overvloedige regens en de talrijke rivieren die uit het gebergte afdalen. Achter de moerassen ligt toch nog een strook van aangeslibt vruchtbaar land.

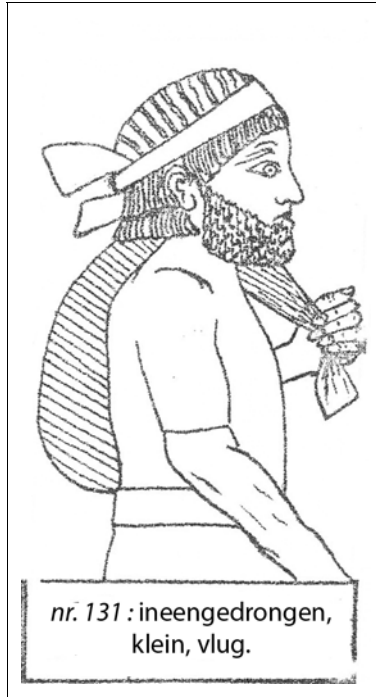
nr. 131 : afgoden onder bomen.

De bewoners waren nog wel erg onbeschaafd, want het scheen mij dat zij hoofdzakelijk leefden van vlees en wel van rauw vogelenvlees en gedeeltelijk ook wel van roef. Zij waren bijna koperkleurig en hun haar was rosachtig-geel als van vossen; zij waren klein, ineengedrongen, tamelijk dik, maar niettemin zeer levendig, handig en vlijtig; zij hadden, naar ik zag, geen huisdieren noch kudden²⁹³.

²⁹³ Koperkleurig, gedrongen, gezet, kwik. – In Elam woonden oudtijds 3 mensenrassen. Nu nog blijven er verbasterde nakomelingen over.

Uit de Assyrische reliëfs blijkt dat een soort negertype overheerste (zie tekening hierna). De personen van dit ras zijn ineengedrongen, dik, robust, gezet in hun kleine gestalte, bronskleurig van huid en zwart van haar en oog, (*c'étaient des hommes trapus, robustes, bien pris dans leur petite taille, avec peau brune, oeil et cheveux noirs*) (D.B. Elam, c. 1633).

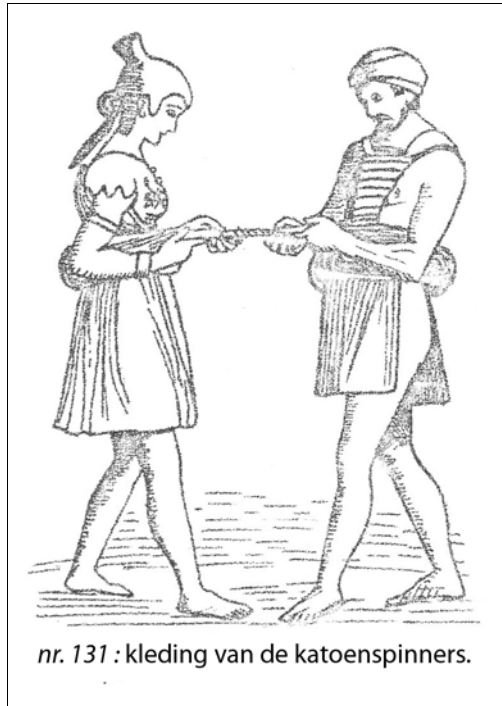
Hun afgodsbeelden. – De oude volken vereerden een afgod bij voorkeur onder één of meer hoge bomen, waaraan zij dan de naam van heilig bos gaven. Vaak stond hij op een hoogte of heuvel die men dan 'hoogplaats' noemde.

Ook zag ik hen niet volkomen gekleed; de mannen hadden de voor- en achterzijde van hun middellijf onder de gordel met korte, in vouwen neerhangende schorten bedekt en het midden van hun borst tot bij de gordel met een dwarsgeribt, smal scapulier of borststuk, dat over de schouders heen om de hals sloot. De smalle borstbedekking scheen mij van elastiek te zijn, omdat ze uitgerekt kon worden. De gehele rug was van boven tot bij de gordel bloot, behalve dat de halsriemen van het borststuk erover liepen. Op het hoofd droegen zij kappen of mutsen die met een band omwonden

Hierin verschillen wij niet zo erg veel van hen, want hoe gaarne plaatst men niet een kapel ter ere van Onze-Lieve-Vrouw of van een heilige onder een mooie boom, niet zelden een linde? Of hangt men geen kapelletje aan de boom op? (Zulk een plaats ziet men op de tekening hiervoor).

waren; op het voorhoofd was op die band iets als een roos of strik bevestigd.

nr. 131 : kleding van de katoenspinners.

De vrouwen droegen korte, in vouwen neerhangende rokken, die tot tegen de knieën reikten; borst en middellichaam waren bedekt als met het voorste deel van een jak (= wijde bloes; een kledingstuk, een kort jasje), waarvan de punt met de gordel samenhang. Om de hals sloot dit kledingstuk met een band ter breedte van een stoel; om de schouders heen was dit stuk uitgetand, doch vóór de borst effen. Hun hoofd was bedekt met een muts, die boven een afgeknotte, bekervormige knop had, met een punt op het voorhoofd neerdaalde en vóór de oren tegen de wangen aansloot. Achter de oren en aan het achterhoofd had de muts gescheiden, loshangende lappen, waartussen de haren in een wrong naar buiten kwamen. De borstbedekking van de vrouwen was

veelkleurig, met vele gele en groene versierselen doorstikt of doornaaid. Van voren, boven het midden was ze met knopen versierd en op de schouders uitgetand; het borduurwerk was ruw, zoals op oude misgewaden; om hun bovenarmen droegen zij armbanden.

Deze lieden vervaardigden een soort van dekens of tapijten met de witte wol die zij uit de doppen of bolsters van een kleine boom (of struik) trokken. Twee personen bonden zich een wrong wol (boomwol of katoen) om het lichaam en ieder hunner spon van bij het lichaam van de ander achteruitgaande, aan een zeer lang touw van wel een vinger dik. Deze vingerdikke touwen vlochten zij daarna tot brede banen samen. Wanneer zij met een grote voorraad van zulke dekens klaar waren, trokken zij in groep naar een stad, met op het hoofd een vracht van zulke dekens om ze daar te verkopen.

In dat gewest zag ik hier en daar onder grote bomen hun afgodsbeelden; deze hadden ossenkoppen met hoornen en een wijde muil; ze hadden ronde gaten in het lichaam en ook onderaan een groter opening waarin vuur gestookt werd; hierin brandden de offers op, die in de kleinere ronde openingen gestoken werden. Rondom ieder van die afgodsbomen stonden op stenen zuiltjes verschillende andere kleine dierenbeelden, nl. van vogels, draken en ook een figuur met 3 hondskoppen en een opgerolde slangenstaart.

Bij het begin van mijn reis had ik het gevoel een groot water aan mijn rechterhand te hebben, waarvan ik mij evenwel hoe langer hoe verder verwijderde.

(Reeds is gezegd dat het ons schijnt dat K. van meet af aan over de Tigris geplaatst werd. Nu verder reizend laat zij de Perzische Golf achter zich en bestijgt het gebergte).

Nadat ik de landstreek van die mensen verlaten had, klom mijn weg hoger en hoger en ik moest over een bergrug van wit zand, waarin een grote hoeveelheid gebroken, zwarte kleine stenen verspreid lagen; ze hadden de vorm van aarden pot- en

komscherven. Op de andere zijde dalwaarts kwam ik in een landschap dat bedekt was met vele, in bijna regelrechte rijen geplante bomen²⁹⁴. Daar stonden bomen met geschubde stammen en ongehoord grote bladeren; ook piramidevormige met enorme prachtige bloemen; deze laatste boomsoort had geelgroene bladeren en ook takken met knoppen. Ook zag ik bomen met effen, gaafrandige bladeren in de vorm van een hart.

Hierop kwam ik in een streek van uitgestrekte, onafzienbare weilanden tussen hoogten: overal wemelde het daar van allerlei kudden²⁹⁵.

²⁹⁴ Regelmatig geplante bomen in Perzië. – Ook wijnstokken in rijen geplant.

In zijn boek 'Perzië' vermeldt Dapper dit op ten minste 10 plaatsen; b.v. "Overal in Perzië zijn de bomen met regelmaat geplant. De Perzen houden veel van tuinen. In de meeste steden (Ardebil, Ispahan, enz.) heeft ieder huis één, en soms twee ruime tuinen, niet zoveel voor de sierplanten en bloemen, zoals in Europa, als wel voor vruchtbomen en wijnstokken in goede orde geplant." (7, 25, 26, 30, enz.).

De zienster vermeldt dit ook voor Chaldea in fasc. 28, nr. 1606, en de Géramb voor de moerbeiboom in de Libanon (II, 268).

Hogerop werd niet speciaal de wijnstok vermeld in de beschrijving van Elam, maar wij lezen bij Dapper: "Als men van Ispahan naar Arabië reist, treft men veel bosland aan, maar ook zeer voortreffelijke wijn, waarvan de beste die van de Canarische eilanden evenaart (blz. 36-37).

"Ispahan, Sijraz, Jezd onderscheiden zich door hun reusachtige wijntrossen." (blz. 30, cfr. Volksatlas, 144; Géogr. univ. V).

²⁹⁵ Het wemelde van kudden. – "In Iran treft men grote kudden geiten en schapen aan, paarden en kamelen." (Volksatlas, 144).

Het klein en groot vee en de lastdieren in Perzië, Medië en verderop zijn: schapen, geiten, koeien, ossen, buffels, dromedarissen, kamelen, ezels, muilieren.

Men ziet er eigenaardige schapenrassen met kromme, opgestoken neuzen en neerhangende oren van 20 cm lang (merinoschaap); andere schapen hebben een staart waarin soms 10 kilo's vet zit; men noemt ze vetstaartschapen (zie ook fasc. 25, nr. 1279).

Het schaap met krullige, wollige haartressen, door K. vermeld, zal wel het volgende zijn: "In Boekara kweekt men benevens het vetstaartschaap vooral schapen met lange grauwe en zijachtige wol, die eindigt met witte krulletjes,

Op de hellingen der hoogten groeide wijn; de wijnstokken waren goed onderhouden, want ze stonden in rijen op terrassen en waren door lage, gevlochten omtuiningen beschermd.

De bezitters van deze kudden woonden in platdakige tenten, waarvan de ingang met een lichte deur van vlechtwerk gesloten was. Deze tenten waren gemaakt van de witte wollen stof, vervaardigd in het land van die nog onbeschaafde volksstam, waar ik doorgetrokken ben; ze waren evenwel boven nog bedekt met iets als bruinachtige graszoden die schubvormig gelegd waren en aan de rand karig of kwastachtig afhingen; de dekschubben waren behandeld als waren ze van mos of dierenvelen.

Er stond daar een grote tent in het midden en een menigte kleinere in een wijde omtrek.

De kudden waren gescheiden volgens hun soort en graasden verspreid in de uitgestrekte weiden; deze onafzienbare weiden zag ik in de verte onderbroken door grote partijen struikgewas of bosschage (= aantal bosjes struiken bij elkaar; struikachtig gewas).

Ik onderscheidde daar vele soorten van kudden; ik zag schapen met lange, krullige, wollige haartressen en lange wollige staarten; verder zeer vlugge dieren met horens als bokken; ze waren zo groot als kalveren; andere hadden de grootte van heidepaarden die men bij ons soms aantreft in het wilde; ook zag ik kudden van twee soorten kamelen (kameel en dromedaris), waarvan de ene soort twee bulten had (kameel).

gelijkend op parelen en die tevens zeer fijn en zacht is; ze hangt tot tegen de grond, maar de staart is klein." (cfr. 't H. L. 3e jg. 20).

Wat de kameel en dromedaris betreft: "In Perzië en Arabië is hij het lastdier bij uitstek; hij wordt het schip van de woestijn genoemd. Eer auto's bestonden, kon de reis door de woestijn slechts per kameel geschieden. Door training kan het dier ertoe gebracht worden het zonder water 6 à 7 dagen in de woestijn uit te houden. Eigenaars van een enorm aantal schapen of kamelen zijn niet zo zeldzaam."

Op een bepaalde plaats zag ik in een omsloten bestek (= bepaalde begrensde ruimte) enige olifanten, witte en gevlekte, die volkomen tam waren en als huisdieren gebruikt werden.

Treffende beschouwingen.

132.

Dit visioen werd driemaal onderbroken en mijn aandacht door andere beschouwingen op andere onderwerpen afgeleid, maar telkens keerde ik terug naar die weilandstreken, doch op een later uur van de dag.

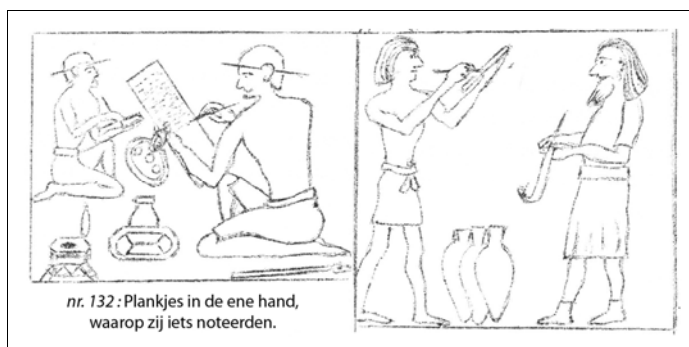
Deze kudden en weilanden schenen aan één van de afgereisde koningen, ik geloof aan Mensor en zijn familie, toe te behoren; ze werden door onderherders geweid; de jakken welke dezen droegen, hingen tot de knieën af en hadden ongeveer de vorm van de kielen van onze boeren (cfr. fasc. 2, nr. 60, voetnoot 125), met dit verschil dat ze nauwer om het lichaam sloten.

Nu de opperheer voor lange tijd afgereisd is, werden alle kudden door hoofdopzichters, geloof ik, in ogeschouw (= beschouwing) genomen en geteld en moesten ondergeschikte herders hun rekenschap geven; want ik zag van tijd tot tijd voornamere mannen met lange mantels aankomen, die alles inspecteerden; zij begaven zich naar de grote middentent en dan werden de kudden tussen deze en de kleine tenten door voorbijgedreven, geteld en gemonsterd. Zij die rekenschap vorderden, hadden plankjes, ik weet niet van welke stoffe, in de ene hand, waarop zij iets noteerden²⁹⁶.

Bij dit zien kwam de gedachte onwillekeurig in mij op: “O mochten toch onze bisschoppen de kudden van hun onderherders met dezelfde zorg en ijver controleren.”

Toen ik na de laatste van mijn 3 onderbrekingen in beschouwing andermaal in deze weidestreek terugkeerde, was het nacht. Over heel het land lag de diepste stilte. De meeste herders sliepen in de kleine tenten; slechts enkele bewakers wandelden op en neer rondom de uitgestrekte perken, waarin de dieren, soort bij soort, min of meer in groepen op elkaar gedrongen, te rusten lagen; de perken waren volgens de soorten van de dieren op verschillende wijze omtuind.

²⁹⁶ Tellen en noteren van het vee zal een gewoon werk geweest zijn: de dieren werden 's morgens geteld, wanneer ze de stal verlieten en ook 's avonds bij hun thuiskomst om er zeker van te zijn dat geen enkel stuk ontbrak.

Boven alles was ik in deze vredige nacht diep ontroerd en tot godsvrucht gestemd, toen ik boven die uitgestrekte vlakte van weiden, vol vredig sluimerende kudden, die de mensen ten dienste staan, de onmetelijke, diepblauwe hemelweide beschouwde, wemelend van ontelbare sterren; zij waren te voorschijn gekomen op de roep van hun almachtige Schepper, aan wier herdersstem zij als volgzame kudden volmaakter gehoorzamen dan de schaapjes dezer aarde aan hun sterfelijke herders.

En toen ik dan de hier en daar rondwandelande herders of wachters met nog meer belangstelling naar de kudden van sterren in het uitspansel zag opkijken dan naar de kudden die aan hun hoede toevertrouwd waren, dan kwam deze bedenking bij mij op:

Terecht richten zij vol bewondering en dank hun blikken ten hemel, waarnaar sedert eeuwen hun voorouders biddend, vol verlangen en verwachting hebben opgezien; **want, evenals de goede Herder, die het verdwaalde schaapje opzoekt, niet rust, voor Hij het weergevonden en op zijn schouders naar het vaderhuis teruggedragen heeft, zo deed nu ook de Vader in de hemel, de trouwe Herder en Heer van die ontelbare kudden van sterren aan dat afgrondelijk firmament.**

Inderdaad, nadat de mens, aan wiens heerschappij Hij de aarde onderworpen had, in zonde gevallen was en Hij, om hem te straffen, ze vervloekt had, kwam Hijzelf de gevallen mens en de vervloekte aarde, de plaats van 's mensen verblijf, als zijn verloren schaapje weer opzoeken.

Ja, Hij zond zijn eniggeboren Zoon naar de aarde om er mens te worden en het verloren schaapje naar het vaderhuis terug te brengen.

Op dit eigenste ogenblik was dit nu geschied: de komst van de beloofde Verlosser was nu een voldongen feit; de koningen van deze herders waren de vorige nacht vertrokken om die nieuwgeboren koning te gaan huldigen.

Daarom stonden deze bewakers der kudden nu met zulk een bewondering en gevoel van aanbidding de hemelse weilanden aan, aangezien de Herder der herders nu van daarboven neergedaald was en zijn geboorte het eerst aan herders had geopenbaard.

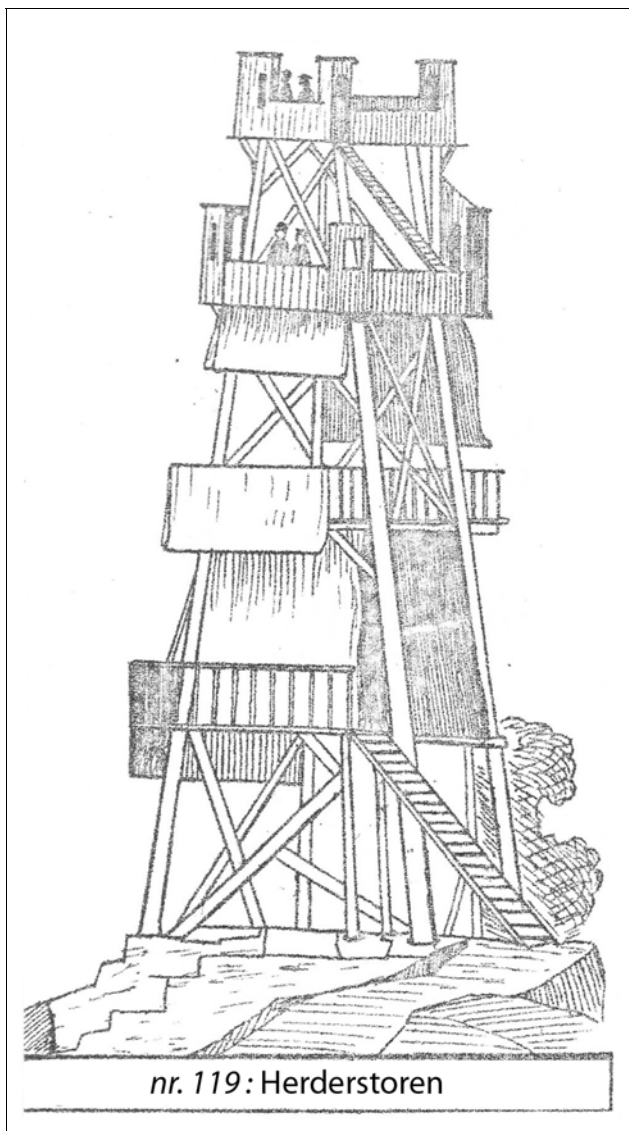
Terwijl ik op die uitgestrekte weidevlakten aldus bij mezelf overwoog, werd de nachtelijke stilte opeens onderbroken door het dreunend hoefgetrappel van de snel aandrivende kamelen van een schare ruiters. De stoet kwam in vlug tempo voorbij de slapende kudden op de hoofdtent van het herderskamp aangereden. Door het gedruis uit de slaap gewekt, richtten hier en daar sommige kamelen zich half op en wendden hun lange halzen naar de stoet; men hoorde het geblaat van ontwaakte lammeren.

Enige van de aangekomen ruiters sprongen van hun rijdieren en wekten de slapende herders in de tenten; ook de naaste bewakers der kudden kwamen zien. Spoedig was alles op de been en in beweging. Men verzamelde zich nieuwsgierig rondom de aangekomen karavaan; een levendig gesprek ving aan; men wees en keek naar de sterren; het heen en weer praten ging hoofdzakelijk over een sterrenbeeld of een verschijning aan de hemel; ik geloof dat het verschijnsel wel gepasseerd moest zijn, want ikzelf kreeg het niet in het oog.

De aangekomen stoet was die van Teokeno, de derde en verst afwonende koning; hij had hetzelfde sterrenbeeld in zijn land gezien en was onmiddellijk naar hier gereisd. Nu vraagt hij hoe ver Mensor en Saïr hem reeds vooruit kunnen zijn en of men nog de ster kan zien, die hun de weg wees. Nadat de gewenste inlichtingen bekomen waren, zette de karavaan zonder ergens een vertraging de tocht voort.

Het was hier de streek waar de drie ver uit elkaar wonende koningen samen plachten te komen om de sterren te observeren. In de buurt stond ook hun piramidevormige toren, waarop zij ze

door lange buizen beschouwden. Teokeno woonde het verst, zoals ik al zei.

Nacht tussen 27 en 28 november. –

In deze nacht, de volgende na Teokeno's oponthoud bij de herders, zag ik hem de stoet van Mensor en Saïr met het aanbreken van de dag in een verwoeste stad inhalen²⁹⁷.

In deze stad stonden lange rijen van vrije, hoge zuilen. Bij de poorten die vierkante, nu vervallen torens waren, en op nog andere plaatsen, zag ik vele, schone, grote standbeelden; ze zagen er niet zo stram uit als die in Egypte, maar waren kunstig en schenen door de houding meer met leven beziel²⁹⁸.

²⁹⁷ Dageizen per kameel worden gerekend op 12 uren.

- In 3 dagen legden Mensor en Saïr 36 uren af.
- Teokeno legde er driemaal van 30 tot 36 uren af.

De vervallen stad kan moeilijk een andere zijn dan Susa, 50 km ten noordwesten van Sjoester. Susa was de hoofdstad van het oude Elam en ligt in een engte of pas; deze heette 'poort van Susa'. Om zo te zeggen nergens elders zijn de bergen te overtrekken, zodat men kan zeggen dat de 'poort van Susa' de enige doorgang is naar het hoogland.

Welk een andere weg zouden de H. Driekoningen met hun groot gevolg wel gevolgd zijn? Men mag eruit besluiten dat de vervallen stad Susa geweest is.

Ook de veroveraar Alexander drong hierlangs Perzië binnen, en dit gelukte hem slechts met de grootste moeite, daar de Perzen, het strategisch belang van de stad kennende, de 'poort' bezet hielden.

De rijen kolommen die K. hier zag, waren dan wel resten van oude tempels of van kolonnaden langs de voornaamste wegen.

Volgens Herodotos telde men op de weg van Susa naar Efeze in Klein-Azië 111 herbergen.

²⁹⁸ standbeelden vol leven. – "De Assyriërs en Chaldeeën hebben uitgemunt in de beeldhouwkunst; vooral dieren wisten zij levendig en nauwkeurig voor te stellen; de Perzen hebben het hun nagedaan." (Algemene Geschiedenis V. Cappel, 23).

Hetzelfde moet men zeggen van de Elamieten (cfr. D.B. Elam).

In het realistisch uitbeelden van dieren hebben de Elamieten en Chaldeeën het van de Egyptenaren gewonnen.

De streek was daar zandig en bestond uit steenbergen (zie nr. 131, voetnoot 290). In de ruïnes van deze verwoeste stad hadden zich mensen gevestigd, die wild roversgespuis schenen te zijn; zij droegen geen andere kleren dan een dierenhuid om hun lichaam en waren met pieken gewapend; zij waren bruinachtig van kleur (bronskleurig), niet groot, maar sterk, gezet, ineengedrongen, kwik en handig; het komt me voor dat ik reeds vroeger deze plaats bezocht heb.

K. bedoelt klaarblijkelijk dezelfde mensen die zij op 25 november bezocht, toen zij op haar reis naar de H. Driekoningen hier voorbijkwam; die mensen deden ook wel aan roof, zegde ze; ook weten wij dat ze niet alleen in de laagvlakte woonden, maar ook hoger op in het gebergte. (D.B. Elam).

Naar deze verwoeste stad werden na Jezus' dood door de Apostel Joannes de twee leerlingen Saturninus en Jonadab gezonden om er het Evangelie te verkondigen. Jonadab was een halve broer van Petrus.

K. komt dit te weten, omdat in deze dagen (op 29 november) het feest van Saturninus valt. Brentano doet opmerken dat hij in 'Fleurs des saints' las dat Saturninus het Evangelie tot in Medië toe had gepredikt.

Nadat de stoeten van de koningen zich verenigd hadden, verlieten zij met het dag-aanbreken deze stad en zetten hun reis in allerijl voort. Arm bedelvolk dat zich hier tussen de bouwvallen gevestigd had, sloot zich bij de stoet van de H. Driekoningen aan, aangelokt door hun vrijgevigheid. Deze trekken nu een halve dagreis verder tot op een geschikte plaats, waar zij een rustdag zullen houden.

Om dit aan te tonen haalt Kaplan Fahsel meerdere geschiedenisfeiten aan: Kambyses leidde Griekse kunstenaars met zich naar Perzië mee; de beeldhouwer Telefanos arbeidde in dienst van Darius en Xerxes en deze laatste voerde Griekse meesterwerken naar Perzië over, enz.

"In elk geval", besluit hij, "op kunstgebied erfden de Perzen van de Grieken hun superioriteit op de Egyptenaren en ook op de Assyriërs."

134.

28 november. –

Een halve dagreis voorbij de verwoeste stad, waarin de talrijke zuilen en standbeelden stonden, begon ik voor het eerst met de stoet van de koningen degelijk bekend te worden; het was in een nogal vruchtbare streek (eerste heuvelzone of bank, met veel aangeslibde grond); men bemerkte hier en daar herderswoningen, die met zwarte en witte stenen gemetseld waren; de stoet naderde in de vlakte tot een bron; in haar nabijheid stonden meerdere ruime schuren, die ter zijde open waren; drie stonden er in het midden en meer andere er rondom; dit scheen een gewone rust- of pleisterplaats voor dergelijke karavanen te zijn.

nr. 134: MENSOR en SAIR.
Kleding van twee der H. Driekoningen.

Hier zag ik de H. Driekoningen goed bij elkaar; ik zag dat de gehele stoet uit 3 groepen bestond.

Ieder van de H. Driekoningen heeft op deze reis 4 dichte verwanten of vrienden uit zijn familie in zijn naaste nabijheid²⁹⁹; zo zijn in het geheel, de koningen meegerekend, de voornaamste personen van de stoet 15 in getal;

- 5 bij elk der 3 groepen;
- 1 dezer 5 aanzienlijke mannen is het opperhoofd of de koning, die als een huisvader instaat voor de goede gang van zaken, de orde en voedselvoorziening.
- Elke groep bestond verder uit een menigte kameeldrijvers en dienstknechten. Onder meer andere jongelingen die tot het gevolg behoren en die tot de gordel bijna geheel naakt zijn – het zijn goede hardlopers en verspringers – bemerk ik Eleazar, die nu nog een jongen is en later een martelaar werd en van wie ik een relikwie bezit.
- Elk dezer 3 scharen bestond uit mensen van verschillende gelaatskleur:

²⁹⁹ Over K.'s beschrijving van de reis der H. Driekoningen, zegde de oostenkenner Piet Gerrits, die veel in het tijdschrift "t H. Land" geschreven heeft: "Een ooggetuige en de beste kenner van het oosten van vroeger en nu zou niet beter de stoet van de Wijzen en hun manier van reizen kunnen beschrijven dan K. Emmerick." (2^e jaargang, blz. 61).

De volgende nota's zullen dit verder aantonen.

Lijfwacht van verwanten bij elke koning. – De geschiedenis vermeldt dat de Perzische koningen, zowel in hun residentie als op reis, zich ten minste door 6 stamvorsten lieten omgeven.

De tekst van Matteüs 2, 1 en de benaming Wijzen of Magiërs, sluit een aanzienlijke begeleiding niet uit, maar veronderstelt ze eerder. Hoe kon anders hun aankomst in Jeruzalem zulk een opzien baren en Herodes zulk een schrik op het lijf jagen. Dit groot aantal voorname mannen intimideerde hem.

- de stam van Mensor was van een aangenaam bruinachtige kleur;
- die van Saïr was meer donkerbruin, en
- die van Teokeno, die het verst van hier verwijderd woonde en de anderen in de vervallen stad ingehaald had, was van een mooie, geelachtig glimmende gelaatskleur.

Toen Jezus de koningen 32 jaar later in hun nieuwe woonplaats nader bij het Beloofde land bezocht, herkende ik hem nog, ofschoon hij dan veel ouder was en in zijn tent ziek te bed lag. Mannen van glanzend zwarte kleur bemerkte ik niet buiten enkele slaven in ieder der groepen³⁰⁰.

De overheidspersonen zaten op hun hoogbeladen dieren tussen pakken en tapijten waarmee de gehele lading overdekt was; zij hadden elk een staf in de hand (zie fasc. 2, nr. 60, voetnoot 125).

Op hen volgden andere dieren, die bijna de grootte hadden van paarden en waarop dienstknechten en slaven reden, tussen de lading gezeten (fasc. 2, nr. 59, voetnoot 122 en voetnoot 301 hieronder)³⁰¹.

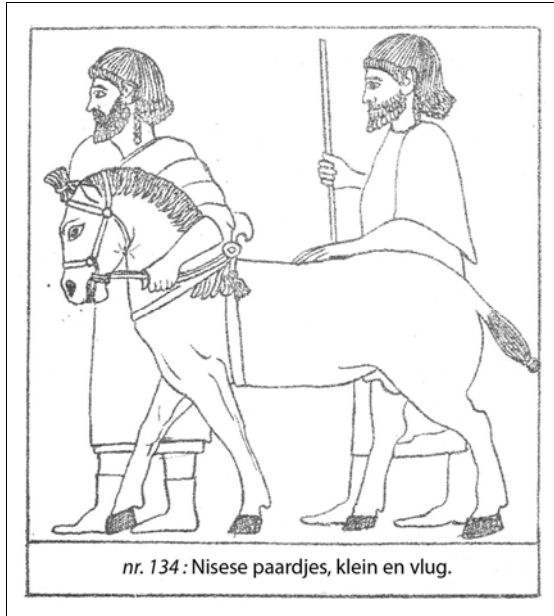
³⁰⁰ Daar K. niet altijd dezelfde bewoording gebruikt om de kleur der H. Driekoningen te bepalen en al eens kan schijnen zichzelf tegen te spreken, bepalen wij hier deze kleur:

- Saïr = donkerbruin, zwartbruin, de bruinste van de drie.
- Teokeno = geelachtig, wit-geel, blinkend of glimmend geel.
- Mensor = bevallig bruin, tussen de twee voorgaande.

“De fysische kenmerken van de Perzen benaderen die van de Syriërs en Arabieren en Joden.

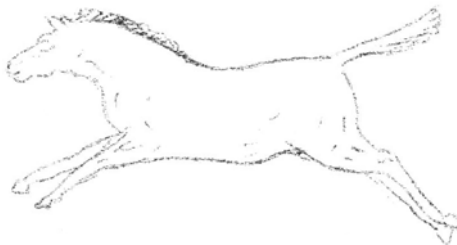
- Hun tint, zelfs in de noordelijke provinciën of het oude Medië is geelachtig (uit Medië is Teokeno);
- de tint wordt meer olijfgchtig (donkerbruin, zwartbruin) in de meer zuidelijke provincie Farsistan (het land van Saïr). (Aldus Géogr. univ. V, blz. 165).

³⁰¹ Bijna de grootte van paarden, dus kleine paarden. – Bedoeld zal zijn het kleine Iranische ras (zie hierna).

Die figuur is de afbeelding van een Assyrisch reliëf uit het paleis te Persepolis; men duidt dat soort paardje aan met de benaming Nyseaaans of Nysees paard, omdat het in groten getale gekweekt werd bij Nysa in de vlakte Reï of Ragae in Medië. Dit type verschijnt zo telkens opnieuw op de Assyrische reliëfs, dat men eruit kan besluiten dat het overheersend geweest is in Perzië en buurlanden (cfr. Géogr. univ. V, 161; Perzië door Dapper, 91).

Een ander soort paard dat hier in aanmerking komt is het Onagerpaard, de Onagros, met bevallige gestalte, fijne kop, vlugge poten, een soort wildpaard in de bergen. "In vlugheid", zegt men, "wedijvert het met de antilope en in klimvaardigheid met de steenbok."

Aangekomen bij de bron, stegen zij af, ontladden de dieren volkomen en gaven hun te drinken uit de bron. Deze was omringd door een kleine wal, waarop zich een muur met 3 open ingangen verhief. Binnen deze omsloten ruimte lag de waterbak op een wat lager niveau; hij had een pomp met 3 waterbuizen die van 3 tappen voorzien waren. De bak was met een deksel gesloten; uit de verwoeste stad was iemand meegekomen, die de waterbak tegen een zekere betaling ontsloot; zij hadden lederen zakken, die geheel plat tegeneen gelegd konden worden en in 4 vakken verdeeld waren; zij vulden deze nu met water en zo konden 4 kamelen tegelijk uit zulk een zak drinken.

Met het water werd spaarzaam omgesprongen; zij lieten geen druppeltje te kwiste gaan; hierna werden de dieren in omheinde, niet overdekte ruimten in de nabijheid van de bron geplaatst, ieder in een eigen afsluiting; zij hadden stenen troggen vóór zich, waarin hun voeder uitgegoten werd; het bestond in granen van de grootte van eikels (paardenbonen)³⁰².

Onder het reisgoed dat zij hier af geladen hadden, bemerkte ik ook grote vierhoekige vogelkorven, die smal en hoog waren en onder de breed geladen pakken aan de zijden van de dieren hingen³⁰³. Daarin zaten één of twee vogels, naar gelang ze groter

³⁰² In het Oosten vindt men regelmatig rond een waterput of 'Bîr' troggen of drinkbakken, waarin men voor de dieren water schept uit de bron of put. Ook hedendaags vindt men er bij oude bronnen en putten; ik noem b.v. Naïm, Endor, Kana, Bersjeba, enz.

Wanneer de kameeldrijvers een halte houden, is één hunner eerste werkjes hun kamelen een handvol bonen (*fèves*), die wij paardenbonen noemen, toe te dienen. Deze vrucht groeide oudtijds vooral ten zuiden van de Kaspische Zee; ze is een van de oudste gewassen waarvan men sporen teruggevonden heeft, ja die plant gaat terug tot de voorhistorische tijd (aldus ten minste D.B. Fève).

Eén kameel krijgt nooit meer dan een handvol welke hij oppeuzelt uit een zak die men aan het pakzadel meevoert. Aldus reisverhalen b.v. van De Tesson, 40, 79, 165; De Géramb, III, 138, enz.

³⁰³ Vogelkorven. De onderzoekingsreiziger Piedro della Valle reed op een kameel waarop hij in wissen korven levende kiekens meevoerde, rijst en

of kleiner waren; één als ze van de grootte van hoenders, en twee als ze van de grootte van duiven waren; ze behoorden tot hun reisproviand en zaten in gescheiden vakken.

In lederen kisten bewaarden zij broden van gelijke grootte; ze stonden als losse schijven tegen elkaar ingepakt; zij namen ervan en braken gaandeweg ervan af wat zij nodig hadden; zij hadden ook zeer kostbaar vaatwerk van geel metaal en met edelstenen bezet, bijna in de vorm van het vaatwerk in onze kerken, zoals kelken, wierookscheepjes en schalen; zij dronken eruit en boden ronddelend de spijzen erop aan; die tafelgereedschappen waren aan hun randen meestendeels met rode edelstenen bezet.

De verschillende stammen waren niet geheel gelijk in hun kleding.

- **Teokeno**, de geelkleurige en zijn familie, evenals
- **Mensor**, de bruinachtige, droegen op het hoofd een hoge, bontgeborduurde muts (soort fez, doch boven wat puntiger) die met een dikke band dik omwonden was; hun tunieken (of jakken) hingen tot op hun kuiten neer en waren zeer eenvoudig; ze hadden slechts enkele versiersels en knopen op de borst. Zij waren in lichte, wijde en zeer lange mantels gehuld, die hun van achteren nasleepten.
- **Sair**, de bruine en zijn familie droegen om hun ronde, bontgeborduurde muts, die boven eindigde met een anders gekleurde platte knop, een minder dikke, witte wrong (voor deze en voorgaande kleding, zie tekening hierna).

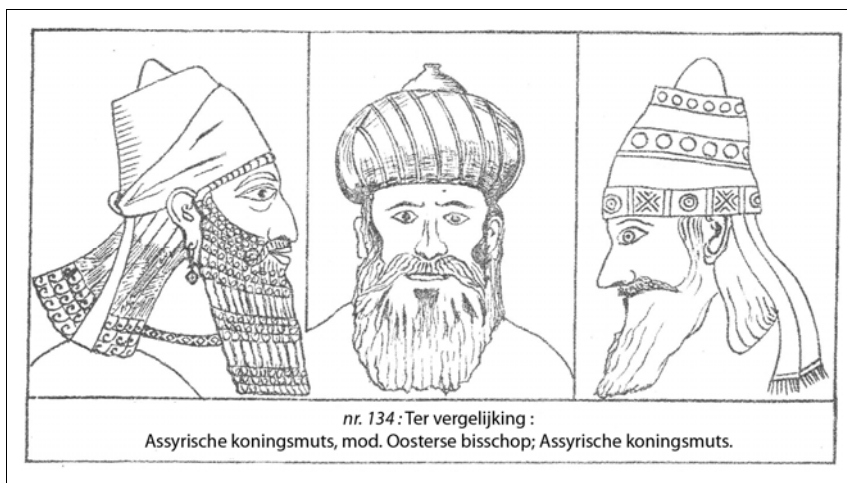
gerst. Soms zit men niet op de kameel maar in een korf die aan een zijde hangt. Als tegenwicht hangen aan de andere zijde van het dier reiskoffers en valiezen.

Wij lezen nog bij Dapper: "Om te verhuizen laden de bedoeïenen hun hele inboedel op kamelen, ook hun vrouwen en kinderen en hangen over het reisgoed korven met hun hoenders en ander gevogelte." (Arabië, blz. 149).

nr. 134: MENSOR en SAIR.
Kleding van twee der H. Driekoningen.

Hun mantels waren korter, doch van achteren iets langer dan van voren. Hun tunieken daaronder waren tot op de knieën met knopen dichtgemaakt; op de borst waren zij versierd met snoeren, blinkende plaatjes en glinsterende knopen de één tegen de ander. Op de ene kant van de borst droegen zij een schitterend schildje in de vorm van een ster. Allen hadden de voeten naakt en de benen kruiselings ombonden met snoeren, waarmee ook de sandalen aan hun voeten vastgehecht waren. (Hun hoofdbedekking is te vergelijken met die in de afbeelding hieronder).

De personen van aanzien droegen korte sabels of grote messen in hun gordels en aan deze gordels hingen buidels en kastjes³⁰⁴. Onder de koningen en hun verwanten waren er mannen van omstreeks 50, 40, 30 en 20 jaar. Enigen hadden langere, anderen slechts korte baarden; de dienaren en kameeldrijvers waren veel eenvoudiger gekleed; menigeen was slechts met één stuk van een doek of oude deken gedekt.

135.

Wanneer nu de dieren verzadigd en weggebracht waren, ieder binnen zijn bestek, en ook de mannen gedronken hadden, legden zij midden in de loods waaronder zij zich gelegerd hadden, een vuur aan; het aangewende hout bestond uit spaanders (= houtschilfers) van ongeveer 2,5 voet lang. Dit werd hier door arme mensen uit dit gewest in net gebonden bundels aangebracht,

³⁰⁴ Buidel aan de gordel. – De oosterlingen droegen hun geldbeurs of -koffertjes in of aan de gordel, zoals ook een kort zwaard (zie afbeelding van Mensor en Sair).

In fasc. 30, nr. 1848 zullen we zien hoe de 30 zilverlingen van Judas, terwijl hij liep, aan zijn gordel te rinkelen hingen.

als bewaarden zij zulke brandstof in voorraad om voorbijtrekkende reizigers te kunnen gerieven.

De koningen legden nu een driehoekige brandstapel aan en daar omheen stapelden zij spaanders hout op elkaar, doch aan één kant werd een opening voor de tocht gelaten. De stapel was doelmatig aangelegd, als door mensen die er verstand van hebben. Hoe zij echter vuur maakten, begrijp ik niet te best; ik zag dat iemand een stok in een ander stuk hout als in een bus een korte tijd ronddraaide en die er dan brandend uit trok. Hiermee legden zij het vuur aan de brandstapel en ik zag hen enige vogels slachten en braden³⁰⁵.

³⁰⁵ Hierna geven wij in afbeelding de primitieve middelen om vuur te verwekken.

In de verschillende wijzen ziet men reeds een noemenswaardige vooruitgang en ontwikkeling, doch altijd gesteund op hetzelfde principe:

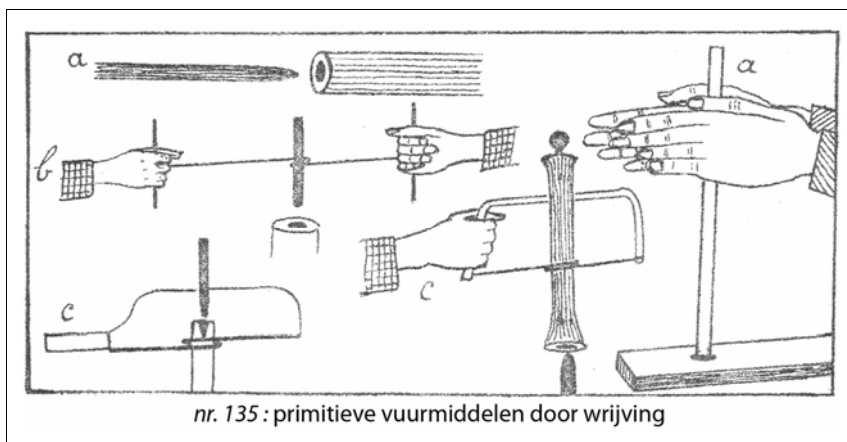
- verwekking van vuur door wrijving, die warmte en eindelijk vuur veroorzaakt, en wel des te vlugger naar gelang de beweging en wrijving vlugger en intenser is.
- De ontvlambaarheid van het gebruikte hout draagt daar natuurlijk veel toe bij.

De figuur duidt klaar aan hoe tewerk gegaan werd; in een minimum van tijd werd vuur verkregen.

Vuurmiddelen in elk van de voorgestelde stadia werden in Egypte teruggevonden, b.v. gescherpte houtstokken en houtblokjes met verkoalde, zwartgebrande holten, waarin ze rondgewreven werden. Men vond er meerdere te Tebes (Egypte).

De Chaldeeën volgden dezelfde methode.

Bij primitieve volken is die methode nog in zwang. Kastanje- en notenboomhout werd door de ouden beschouwd als bijzonder geschikt of vuurvattend.

De H. Driekoningen en de oudsten vervulden ieder in hun stam de rol van een vader in zijn gezin; zij verdeelden de spijsen en dienden ze op; zij legden de voorgesneden vogels en de kleine broden op kleine schalen of bordjes die op een lage voet stonden en reikten die rond; evenzo vulden zij de bekers en boden ze iedereen aan. De dienstknechten onder wie ook Moren waren, liggen aan de ene zijde van de plaats op een tapijt op de grond, wachten heel geduldig en krijgen hun rechtmatig deel; ik houd ze voor slaven.

O hoe treffend is de goedhartigheid en kinderlijke eenvoud van deze beminnelijke koningen; zij delen aan de lieden die hen achterna zijn gelopen of nog aankomen, van alles mee wat zij hebben, ja, zij houden hun zelfs de gouden bekers aan de mond en laten hen als kinderen daaruit drinken³⁰⁶.

³⁰⁶ Vervulden in hun stam de rol van vader. – Normaal waren alle oosterse volkeren in stammen ingedeeld. Ook nu nog bestaat Perzië uit een mengelmoes van rassen en stammen, de ene vastwonend, de andere zwervend, geen andere samenhangigheid kennend dan die met hun stam. Het samenhangigheidsgevoel is des te intiëmer en vandaar de vertrouwelijkheid tussen overheden en onderdanen.

-
- Meer zuidelijk vindt men in de stroom de vesting Tiluta, die nog dezelfde, ietwat gewijzigd naam Telbes draagt en 15 km ten zuiden van het huidige Ana (=Anato) ligt.
 - Op het volgende eiland, dat nu Waladijeh heet, is de vestingstad Achajacula te zoeken. Op dit eiland lag de stad van Mensor, die evenwel liever bij zijn kudden in Iran verbleef. Deze vereenzelviging volgt uit de ontleding van teksten van de heidense schrijver Ammianus.

Uit de kaartschets en uit de aanwijzingen van K. volgt dus dat

- Medië het vaderland zou zijn van Teokeno,
- Perzië dat van Saïr en
- Chaldea dat van Mensor.

Het is opmerkenswaard dat de zienster de Wijzen doet komen juist uit de 3 landen waar er Wijzen waren en waar ze een hoog aanzien genoten.

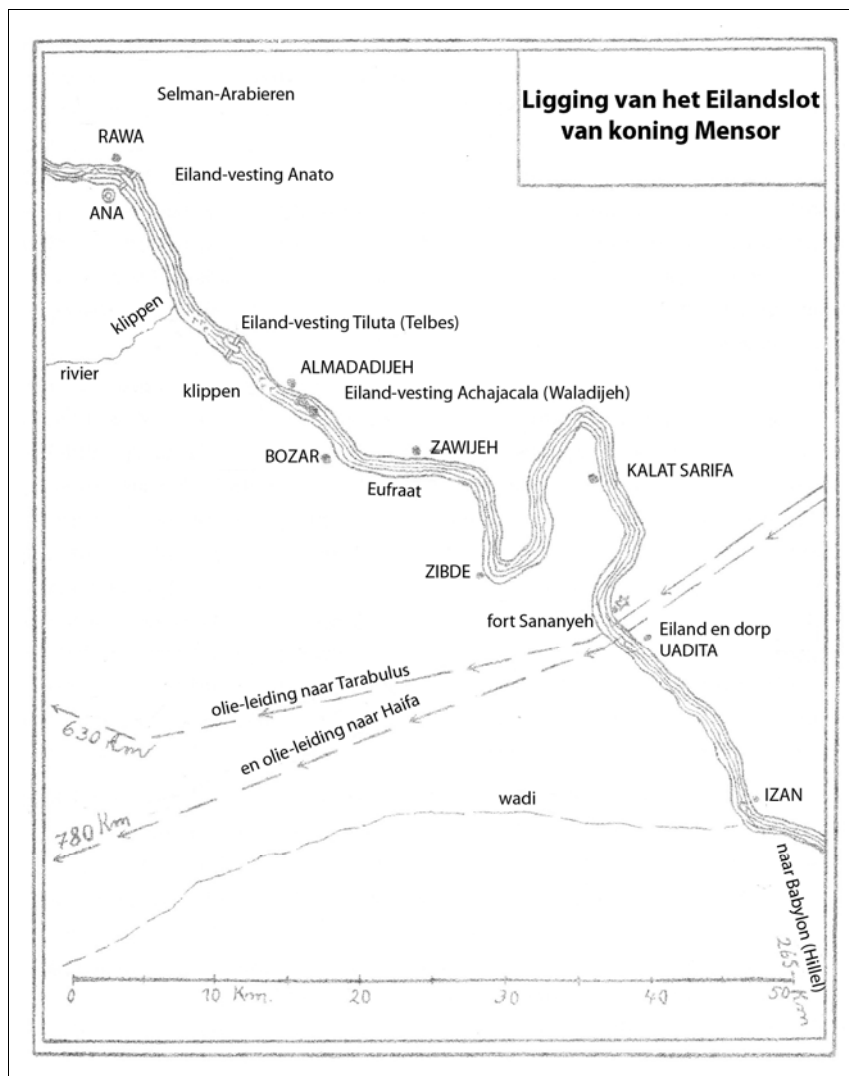
Reeds in Jezus' tijd was aan de naam Wijze, Magiër een ongunstige betekenis verbonden, maar deze heeft de naam zeker niet bij Matteüs; hij verstaat eronder lieden – zonder te zeggen of het priesters of koningen waren – lieden die rechtzinnig de waarheid zochten, op hun heidense manier deugzaam waren, streefden naar verbetering van leven en de hemel beschouwden om uit de loop der sterren de toekomst te ontdekken. Daarom waren zij niet vrij van gebreken, dwaling of bijgeloof.

Onze Wijzen waren van een bijzonder goede soort en door God begenadigd.

Wijzen vond men in Medië, Perzië en waarschijnlijk ook in Chaldea en Assyrië (volgens D.B. Mages, c. 546); in Perzië en Medië, volgens Prat (J. Chr. I, 99-100); in Perzië en Chaldea, volgens Beaufays, De godmens, blz. 25).

Het Latijnse woord: MAGUS is ontleend aan oosterse talen;

- Assyrisch: Maggoe;
- Perzisch: Magu; etc.

- **Sair**, de bruine, hield zich reeds in de eerste kerstnacht geheel reisvaardig bij Mensor op; ik herinner mij dat de naam van zijn land een klank had als Partherme.

(Brentano plaatst hier tussen haakjes: wellicht is dit een verbastering van Partiëne of Partomaspe).

Iets hoger ten noorden van zijn land lag een meer³⁰⁸.

Slechts hij en zijn stam waren in zo hoge mate bruin; doch met rode lippen; de overige mensen die er omheen woonden, waren (meer) blank; zij bevolkten een stukje land ongeveer van de grootte als Münster (wellicht Münsterland ?).

- **Teokeno**, de witte (witgele), was uit een hoger (meer noordelijk) land, nl. uit Medië; zijn land lag zo, als tussen 2 zeeën in (de Kaspische Zee en de Perzische Golf); de naam van de stad waarin hij woonde, ben ik vergeten; ze bestond uit tentgebouwen, die op een stenen grondslag opgetrokken waren.

Ik meen steeds dat Teokeno, die van de drie het meest verliet – want hij was de rijkste – een rechtere weg had kunnen nemen op zijn reis naar Bethlehem. Om echter samen met de anderen de reis te kunnen doen, moest hij hen inlopen en daarom over Susa reizen. (Hier stond Babylon, maar klaarblijkelijk is Susa bedoeld; dit rechtvaardigt meteen onze vroegere veronderstelling).

Saïr, de bruine, woonde 3 dagreizen, en Teokeno 5 dagreizen – ieder dagreis op 12 uren geschat – van het verblijf van Mensor, de lichtbruine, bij de sterrentoren.

Mensor en Saïr waren in de verblijfplaats van de eerstgenoemde bij elkaar, toen zij in de ster de verschijning ontwaarden, die het teken was van Jezus' geboorte; de volgende morgen waren zij reeds vertrokken.

³⁰⁸ iets hoger (meer noordelijk) een meer. – Perzië telt er meer dan 30.

Op ons kaartje is enkele uren ten noordoosten van de stad van Saïr een groot meer aangetekend.

Teokeno de blanke, kreeg in zijn land dezelfde verschijning in de sterren en stooft in allerijl de 2 anderen achterna en vervoegde zich bij hen in de vervallen stad.

Door haar biechtvader ondervraagd naar de namen van de H. Driekoningen, antwoordde K. zonder aarzelen en beslist:

- “Mensor, de koning met de bruine gelaatskleur, ontving na de dood van Christus in het doopsel, dat hem door de H. Tomas toegediend werd, de naam Leander.
- Teokeno, de geelachtige en hoger bejaarde, die bij het bezoek van Jezus aan de nieuwe stad van Mensor in Arabië, ziek te bed lag, werd door de H. Tomas onder de naam Leo gedoopt (fasc. 36, nr. 2276).
- De bruine die bij Jezus’ bezoek reeds overleden was, heette Saïr of Seïr.

De biechtvader vroeg verder: “Onder welke naam werd deze laatste dan gedoopt?”

Zonder zich in de war te laten brengen, antwoordde de zienster glimlachend:

“Hij was bij Tomas’ bezoek reeds overleden, doch was gestorven met het doopsel van begeerte.”

De biechtvader drong aan: “Ik heb deze namen nooit van mijn leven gehoord. Van waar komen dan de namen Kaspar, Melchior en Baltazar?”

Zij antwoordde: “Ja, zij hebben hen zo genoemd, omdat die namen passen bij hun inborst, want ze betekenen;

- de eerste: hij gaat (of reist) met liefde (zijn levensreis legt hij blijgezind af);

- de tweede: hij draait er omheen; hij komt vleierend, zachtjes genaderd;
- de derde: hij grijpt toe, pakt aan met zijn wil, omhelst gretig de wil van God.”

Zij gaf deze verklaring met grote vriendelijkheid en trachtte met handgebaren op haar beddendecken de betekenis van de 3 namen te benadrukken en te vertolken. In hoeverre aan deze 3 namen de uiteengezette betekenis toegekend kan worden, mogen de taalkundigen uitmaken³⁰⁹.

136.

De ster die hen leidde, was eigenlijk als een ronde bol en er stroomde weer licht uit als uit een mond; het leek me steeds als werd deze zwevende bol, die aan een lichtdraad scheen te hangen, door de hand van een verschijning bestuurd. Overdag zag ik een lichtgedaante vóór hen uitgaan; ze was klaarder dan het daglicht.

Wanneer ik de lengte van hun weg beschouw, komt mij de snelheid van hun reis bijna ongelooflijk voor. Hun dieren hebben overigens zulk een lichte, gelijkmatige tred, dat hun groep door de

³⁰⁹ Mogen de taalkundigen uitmaken. - Hier citeer ik een ontleding van deze namen door de Zwitserse Kaplan Fahsel:

- “Kaspar luidt in het Indisch Ga-spara; in het Perzisch Chahisbera en betekent: ‘vrolijk (gaarne) op de reis’. Het Arabisch Ka’safar betekent: hij verlangt naar de reis.
- Melchior is hebreuws dat zoveel betekent als Goudkoning. Het Perzische Melech betekent vleien en de uitgang ‘ar’ = heen en weer dwalen. Vandaar hun werkwoord melch-ajar, waarmee het omzwerven van bedoeïenen in de woestijn aangeduid wordt.
- Baltasar betekent in het chaldeo-arabisch: met kracht schiet hij toe, aangrijpend: Bel tas sazar.

Hun eigenlijke namen betekenen:

- Teokeno (= Teogeno) = uit God geboren.
- Mensor (afkomstig van het Arabisch) = Verhevene of helper.
- Saïr = bloedwreker.

goede orde, vlugheid en gelijkmatigheid gelijk op de vlucht van een troep trekvogels.

Samen vormden de landen van de H. Driekoningen door hun ligging een driehoek;

- de bruinachtige Mensor en
- de bruine Saïr woonden nader bij elkaar.
- Teokeno, wiens kleur veel meer het wit benaderde, woonde het verst. De afgelegen stad van Teokeno is alleen in haar onderste gedeelte of grondslagen van steen. Het gebouw dat daarboven oprijst, is geheel van tentdoek; ze is ook door water besproeid; in grootte schijnt ze mij Münster te evenaren.

Nadat de stoet hier (in de eerste halte bij de bron) tot tegen de avond gerust had, hielpen hen de lieden die zich bij hun stoet aangesloten hadden, om hun reisgoed weer op de lastdieren te schikken; daarna namen zij heel wat vergeten en achtergelaten dingen mee naar huis. Na hun opbreken was de avond gevallen; de ster liet zich goed zien en had, gelijk de maan bij felle wind, een roodachtige kleur; de lichtstaart was bleek en lang. In het begin liepen zij een tijdje naast hun dieren te voet en baden met onbedekt hoofd; de weg was hier zo gebrekkig dat men niet vlug vooruit kwam; zodra hij later weer effen was, bestegen zij hun dieren die een zeer snelle gang hadden; menigmaal reden zij langzaam en hieven een gezang aan dat in de stilte van de nacht buitengewoon indrukwekkend klonk.

Nacht van 29 november op vrijdag 30 november. –

In deze nacht kwam ik weer bij de stoet van de H. Driekoningen. Ik kan het niet onder woorden brengen hoe ik mij gesticht voel door de orde, regelmatigheid, godsvrucht, serene gemoedsstemming en heilige vreugde die in al hun doen en laten uitschijnen; zij reizen in de nacht met het oog op de ster, die daar met haar lange staart de aarde bijna raakt. De goede mannen houden er zo rustig en zielsverblijd de blik op gevestigd en

spreken met elkaar vanop hun dieren. Ook zingen zij af en toe beurtelings korte spreuken of verzen; de melodie is zeer langzaam en indrukwekkend, nu zeer hoog, dan weer diep; het klinkt zo plechtig en ontroerend in de stilte van de nacht en ik voel alles wat zij zingen³¹⁰.

En in welke volmaakte orde vervordert de stoet zijn weg!!!
Eerst komt telkens een grote kameel, beladen met kasten aan weerszijden van de bult, waarover grote tapijten uitgespreid zijn; daar bovenop zit een van de hoofdmannen met een piek en er ligt een zak aan zijn zijde.

Op de kameel volgen kleinere dieren, zoals paarden of grote ezels (muilnier; wellicht de *Onagros* uit nr. 134, voetnoot 301; dezelfde als hier afgebeeld)³¹¹.

³¹⁰ Op het gemak der oosterlingen om verzen en korte liedjes te improviseren is reeds de nadruk gelegd in fasc. 5, nr. 125, voetnoot 280.

Dit schijnt in de hoogste mate waar te zijn voor de Perzen: "Bij geen volk wordt de poëzie meer gewaardeerd dan bij de Perzen. Overal ontmoet men sjajars of poëten, die op feestmalen of bij rijken hun gedichten voordragen, hetzij uit hun boeken, hetzij uit het hoofd. Aanzienlijken hebben hun eigen zangers; de verzen hebben rijmen, maar de lettergrepen zijn niet nauw geteld; woordspeling vervult een voorname rol, ook ritmische woordherhalingen." (Dapper, Perzië, 126-127).

Toch is ook eentonigheid en weemoed een kenmerk van die oosterse liederen. Dit getuigt ook K. in fasc. 27, nr. 1543 en voor de H. Driekoningen in fasc. 27, nr. 1563.

De kerkpsalmodie van de Grieken is hoogst eentonig.

"De zang van onze Arabische gidsen is al wat men zich somber en monotoon kan indenken; misschien willen zij er mee het gevoel van hun kamelen strelen die in dat soort van harmonie genoeg schijnen te nemen. Om ze op dreef te houden zingt en speelt en fluit men." (De Tesson, *Voyage*, 75).

"Eentonig is ook het gezang van de muzelmannen in Noord-Afrika." (A. Verwimp); ook het gezang van de bedoeïenen onder de tent ('t H. L. 2^e jg. 69), en melancholisch (*ibid.* 61).

³¹¹ Onagerpaardje, bevallig van gestalte, met helgele huidskleur, fijne kop en poten zo vlug en vast, dat ze een paardenkenner doen watertanden; ze

Ook op deze ezels zitten tussen pakken de onderhorigen van die hoofdman.

Hierop volgt de tweede hoofdman op een kameel en op diens gevolg de derde hoofdman of koning ook met zijn gevolg.

De kamelen schrijden met grote passen zacht vooruit en zetten zo omzichtig en gemeten hun poten als om niets te vertrappen. Hun lichaam maakt geen beweging, als was het zelf levenloos en als werd het slechts door de poten gedragen; en ook de kop op de lange hals houden ze stil, als gedwee en gelaten. Ja, ook de bemanning doet alles zo rustig en hoopvol, als hadden zij geen zorgen, geen vrees of achterdocht; alles verloopt zo stil, zo eenvoudig en aangenaam, m.a.w. het geheel lijkt op een vreedzame droom.

Dit noopt mij nog eens de volgende overdenking te maken, die me treft: die goede mensen kennen de Heer nog niet en toch trekken zij in zulk een schone orde, goede rangschikking en in onderlinge liefde tot Hem, terwijl wij, die door Jezus reeds lang verlost en met zoveel genaden begunstigd zijn, ons in onze processies, bij hen vergeleken; zo slordig, oneerbiedig en verstrooid gedragen.

vliegen vooruit alsof ze met onuitputtelijke krachten konden spelen. In vlugheid wedijveren ze met de antilope en in klimvaardigheid staan ze nauwelijks bij de steenbok ten achteren.

Vrijdag, 30 november. –

Heden zag ik de stoet in de nacht op de vlakte bij een bron stilhouden. In de nabijheid lagen meerdere hutten en uit één daarvan kwam een man hun de bron ontsluiten; zij gaven hun dieren te drinken en aten zelf wat, terwijl zij even uitrustten zonder de dieren te ontladen.

137.

1 december. –

Op zaterdag, 1 december zag ik de stoet van de koningen, die gisteren een stijgende weg volgden, (waarschijnlijk in een richting ietwat noordwesten links van het Zagrosgebergte) nu op een tamelijk hoge vlakte. Aan hun rechterzijde verhief zich een gebergte (Zagros) en het scheen mij toe dat zij daar, waar hun weg weer begon te dalen, de streek benaderden, waar men langs de weg woningen en bomen met daartussen bronnen veelvuldig aantreft. Dit scheen mij het land te zijn, waar ik verleden jaar en ook onlangs de bewoners boomwol zag spinnen en weven; zij hadden de touwen tussen de bomen uitgespannen en vervlochten ze tot dekens; zij aanbaden beelden van ossen en toonden zich jegens het bedelvolk, dat in grote menigte de stoet van de koningen volgde, vrijgevig met spijzen; doch zij gebruikten de schotels niet meer, waaruit die bedelaars gegeten hadden; ik was hierover verwonderd³¹².

³¹² Gebruikten de schotels niet meer. – In de sekte der Sabbeeën, waarvan men er bij de Kaspische Zee in Klein-Azië nog aantreft, bestaat de gewoonte vaatwerk, dat door niet-Sabeeën gebruikt geworden was, weg te werpen (Fahsel). Ook bij de Joden werd aardewerk, dat melaatsen gebruikt hadden, weggeworpen.

Zondag, 2 december. –

Heden zag ik de heilige koningen in de nabijheid ener stad, waarvan ik mij de naam herinner als Kausoer en die bestond uit tenthuizen op stenen fundamenten³¹³.

Zij hielden daar een halte hij een andere koning, tot wiens rechtsmacht deze stad behoorde en wiens tentpaleis op een geringe afstand er buiten gelegen was. Zij hadden sedert hun vereniging in de voormelde verwoeste stad tot hier een weg van 53 of 63 uren afgelegd; zij verhaalden aan de koning van Kausoer alles wat zij in de ster gezien hadden; hij liet een grote verwondering blijken en keek door een zienbuis naar de ster die hen voorafging en beschouwde er een Kindje in met een kruis. Hierop verzocht hij de koningen om hem bij hun terugkeer alles te berichten: hij wilde dan aan dat Kindje altaren toewijden en er offers aan opdragen; ik ben nu benieuwd of hij zijn woord zal houden bij hun terugkeer. In dat onderhoud met hem hoorde ik hen verhalen wat hen er toe gebracht had de sterren sedert zoveel eeuwen tot op heden waar te nemen; uit die geschiedenis herinner ik me nog de volgende bijzonderheden.

³¹³ **Kausoer.** – Er bestond in het gewest waar wij de koningen nu zien komen, een stad met die naam. Wij vinden ze aangetekend op een kaartschets in D.B. bij het woord Euphrate: het wordt geïdentificeerd met el-Chaïmir, 15 km ten noordoosten van Babylon.

De vraag laat zich stellen of die vereenzelviging juist is, maar in elk geval volgt eruit dat in die streek een Kausoer bestond.

De samenhang van K.'s verhaal schijnt te vragen dat wij het meer oostelijk veronderstellen; de koning van Kausoer stelle men zich voor als een stads- of districtkoning (cfr. D.B. Chaldée, k. 507).

In de geschiedenis der voorvaderen der H. Driekoningen klimt K. hier verder op dan in nr. 123; in nr. 143 zal zij er nog verder in opklimmen dan hier.

De voorvaderen der H. Driekoningen.

De oervoorvaderen van de H. Driekoningen waren afstammelingen van Job die destijds bij de Kaukasus leefde en ook nog in andere, verre landstreken uitgestrekte grondeigendommen bezat. Ongeveer 1500 jaren voor Christus' geboorte waren zij nog verenigd in één stam.

De profeet Bileam was uit hun streek afkomstig en één van zijn leerlingen maakte daar zijn voorspelling bekend: "Er zal een ster uit Jakob opgaan." En hij lichtte deze profetie van zijn meester toe.

Zijn verklaring en leer oogstten een grote bijval en hadden zelfs tot gevolg dat men op een berg een hoge toren bouwde en dat geleerden en sterrenkundigen er beurtelings op verbleven; ik heb de toren gezien; hij was zelf als een berg: van onderen breed en van boven spits; ik zag erin ook de openingen waarin zij zich ophielden.

Alles wat zij in de sterren opmerkten, werd genoteerd en van mond tot mond overgeleverd. Meer dan eens evenwel maakte deze sterrenwaarneming door allerlei ongunstige omstandigheden een periode door van verval; later vervielen zij zelfs tot een gruwelijke afgodendienst met kinderoffers (cfr. fasc.2, nr. 40), waardoor zij de komst van het beloofde Kind hoopten te verhaasten.

Ongeveer 500 jaren vóór de geboorte van Christus, maakte die sterrenobservatie weer zulk een periode van verval door. Het geslacht van die voorvaderen bestond in die tijd uit 3 stammen, waarvan 3 broeders de 3 hoofden waren. Zij waren (als stamstichters) met hun nakomelingen gescheiden gaan wonen. Zij hadden 3 dochters die door God met de geest van voorzeggings begenadigd werden.

Nu trokken deze gelijktijdig, gekleed in lange mantels, het ganse land door, terwijl zij hun voorspellingen en leer over de ster en het Kind uit Jakob overal verspreidden.

Hierop beleefde de sterrenwaarneming en het verlangen naar het beloofde Kind een nieuwe opbloei.

Van deze 3 broeders is het dat de H. Driekoningen sedert ongeveer 500 jaren door 15 geslachten in rechte lijn afstammen; zij zijn echter door vermenging met vreemde stammen verschillend van huid en kleur geworden.

138.

Nu is sedert 500 jaar de sterrenwaarneming niet meer onderbroken geworden. Bestendig bleven er enkele van de voorvaderen der koningen op een gemeenschappelijke toren in observatie van de sterren en volgens de verschijnselen die er zich in vertoonden en de waarheden die zij erdoor vernamen, brachten zij in hun tempelversieringen en in hun erediensdienst de een of andere verandering aan. Het offer van mensen en kinderen bleef jammerlijk nog lange tijd bij hen bestaan. Alle jaartallen van belang, die verband hielden met de komst van de Messias, werden hun bekend gemaakt door wonderbare verschijningen; deze vertoonden zich aan hen gedurende hun beschouwing van de sterren.

Vele van die verschijningen vertoonden zich aan mij naar gelang zij ze vertelden en beschreven, doch deze beschrijving herhalen is mij een totale onmogelijkheid. Sedert de ontvangenis van Maria en dus sedert 15 jaren wezen die gezichten hoe langer hoe ondubbelzinniger op de nabijheid van het verwachte Kind; eindelijk hadden zij zelfs veel gezien wat betrekking had op zijn lijden als Verlosser.

Zij konden de komst van de ster, die Bileam voorspeld had (Num. 24, 17) zeer nauwkeurig berekenen, want zij hadden de ladder van Jakob gezien en, naar het aantal sporten en op grond van de beelden die op die sporten in een bepaalde volgorde verschenen, konden zij als op een kalender, nauwkeurig berekenen hoe nabij de Messias reeds was. Inderdaad, de ladder eindigde met deze ster, of liever de ster was het laatste beeld op die ladder; zij zagen

deze ladder als een balk, waarin rondom drie rijen van sporten ingeslagen waren en op deze vertoonden zich de reeks verschijnende beelden; zodra die beelden in vervulling gingen, zagen zij ze in de sterren verschijnen; zo wisten zij nauwkeurig wat voor beeld telkens volgen moest en zij konden uit de tussenruimten berekenen hoelang zij op de volgende verschijning in de sterren en op de Messias nog moesten wachten.

Ten tijde van Maria's ontvangenis hadden zij in de sterren de maagd gezien met de scepter en de in evenwicht hangende weegschaal, die in haar bekkens korenaren en druiven droeg (zie fasc. 2, nr. 40). Een weinig later zagen zij de Maagd met het Kind.

Dit was bij Jezus' geboorte. Bethlehem verscheen hun als een prachtig slot, als een huis of voorraadplaats van zegeningen, die er uitgedeeld werden. Hierin zagen zij de Maagd met het Kind, door lichtglans omgeven, en vele koningen, die diep neerbuigend het

Kind met geschenken huldigden; zij zagen, benevens dit paleis te Bethlehem, ook het hemelse Jeruzalem en tussen beide een donkere verbindingsweg, bezaaid met doornen en vol strijd en bloed.

Zij namen dit alles naar de letter op; zij meenden dat die koning werkelijk te midden van zulk een pracht geboren was, dat alle volkeren Hem erkenden en zich voor Hem bogen. Daarom reisden nu ook zij met geschenken tot Hem; zij hielden het hemelse Jeruzalem voor zijn rijk op aarde en geloofden dat hun reis hen daarheen moest brengen; de donkere weg interpreteerden zij als een beeld van hun moeilijke reis, of, wat zij ook voor mogelijk achtten, als het beeld van een oorlog of vervolging, waarmee die Koning bedreigd was; zij vermoedden niet dat dit zijn lijdensweg verzinnebeeldde.

139.

Onderaan op de ladder zagen zij, zoals ook ik, een kunstvolle toren in de trant van de torens die ik op een zekere profetenberg gezien heb, en eenmaal zagen zij de Maagd in een storm een onderkomen zoeken onder een voorgebouw van die toren die vele ingangen had. Ik weet niet meer wat dit beduidde (wellicht de vlucht naar Egypte ?)

Op deze ladder van Jakob zag men een lange opeenvolging van taferelen, waarvan vele een voorafbeelding waren van de H. Maagd; sommige daarvan komen voor in de litanie van Onze-Lieve-Vrouw van Loreto; daaronder was ook de verzegelde bron, de omheinde tuin en figuren van koningen die elkander de scepter, en van andere die elkander een twijg toereikten.

Litanie van Loreto

Heer, ontferm U over ons.

Christus, ontferm U over ons.

Heer, ontferm U over ons.

Christus, aanhoor ons.

Christus, verhoor ons.

God, hemelse Vader, *ontferm U over ons.*
God, Zoon, Verlosser van de wereld, *ontferm U over ons.*
God, heilige Geest, *ontferm U over ons.*
Heilige Drievuldigheid, één God, *ontferm U over ons.*

Heilige Maria, *bid voor ons.*
Heilige Moeder van God, *bid voor ons.*
Heilige Maagd der maagden, *bid voor ons.*
Moeder van Christus, *bid voor ons.*
Moeder van de Kerk, *bid voor ons.*
Moeder van de goddelijke Genade, *bid voor ons.*
Allerreinste Moeder, *bid voor ons.*
Zeer kuise Moeder, *bid voor ons.*
Maagdelyke Moeder, *bid voor ons.*
Onbevleete Moeder, *bid voor ons.*
Beminnelyke Moeder, *bid voor ons.*
Bewonderenswaardige Moeder, *bid voor ons.*
Moeder van goede raad, *bid voor ons.*
Moeder van de Schepper, *bid voor ons.*
Moeder van de Zaligmaker, *bid voor ons.*
Allervoorzichtigste Maagd, *bid voor ons.*
Eerwaardige Maagd, *bid voor ons.*
Lofwaardige Maagd, *bid voor ons.*
Machtige Maagd, *bid voor ons.*
Goedertieren Maagd, *bid voor ons.*
Getrouwe Maagd, *bid voor ons.*
Spiegel van gerechtigheid, *bid voor ons.*
Zetel van Wijsheid, *bid voor ons.*
Oorzaak van onze blijdschap, *bid voor ons.*
Geestelijk vat, *bid voor ons.*
Eerwaardig vat, *bid voor ons.*
Heerlijk vat van godsvrucht, *bid voor ons.*
Mystieke roos, *bid voor ons.*
Toren van David, *bid voor ons.*
Ivoren toren, *bid voor ons.*
Gouden huis, *bid voor ons.*
Ark van het verbond, *bid voor ons.*
Deur van de hemel, *bid voor ons.*
Morgenster, *bid voor ons.*
Heil van de zieken, *bid voor ons.*
Toevlucht van de zondaren, *bid voor ons.*

Troosteres van de bedroefden, *bid voor ons.*
Hulp van de christenen, *bid voor ons.*
Koningin van de engelen, *bid voor ons.*
Koningin van de aartsvaders, *bid voor ons.*
Koningin van de profeten, *bid voor ons.*
Koningin van de apostelen, *bid voor ons.*
Koningin van de martelaren, *bid voor ons.*
Koningin van de belijders, *bid voor ons.*
Koningin van de maagden, *bid voor ons.*
Koningin van alle heiligen, *bid voor ons.*
Koningin zonder erfsmet ontvangen, *bid voor ons.*
Koningin in de hemel opgenomen, *bid voor ons.*
Koningin van de heilige rozenkrans, *bid voor ons.*
Koningin van het gezin, *bid voor ons.*
Koningin van de vrede, *bid voor ons.*

Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *spaar ons Heer.*
Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *verhoor ons Heer.*
Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *ontferm U over ons.*

Bid voor ons, Moeder van God,
opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Laat ons bidden

Heer God, wij bidden U: geef ons, uw dienaren, dat wij ons mogen verheugen in een bestendige gezondheid van ziel en lichaam; mogen wij door de verheven voorspraak van de heilige Maria, die altijd maagd is gebleven, verlost worden van de tegenwoordige droefheid en de eeuwige vreugde genieten. Door Christus, onze Heer.
Amen.

Al die beelden zagen zij zich bij hun vervulling in dezelfde volgorde ook in de sterren vertonen. In de laatste drie nachten waren ze zonder onderbreking zichtbaar. Nu zond de voornaamste onder hen renboden naar de anderen en toen zij uiteindelijk de voorstelling waarnamen van koningen die aan het nieuwgeboren Kind hun geschenken aanboden, zochten zij allerhande rijke offergiften bijeen en begaven er zich haastig mee

op weg om toch niet als laatsten met hun gaven bij die Koning aan te komen.

Alle stammen der sterrendienaars hadden de ster gezien, doch zij alleen volgden haar. De ster die voor hen uitging, was geen komeet, doch een lichtgevend lichaam, dat door een engel gedragen werd. Overdag leidde hen een engel.

Dit alles had grote verwachtingen in hen gewekt; zij spiegelde zich grote dingen voor, maar hoe groot was hun verbazing, toen zij alles daar geheel anders vonden; hoe voelden zij zich ontsteld bij het zien hoe achterdochtig Herodes hen ontving en hoe niemand iets afwist van hetgeen zij hoopten te vinden. Wanneer zij nu tenslotte te Bethlehem aankwamen en in plaats van het heerlijk paleis dat zij in de ster gezien hadden, slechts een grove rotsspelonk vonden, bestormde hen de twijfel, doch zij kampfden edelmoedig en volhardden in hun geloof. Bij de aanblik van het Kindje Jezus verzwoon hun bekoering, want zij herkenden dat alles wat zij in de ster gezien hadden, in vervulling was gegaan.

Hun sterrenwaarnemingen hadden zij steeds gepaard laten gaan met vasten, gebed, godsdienstplechtigheden en allerlei verstervingen en wassingen. Hun gezichten kregen zij niet onder het bekijken van een enkele ster, doch van meerdere, die samen een sterrenbeeld vormden.

De sterrendienst oefende op lieden, die in betrekking stonden met de wereld van het kwaad, een noodlottige invloed uit; zulke personen vielen bij hun aanschouwingen vaak in hevige stuiptrekkingen (cfr. fasc. 20, nr. 937), en de zulken waren het, die de betreurenswaardige mensenoffers invoerden.

Anderen echter, zoals de H. Driekoningen, konden deze beelden bedaard en met gevoelens van godsvrucht beschouwen en werden er steeds deugdzamer door.

Maandag 3 tot woensdag 5 december. –

Toen de koningen Kausoer (Kausur) verlieten, zag ik dat een aanzienlijke groep van voorname personen, die dezelfde reis af te leggen hadden, zich bij hen aansloot.

Op 3 en 4 december zag ik de stoet over een uitgestrekte vlakke rijden.

Op 5 december hielden zij een halte bij een bron, zonder echter af te spannen; zij gaven voeder en drank aan hun dieren en bereidden spijzen voor zichzelf.

In de laatste dagen zong de zuster 's avonds in haar slaap soms enige rijmpjes op een uitheemse, doch indrukwekkende melodie. Naar de reden gevraagd, antwoordde zij: "Ik zing mee met de beminnelijke koningen; zij zingen zo welluidend menig kort vers.

Om een voorbeeld te geven:

Door bergen en woestijnen willen wij reizen,
om de nieuwe Koning onze hulde te bewijzen.

(Wir wollen über die Berge ziehn, und vor dem neuen König knien.)

Wij gaan op zoek naar onze Koning,
verlieten daarom land en woning.

Wij willen Hem geschenken bien
met nog meer andre lien.

O vreugde, naar zijn heerlijke paleizen
wil ons zijn ster de wegen wijzen.

Zij improviseren deze liedjes en zingen ze afwisselend; één zingt een vers voor en alle anderen herhalen het. Hierop zet een tweede een ander vers in, een derde weer een nieuw en zo houden zij onder het rijden niet op aangenaam en geestdriftig te zingen.

In het middenpunt van de ster of liever van de lichtbol, die vóór hen uitzweefde om hun de weg te wijzen, zag ik de verschijning van een Kind met een kruis.

Toen zij bij Jezus' geboorte het beeld van de Maagd in de sterren gezien hadden, was deze lichtbol boven dat beeld opeens zachtjes in beweging gekomen en de richting naar Palestina ingeslagen. (Voor het improviseren van rijmen en liedjes, zie nr. 136, voetnoot 310).